

TÜRKİYE
İÇ DENETİM
ENSTİTÜSÜ
1995

ULUSLARARASI AKADEMİK FORUM 2020

TÜRKİYE İÇ DENETİM ENSTİTÜSÜ YAYINLARI
YAYIN NO:19

ULUSLARARASI AKADEMİK FORUM 2020
“Uzaktan Erişim ve Yeni Normal”

ULUSLARARASI AKADEMİK FORUM 2020
“Uzaktan Erişim ve Yeni Normal”

TÜRKİYE İÇ DENETİM ENSTİTÜSÜ YAYINLARI
YAYIN NO:19

© 2021, Türkiye İç Denetim Enstitüsü Derneği
1. Baskı Mart 2021

Yayınlanan kitabın içeriğinde yer alan, görsel ve metin içerikleri ile görüşlerin sorumluluğu ilgili kişiye aittir. Kitabın her hakkı saklıdır. Bu kitabın hiçbir kısmı yayıncısının yazılı izni olmaksızın elektronik veya mekanik, fotokopi, kayıt ya da herhangi bir bilgi saklama, erişim sistemi de dahil olmak üzere herhangi bir şekilde çoğaltılamaz.

ISBN: 978-605-83073-9-1

Yayıncı

Türkiye İç Denetim Enstitüsü Derneği
Mecidiyeköy Mahallesi Cemal Sahir Sokak No: 29 D: 30-31 Şişli-İstanbul
Tel: 0212 212 55 24 - 25 / Faks: 0212 212 55 26
E-posta: tide@tide.org.tr

Editörler

Ali Kamil Uzun
Gürdoğan Yurtsever
Ethem Yenigün

Türkiye İç Denetim Enstitüsü İnternet ve Sosyal Medya Adresleri

www.tide.org.tr
www.icdenetimdergisi.org
www.icdenetimkongresi.org
www.tideakademi.org
www.tidemuze.org
www.facebook.com/IcDenetim
www.linkedin.com/in/iiaturkey
www.instagram.com/iiaturkey
twitter.com/iiaturkey
www.youtube.com/user/IcDenetim

Yapım

3K Basım ve Yayıncılık Hizmetleri-Serpil Kaya Vurgun
Bağlarbaşı Mah. 2. İlkokul Cd. Orta Sk. No:2 D:8 Maltepe - İstanbul

ULUSLARARASI AKADEMİK FORUM 2020
“Uzaktan Erişim ve Yeni Normal”

29 Mayıs 2020 - Çevrim içi

TÜRKİYE İÇ DENETİM ENSTİTÜSÜ YAYINLARI

YAYIN NO: 19

BİLİM KURULU

- Prof. Dr. Ömer LALİK**, Bilim Kurulu Onursal Üyesi
Prof. Dr. Melih ERDOĞAN, Bilim Kurulu Başkanı, Anadolu Üniversitesi
Prof. Dr. Nuran CÖMERT, Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Lerzan KAVUT, İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Nur İrem NUHOĞLU, Boğaziçi Üniversitesi
Prof. Dr. Dursun ARIKBOĞA, Yeditepe Üniversitesi
Prof. Dr. Volkan DEMİR, Galatasaray Üniversitesi
Prof. Dr. Nalan AKDOĞAN, MÖDAV Kurucu ve Mütevelli Heyet Üyesi
Prof. Dr. Can ŞIMGA MUĞAN, MÖDAV Başkanı
Prof. Dr. Figen TÜRÜDÜOĞLU, Bahçeşehir Üniversitesi
Prof. Dr. Selahattin KARABINAR, İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Çağnur BALSARI, Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Urton ANDERSON, University of Kentucky
Prof. Dr. Graham GAL, University of Massachusetts
Prof. Dr. Audrey A. GRAMLING, Colorado State University
Prof. Dr. Rudrik du BRYAN, University of Pretoria – South Africa
Prof. Dr. Jared S. SOILEAU, Louisiana State University

ORGANİZASYON VE DÜZENLEME KOMİTESİ

- Ali Kamil UZUN**, Organizasyon ve Düzenleme Komitesi Başkanı
Tolga USLUER, TİDE Yönetim Kurulu Üyesi
Ethem YENİGÜN, TİDE Yönetim Kurulu Üyesi
Erhan Fatih ANLAR, TİDE Yönetim Kurulu Üyesi
Dilara ERDOĞAN, TİDE Yönetim Kurulu Üyesi
Prof. Dr. Can ŞIMGA MUGAN, MÖDAV Başkanı
Prof. Dr. Melih ERDOĞAN, MÖDAV Denetleme Kurulu Üyesi
Prof. Dr. Nuran CÖMERT, TİDE Etik Kurul Başkanı
Prof. Dr. Nur İrem NUHOĞLU, Global IIA ARC Üyesi
Prof. Dr. Lerzan KAVUT, TİDE Akademik İlişkiler Komitesi Üyesi
Prof. Dr. Dursun ARIKBOĞA, MÖDAV Yönetim Kurulu Üyesi
Dr. Sezen ULUDAĞ, TİDE Akademik İlişkiler Komitesi Üyesi
Hatice Pınar YILDIZ, TİDE Kurumsal İletişim Komitesi Başkanı
Ertan KÜÇÜKYALÇIN, TİDE Genel Müdürü
Güzide AKA, TİDE Kıdemli Yönetmen
Zeynep ÖZÇELİK, TİDE Yönetmen

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	8
<i>Ali Kamil Uzun, TİDE Kurucu ve Onursal Başkanı</i>	
AÇILIŞ KONUŞMALARI	10
“BUGÜNLERDE HER ZAMANKİNDEN DAHA FAZLA KURUMLARIMIZA KATKIDA BULUNMAYA VE DEĞER YARATMAYA DEVAM EDİYORUZ”	11
<i>İbrahim Murat ÇAĞLAR, TİDE Yönetim Kurulu Başkanı</i>	
“GELECEKTE DİJİTAL DÖNÜŞÜM VE İNOVASYONUN ETKİSİ YÜKSEK OLACAK”	14
<i>Prof. Dr. F. N. Can ŞİMGİ MUĞAN, MÖDAV Yönetim Kurulu Başkanı</i>	
“BU ZOR DÖNEMDE TEKNOLOJİ KULLANIMI DA ÇOK ÖNEMLİDİ”	17
<i>Verra MARMALIDOU, IIA Yunanistan Başkanı</i>	
“GELECEĞE ORTAK OLMAK İÇİN YARINA HAZIRLANIYORUZ”	21
<i>Ali Kamil UZUN, TİDE Akademik İlişkiler Komitesi Başkanı</i>	
AÇILIŞ BİLDİRİSİ	27
SALGINLARIN VERDİĞİ DERSLERDEN BİRİ: SORUNUN KAYNAĞINI DENETLEMEK	28
<i>Prof. Dr. Kadircan KESKİNBORA, Bahçeşehir Üniversitesi Tıp Fakültesi</i>	
ÖDÜL TÖRENİ / Mesleki ve Akademik Saygı Ödülü	52
“MESLEKİ VE AKADEMİK SAYGI ÖDÜLÜ”NÜN SAHİBİ PROF. DR. MUSTAFA A. AYSAN”	
<i>Prof. Dr. Ömer LALİK, MÖDAV Kurucu Mütevelli Heyet Üyesi, TİDE Şeref Üyesi</i>	
<i>Prof. Dr. Mustafa AYSAN</i>	
FORUM I	
YENİ NORMALDE BİR ARAYA GELMEK	58
YENİ KAMUSAL ALAN VEYA SANAL AGORA	60
<i>Prof. Dr. Melih ERDOĞAN, Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesi Öğretim Üyesi</i>	
YENİ NORMALE GENÇ BAKIŞ	75
<i>Burcunur KIŞLACIKLI, Anadolu Üniversitesi Öğrencisi</i>	
“ESKİ FİKİRLERLE KURGULANMIŞ DÜNYAMIZ, BU KAOS ORTAMINA HAZIRLIKSIZ YAKALANDI”	79
<i>Mesut KOÇ, Marmara Üniversitesi Öğrencisi</i>	

YENİ NORMALDE İŞ YAŞAMI	85
<i>Berna ÖZTINAZ, PERYÖN Yönetim Kurulu Başkanı</i>	
FORUM II	
UZAKTAN ERİŞİM VE YENİ NORMAL	95
RİSK ÇAĞINDA YENİ SOSYAL NORMALİMİZ	97
<i>Prof. Dr. Nadir SUĞUR, Anadolu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi</i>	
COVID-19 SONRASI YAPAY ZEKA VE ROBOTLARLA ŞEKİLLENİYOR	101
<i>Tansu YEĞEN, UIPATH Başkan Yardımcısı</i>	
YENİ NORMALDE VERİ ETKİSİ	105
<i>Dr. Şebnem ÖZDEMİR, Fütüristler Derneği Başkan Yardımcısı</i>	
COVID-19 SÜRECİ YÜKSEK ÖĞRETİMDE ‘YENİ NORMALİ TETİKLEYECEK Mİ?’	108
<i>Prof. Dr. Ali Ekrem ÖZKUL, Alanya HEP Üniversitesi Rektör Vekili</i>	
MİNİ KONSER, NEMETH QUARTET	125
ALİ KAMİL UZUN DİJİTAL KARİKATÜR SERGİSİ “YENİ NORM(H)ALİMİZ”	130
FORUM III	
UZAKTAN ÇALIŞMA VE EĞİTİM	132
TAKIM ÇALIŞMASI VE LİDERLİK İÇİN YENİ BİR DÜNYA: FARKLI YERLERDEKİ TAKIMLAR NASIL ÇALIŞMALI VE NASIL LİDERLİK EDİLMELİ?	134
<i>John DALY, University of Texas at Austin</i>	
UZAKTAN ERİŞİM ORTAMINDA ÇALIŞMA VE/VEYA EĞİTİM İÇİN İPUÇLARI	141
<i>Jared S. SOILEAU, IIA-Global ARC Başkanı</i>	
MUHASEBE ÖĞRETİM ÜYELERİ BİLİM VE DAYANIŞMA VAKFI (MÖDAV)	150
TÜRKİYE İÇ DENETİM ENSTİTÜSÜ (TİDE)	151
ULUSLARARASI AKADEMİK FORUM 2020’NİN ARDINDAN	153
TEŞEKKÜRLER	157
YAYINLARIMIZ	159

ÖNSÖZ

Gerçekleştirdiğimiz çevrim içi Uluslararası Akademik Forum 2020 etkinliğimiz sonrası yeni bir güne uyandığımda, defalarca bu tür organizasyonların içinde yer almış biri olarak, her seferinde olduğu gibi geride bırakılan etkinliğin tatlı yorgunluğunu hissettim, işi tamamlamanın mutluluğunu yaşadım. Bu sefer hissettiğim ve yaşadığım duygu ve düşüncelerimde bir fazlalık, bir farklılık var idi.

Farklı olan başardığımızın ötesindeydi.

TİDE ve meslek ailemiz, mesleğimiz için bir ilki daha gerçekleştirmiş, kurumsal tarihimize bir başarılı etkinliği daha eklemiştik. Çeyrek asırlık tarihimizin kilometre taşlarında, yeni bir hikaye daha yerini almıştı.

Bu sefer bir fazlası vardı. Başardığımız bizi bir adım öteye götürmüştü. Kurumsal geleceğimiz için güçlü bir yönümüzü göstermişti.

Şartlar ne olursa olsun gelenekselleşen bir etkinliğimizi kesintiye uğratmadan devam ettirdik. Bu etkinliğimizle ilgili hayalimizden de vazgeçmedik.

Yaşadığımız koşullarda ülkemizde ve dünyamızda organizasyonlar ertelenirken, yapılmasından vazgeçilirken, bizler geçerli mazeretimiz olmasına, yeni bir hamle yapmamız için çok fazla vaktimiz bile olmamasına rağmen, tüm gün sürecek bir etkinliği dijital ortamda gün boyu sürdürme konusunda tereddütlerin bulunduğu bir zaman diliminde, hızlı ve çevik davranarak iki ay gibi kısa bir sürede, ilk defa tecrübe ettiğimiz bir süreçte, gönüllü bir özveri ile gayret gösterip beğeni kazanan bir sonuç aldık.

Uluslararası Akademik Forum geleneğimizi kesintiye uğratmadan bir ilki tecrübe ederek çevrim içi gerçekleştirmek, çeyrek asırlık tarihimizde yer alan ilkler ve başarılarla bir yenisini daha eklemekten çok daha fazlasını ifade eden bir ilk, bir başarı olarak kurumsal tarihimizde yerini aldı.

Bu başarı, şartlar ne olursa olsun geleneklerimizden vazgeçmeden paylaşarak gelişme ve ilerleme tutkumuzun, kurumsal geleceğimiz için bir değerimiz olarak anlam kazanmasına vesile oldu.

Anlamı ile farklı olan başarımız için emeği geçen Bilim Kurulumuza, Organizasyon ve Düzenleme Komitemize, Akademik İlişkiler ve Kurumsal İletişim Komitelerimize, değerli konuşmacularımıza, Forum'a performansları ile değer katan Nemet Quartet'in değerli sanatçılarına, TİDE Ofis çalışanlarına, desteklerini esirgemeyen TİDE ve MÖDAV'ın Yönetim Kurulu Başkanları ve Üyeleri-ne, ilgi ve katılım gösteren bilim, iş ve meslek insanlarına, katkı ve destek veren tüm paydaşlarımıza teşekkür ediyorum.

Sevgi ve saygılarımla,

Ali Kamil UZUN
TİDE Kurucu ve Onursal Başkanı

AÇILIŞ KONUŞMALARI

INTERNATIONAL ACADEMIC FORUM 2020
 "Remote Access and New Normal" 29 May 2020 - Online
 OPENING SPEECHES (in Turkish and English)

Ali Kamil UZUN
 IIA-TURKEY Founder
 and Honorary President,
 IIA-TURKEY ARC Chairman

Prof. Dr. F. N. Can ŞİMGA MUĞAN
 MODAV Chairwoman

Verra MARMALIDOU
 IIA-GREECE Chairwoman,
 Internal Audit Director,
 National Bank of Greece

İbrahim Murat ÇAĞLAR
 IIA-TURKEY Chairman

IAA-TURKEY
 MODAV

İbrahim Murat ÇAĞLAR
 TİDE Yönetim Kurulu Başkanı

“BUGÜNLERDE HER ZAMANKİNDEN DAHA FAZLA KURUMLARIMIZA KATKIDA BULUNMAYA VE DEĞER YARATMAYA DEVAM EDİYORUZ”

Değerli akademisyenler, sevgili öğrenciler ve değerli meslektaşlarım, Uluslararası Akademik Forum 2020'ye hoş geldiniz diyor, Türkiye İç Denetim Enstitüsü adına hepinizi saygı ile selamlıyorum.

Meslekle ilgili akademik çalışmaların gündemini oluşturduğu bu paylaşım platformunun ilkinin 2010 yılında Muhasebe Öğretim Üyeleri Bilim ve Dayanışma Vakfı (MÖDAV) ile birlikte Marmara Üniversitesi'nde düzenledik.

Enstitü olarak 25. yılımızı kutladığımız bu özel yılda, Akademik Forumumuzu Selanik'te yapmayı çok arzulamış ve planlarımızı ona göre yapmıştık. Tüm dünyayı etkisi alan pandemi nedeniyle bu hayalimizi başka bir tarihe erteleyerek, Enstitü tarihinde bir ilke imza atarak, forumumuzu sanal ortamda geniş katılımıyla gerçekleştiriyoruz.

Biz Selanik'e gidemesek de değerli dostumuz Yunanistan İç Denetçiler Enstitüsü Başkanı Verra Marmalidou bugün bizlerle beraber. İki yıl önce Anadolu Üniversitesi'nin değerli ev sahipliğinde yaptığımız Akademik Forum'da kendisini ağırlarken Anadolu kelimesinin Yunanca Doğu anlamına gelen Anatoliadan geldiğini belirterek, kendisini evinde ağırladığımızı paylaşmışım.

Bugün de sanal ortamda yine Yunanca "şehrin içinde" anlamına gelen Eis Tin Polin kelimesinden türeyen İstanbul'da kendisini yine evinde ağırlamaktan onur duyuyoruz.

Türkiye İç Denetim Enstitüsü'nü, daha önce yakından tanıma fırsatı bulamayan değerli katılımcılara izninizle Enstitümüz hakkında kısaca bilgi vermek istiyorum.

1995 yılında kurulan Enstitümüzde bugün 872 kurum temsil ediliyor ve 3 bine yakın üyemizle büyük bir meslek ailesi haline geldik.

TİDE, 170 ülkede faaliyet gösteren ve 200 bini aşkın üyesi bulunan Uluslararası İç Denetçiler Enstitüsü'nün Türkiye'deki temsilcisi. Aynı zamanda Avrupa İç Denetçiler Konfederasyonu'nun da üyesi.

Enstitümüzde, mesleğin profesyonellerinin, yetkinliklerinin artırılması, finans ve reel sektör şirketleriyle kamu kurum ve kuruluşlarının kurumsal yönetim kalitesinin iyileştirilmesi ve mesleğin akademik gelişimi için çeşitli hizmetler sunmaktadır.

Bu hizmetlerden bazılarını şöyle sırlamak mümkün;

- Her yıl düzenlenen, iç denetim, kurumsal yönetim, iç kontrol ve risk yönetimi konularında uzmanların ve iş insanlarının deneyimlerini paylaştıkları "Uluslararası Türkiye İç Denetim Kongresi",

- Mesleki gündemi belirleyen ve üç ayda bir yayınlanan "İç Denetim Dergisi",

- İç denetimin anayasası olan "Uluslararası İç Denetim Standartları ve Mesleki Uygulama Çerçevesi"nin sürekli güncelliğinin sağlanarak dilimize çevrilmesi,

- Meslek profesyonellerinin küresel yetkinlik belgesi olan "Uluslararası İç Denetçi Sertifikası" sınavlarının düzenlenmesi,

- Gençlerimize yönelik düzenlediğimiz Gelecek Zirvesi etkinliği,

- Marmara, Galatasaray, Bahçeşehir, Yeditepe üniversitelerinde başlattığımız ve Anadolu Üniversitesi, Ankara Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi'nde de başlayacak İç Denetim dersleri,

- Üyelerimiz ile bilgi ve tecrübemizi anonim kıldığımız paylaşım toplantılarımız,

- Ve belki de bu hizmetlerden en önemlisi olarak iş dünyasının akademik dünya ile bağını güçlendirmek, karşılıklı işbirliğinin kapsamını ve yönünü tayin etmek amacıyla düzenlenen "Akademik Forum"u sayabiliriz.

Bugün çok değerli katılımcılarla "Uzaktan Erişim ve Yeni Normal" başlığı çerçevesinde içinden geçtiğimiz bu süreçteki gelişmeleri yakından takip edeceğiz.

Biz iç denetçiler olarak, danışmanlık şapkamızın ön plana çıktığı bugünlerde her zamankinden daha fazla kurumlarımıza katkıda bulunmaya, değer yaratmaya devam ediyoruz.

Son yıllarda çok sık konuşulan ancak dönüşüm hızı göreceli olarak düşük kalan dijital dönüşümün hız kazandığını, bu dönüşümü vakitlice yapanların rekabet avantajı yaratırken iş yapış tarzlarını bu platformlara taşımayanların da tarih sahnesinden silindiğine şahit oluyoruz.

Dijital dönüşümün ötesinde uzaktan çalışma, uzaktan denetim gibi konulara hızlı adaptasyon için çokça çalıştığımız bugünlerde Akademik Forum'un değerli konuşmacılarının katkılarıyla yeni kazanımlar elde edeceğimiz için duyduğumuz memnuniyeti ifade etmek isterim.

Forum'un düzenlenmesinde emeği geçen herkese şükranlarımızı sunuyor, başarılı bir Akademik Forum olmasını temenni ederek saygılarımı sunuyorum.

Prof. Dr. F. N. Can ŞİNGA MUĞAN
MÖDAV Yönetim Kurulu Başkanı

“GELECEKTE DİJİTAL DÖNÜŞÜM VE İNOVASYONUN ETKİSİ YÜKSEK OLACAK”

Değerli katılımcılar, içinde bulunduğumuz günlerde, herkes geleceğin nasıl şekilleneceği konusunda tedirginlik yaşıyor. Ama hepimiz önce sağlık olduğunu kabul ediyor ve yeni normalini oluşturmaya çalışıyoruz. Sizlere Uluslararası Akademik Forum 2020'ye katıldığınız için teşekkür ediyor ve doyurucu bir gün geçireceğinizi tahmin ediyorum.

2019 yılından bu yana başkanlığını yürüttüğüm Muhasebe Öğretim Üyeleri Araştırma ve Dayanışma Vakfı (MÖDAV), TİDE gibi 1995 yılında kuruldu. Biz de 25. yılımızı kutluyoruz.

Muhasebe biliminin, muhasebe öğretim elemanlarının bilimsel birikiminin, muhasebe eğitiminin ve mesleğinin gelişimine katkıda bulunmak ve uygulamada karşılaşılan sorunlara çözümüne destek vermek olarak belirlediğimiz Vakfın temel amaçları doğrultusunda çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Bu amaçla üniversite panelleri ve gezileri, farklı konularda çalıştaylar ve düşün-

ce kampları yapmaktayız. Akademik çalışmaların yayınlandığı dergi, doktora tez tartışma çalıştayları, yurt içi ve dışı işbirlikleriyle gerçekleşen konferanslar ve forumlar da düzenliyoruz.

2004 yılında başlattığımız ve bu yıl 18'sini düzenleyeceğimiz Uluslararası Muhasebe Konferansı'nı eski normalde yapmayı planlıyorduk ama ne yazık ki, eski normalde yapıp yapamayacağımızı şimdiden bilemiyoruz.

Umuyoruz eski normal çerçevesinde birlikte olabileceğimiz şekilde Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi'yle birlikte Ankarada yapabileceğiz. Ana temamız da aslında yeni normalin oluşmasına çok uygun.

Benim alanım üniversite eğitimi olduğu için bu konudaki gelişmeleri yakından izliyorum. Son yıllarda eğitim sektörü sürekli bir değişim içinde. 2014 yılında, “Geleceği Hayal Etmek” temasıyla, 112 ülkeden 5730 katılımcının görüşleri ve Boston Üniversitesi ve sponsorların çalışmasıyla, 60 saat süren bir “Business Education – İş Eğitimi” çalıştayı yapıldı. Bu beyin fırtınasında aranan soruların cevaplarından, teknolojinin etkisi üzerinde durmak istiyorum.

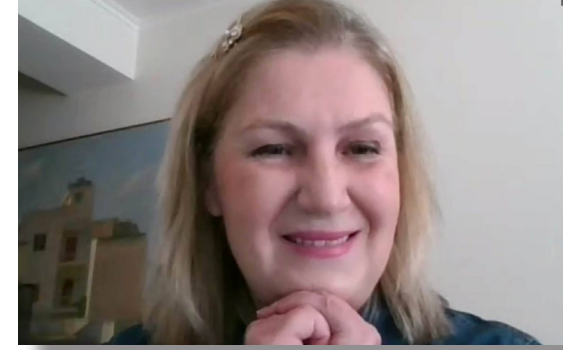
- Rekabet on-line programlardan gelecek.
- Ömür boyu eğitim öne çıkacak.
- Öğrenciler kendi ihtiyaçlarına göre program geliştirecek ve on-line olarak bunlara devam edecek.

İçinde bulunduğumuz günlerde de bunları yaptığımızı görüyoruz. Boston Üniversitesi ve sponsorlar 2017-2019 yılları arasında partner üniversitelerle grup tartışmalarıyla devam etmişlerdir. Ortaya çıkan diğer konuların yanı sıra teknolojinin ve etik değerlerin gelecekteki iş yapışa etkilerini tartışmışlardır. Ortaya çıkan sonuçlar dijital dönüşüm ve inovasyonun etkisinin yüksek olacağını göstermektedir.

Ekrandan da görüleceği gibi sürdürülebilirlik ve globalizasyon ortaya çıkan temel unsurlardandır.

Nasıl olacağını tam olarak ön göremediğimiz yeni normalde de teknolojik etkinin devam edeceğini kesin olarak biliyoruz. Etik değerlerin korunmasının önemi dijital erişimin sınırlarının saptanamadığı bu dönemde çok önem kazanmaktadır.

Düzenlediğimiz bu Akademik Forum içinde yer alan konuşmacıların sunumlarıyla bu konularda bize fikir vereceğine inanıyor ve başarılı bir forum diliyorum. Bu Forum'da emeği geçen herkese çok teşekkür ediyorum.

Verra MARMALIDOU
IIA Yunanistan Başkanı

“BU ZOR DÖNEMDE TEKNOLOJİ KULLANIMI DA ÇOK ÖNEMLİYDİ”

Sevgili meslektaşlarım ve IIA Türkiye dostları, sevgili profesörler, sevgili öğrenciler, bugün, teknoloji sayesinde, sizinle birlikte olmak için bana büyük bir fırsat sunduğunuz için teşekkür etmek istiyorum.

IIA Türkiye, MÖDAV ve IIA Yunanistan bu yıl akademik konferansı Yunanistan'ın Selanik kentinde gerçekleştirmeyi planlamıştı. Sadece akademik ve profesyonel odaklı değil, aynı zamanda sosyal ve kültürel faaliyetlerle de üç günlük bir etkinlik olacaktı. Ne yazık ki, COVID-19'un mevcut durumu nedeniyle toplantımızı erteledik.

COVID-19 salgını Yunanistan'da ilk olarak Şubat 2020'nin sonunda ortaya çıktı ve Selanik'ten yakın zamanda İtalya'yı ziyaret eden 38 yaşındaki bir kadın olan ilk COVID-19 vakası doğrulandı. İtalya'ya, İsrail'e ve Mısır'a seyahat eden insanlarla ilgili müteakip vakalar ortaya çıktı. 13 Mayıs 2020 tarihi itibarıyla 2.760 teyit edilmiş vaka ve 155 ölüm meydana geldi.

İlk olarak, sağlık ve devlet yetkilileri ihtiyati yönergeler ve öneriler yayınladılar. Mart ayının başlarında, hükümet ülke çapında her seviyedeki eğitim kurumlarının faaliyetlerini askıya almaya ve ardından ülkedeki tüm kafeleri, barları, müzeleri, alışveriş merkezlerini, spor tesislerini ve restoranları kapatmaya karar verdi. Yunan makamları ayrıca tüm uluslararası gelişlerde zorunlu 14 günlük karantina ve ülke çapında zorunlu olmayan tüm hareketlere ilişkin kısıtlamalar duyurdular.

4 Mayıs'tan itibaren Yunanistan, 42 günlük kilitlenme sonrasında hareket kısıtlamalarının kademeli olarak kaldırılması ve ticari faaliyetin yeniden başlatılmasıyla kısıtlamaları hafifletmeye başladı.

Bu şekilde şirketlerimiz, müşterilerine hizmet etmek, tedarikçileri ile işbirliği içinde olmak, hükümet direktifleri, düzenleyici kurumların gereksinimleri ile uyumlu, çalışanlarının görevlerini güvenli ve sağlıklı biçimde yerine getirmelerini sağlamak için tedbirler almaya başladılar. Bu şekilde şirketlerimiz; müşterilerine hizmet etmek, tedarikçileri ile işbirliği içinde olmak, hükümet direktifleri, düzenleyici kurumların gereksinimleri ile uyumlu, çalışanlarının görevlerini güvenli ve sağlıklı biçimde yerine getirmelerini sağlamak için tedbirler almaya başladılar.

Sonuç olarak, bu üç ayda büyük bir değişiklik oldu:

1. Binlerce dizüstü bilgisayar satın alındı ve çalışanlara teslim edildi. Uzaktan erişimlerin öncelikli dalgalar halinde aşamalı olarak iletilmesi sağlandı.
2. Siber güvenlik uzmanlarının işbirliğinde, sağlanan ekipmanın nasıl düzgün bir şekilde kullanılacağı ve güvenlik önlemlerinin nasıl uygulanacağı konusunda kullanıcılara birçok iletişim turu gönderildi.
3. Birçok kriz yönetim komitesi toplantısı yapılarak, operasyonlar ve iş planları için karar alındı.
4. Birçok manuel süreç değiştirildi ve yeni otomatik prosesler hızla geliştirildi.

İç denetçiler olarak, bu beklenmedik kriz sırasında günlük işlerimiz üzerindeki etkisini azaltmak, diğerlerine cesaret vermek, sürdürülebilirliklerine katkıda bulunarak örgütlerimizi desteklemek, bireyler olarak hayatta kalmak, durumun üstesinden gelmek ve farklı kültür ve yaşama ve işe karşı farklı tutumlara sahip “yeni doğan profesyoneller” olarak devam ettik. Bu zor durumda teknoloji kullanımı da çok önemliydi. İç denetçiler olarak, bu sürece odaklanmaya çalıştık.

- Sahtekarlık, siber güvenlik, itibar, likidite ve BT ile ilgili riskler
- İşletmeye danışmanlık hizmeti sunmak
- Yukarıdaki risklerle ve ayrıca bu kriz sırasında süreçlerde uygulanan yeni otomasyonlarla ilgili kontrollerin etkinliğini mümkün olduğunca sağlamak
- Denetim konularının ve eylem planlarının sürelerini üç ay uzatmak.
- Yıllık Denetim Planını (AAP - Annual Audit Plan) revize etmek.
- M. Champers'ın (IIA Global CEO'su) söyledikleri. “Şimdi dikkatimizi, iç denetimin kuruluşların yaklaşmakta olan ekonomik gerilemede nasıl yardımcı olabileceğini göstermeye yönelmeliyiz. Bir meslek olarak, “riskleri takip etmek” zorundayız. Sonuç olarak baskı (ve potansiyel olarak kuruluşun hayatta kalması bile) birincil risk haline geldiğinde, kollarımızı açıp işe koyulmamız gerekir.”
- Yeni normale dönecek sonraki adımlara hazırlık

Peki, bu yeni normal hangisi?

- Evden çalışma haftada en az iki kez devam ediyor gibi görünüyor.
- Sosyal mesafe yeni kültürümüz olacak... Öpmek yok, sarılmak yok, yakındaki barlar yok, seminer yok, konferans yok...

Sonuç olarak, bugün sizinle birlikteyim ama gözlerinizi, tepkilerinizi göremiyorum. Seni göremesem bile seninle olmak istiyorum. Hiçbir şey yerine daha azını tercih ederim!

Bana bu imkanı ve duygularımı paylaşma imkanı verdiğiniz için teşekkür ederim.

Ali Kamil UZUN
TİDE Akademik İlişkiler Komitesi Başkanı

“GELECEĞE ORTAK OLMAK İÇİN YARINA HAZIRLANIYORUZ”

Değerli bilim ve meslek insanları, değerli katılımcılar, bugün, iki yılda bir düzenlediğimiz Uluslararası Akademik Forum’un altıncısını çevrim içi platformda, “Uzaktan Erişim ve Yeni Normal” temasıyla sizlerle birlikte gerçekleştiriyoruz.

TİDE ve MÖDAV olarak ilk beş Akademik Forumu sırasıyla Marmara, İstanbul, Galatasaray, Boğaziçi ve Anadolu Üniversitelerimizin ev sahipliğinde gerçekleştirdik.

Altıncı Akademik Forum’un ev sahipliği için Selanik’te Makedonya Üniversitesi hazırlıklarını yapıyordu. Benden önce söz alan başkanlarımın da ifade ettiği gibi COVID 19 küresel salgın, Selanik’te buluşmamıza imkan vermedi.

Koşullar ne olursa olsun, 2010 yılında başlattığımız Akademik Forum geleneğimizi kesintiye uğratmadan uzaktan erişim imkanlarıyla, sizlerin ev sahipliğinde çevrim içi bulunduğunuz mekanlarda gerçekleştiriyoruz.

Forum tamamını da COVID 19 ile birlikte hızla tecrübe etmeye başladığımız uzaktan erişim konusuna ve uzaktan erişimin hayatımızın yeni normal olması olarak belirledik. Hızlı, esnek ve çevik bir yaklaşımla, içinde bulunduğumuz olağan dışı koşullarda dahi Forum geleneğimizi kesintiye uğratmadık. Ayrıca Selanik'te buluşma hayalimizden de vazgeçemedik. 2022'de yedinci Akademik Forumu Selanik'te Makedonya Üniversitesi'nin ev sahipliğinde gerçekleştireceğiz.

Kurumsal hayatın sürdürülebilirliğinin güvencesi olan bir mesleğin profesyonelleri ve mesleğin akademik gelişimine adanmış ömürleriyle değer katan bilim insanları olarak, gereğini yaptığımıza inanıyorum.

Uluslararası Akademik Forum, küresel ve ulusal paydaşlarımızla birlikte akademik ve mesleki olarak, geleceğimizi şekillendirdiğimiz önemli bir platform.

Forum ile mesleğimizin geleceği olan gençlerimizin akademik gelişimine destek olmaya, geleceğe daha donanımlı hazırlanmaları için iş dünyasıyla buluşturmaya ve akademi, iş ve meslek dünyamızın konusunda yetkin bilim ve meslek insanlarının bilgi ve görüşlerini gençlerle paylaşmalarını amaçlıyor ve bu amaç uğruna çalışıyoruz.

Bilim ve akıllı harmanladığımız bu ortak akıl platformunda, geleceğe ortak olmak için yarına hazırlanıyoruz.

Bu amaçla forum platformlarımızda;

Meslek insanı olarak, mesleğin şekillendirdiği değil, mesleği şekillendiren, geleceğin meslek insanı olmak,

Bir akademik kurum, bir akademisyen olarak, görevin, tek yönlü formatlayan eğitim ve öğretim faaliyeti olmadığı, geleceğin insanı olacak donanımlı bireyler yetiştirmek için öğrenmeyi öğreten koç olarak,

Gençler için ise, öğrenmeyi öğrenen olmanın geleceğe sorumlulukları olduğu yaklaşımıyla ortak akılla çalışmalar yürüttük ve yürütmeye devam ediyoruz.

Bu anlayışla, TİDE Akademik İlişkiler Komitesi olarak; iki yılda bir düzenlenen Akademik Forumlarımızın yanı sıra iki yılda bir gençler için de Gelecek Zirveleri düzenliyor, üniversitelerimizde denetim kulüplerinin kurulmasını teşvik ediyor, mesleğimiz profesyonellerinin birikimlerini paylaştığı TİDE İç Denetim Seminer Derslerimiz, TİDE AcademIA Dergimiz ile mesleki akademik yayıncılık ve araştırmalar konusunda mesleğin akademik gelişimi için değer yaratıyoruz.

2018 yılında Anadolu Üniversitesi'nin ev sahipliğinde gerçekleştirilen beşinci Uluslararası Akademik Forum açılış konuşmasında, biraz önce ifade ettiğim görüşlerimiz çerçevesinde; günün, yeni bir sayfa açma, yeni bir hikaye yazma vakti olduğunu, dünün hikayelerinin yukarıdan aşağıya yazıldığını, geleceğin hikayelerinin ise aşağıdan yukarı yazılacağını ifade etmiştim.

Akademik ve mesleki gelişim, değişim ve dönüşüm için yeni nesle kulak vermeli, onları dinlemeli, anlamalı, iki yönlü etkileşimle geleceği birlikte tasarlamalı, geleceği, geleceğin sahiplerine alan açarak, onlara öz güven kazandırarak, hayallerini gerçekleştirmeleri için cesaretlendirerek, güzel ve iyi gelecek tasarlayabileceğimizi paylaşmıştım.

Bugün, COVID 19 sonrası yaşadıklarımıza bakıldığında, o günün bugün olduğunu söyleyebiliriz.

COVID 19 ile birlikte çalışma ve eğitim koşullarında yaşanan hızlı değişim ve dönüşüm yıllar önce ifade ettiğimiz bir tespit ve öngörümüzü haklı çıkarıldı. Mesleğimizin akademik gelişimini etkileyen iki temel konu bulunduğunu, bunlardan birinin mesleğin değişen rolü, diğerinin ise üniversite eğitiminin değişen koşulları bulunduğunu, 2010 yılında gerçekleştirdiğimiz ilk Akademik Forum'da gündeme getirdik. Bugün, o gün ifade ettiğimiz gibi iç denetim mesleğinin işlevi, uygulama yaklaşımları ve bunlara bağlı olarak tanımı, rolü ve eğitim ihtiyaçları değişti. Akademik eğitim, küreselleşme ve bilgi toplumu olmanın etkisiyle artık fiziki mekânlarla sınırlı değil. Üniversite eğitiminin koşulları değişti. Üniversiteler bilgi toplumunun sunduğu araçlar ve bu imkânlardan yararlanmaları nedeniyle, bilgi yönetim merkezleri olarak değerlendiriliyor. Bu gelişme akademik eğitimin üretim araçlarını, koşullarını da değiştiriyor.

Bugün, plazalar ve kampüsler olmadan iş ve eğitimi sürdürüyoruz. Tüm kurumlar için dijital dönüşüme geçmenin ne kadar elzem olduğunu bu süreçte gördük. Yaşadığımız bu deneyimden çıkarılacak çok ders bulunuyor. Yeni normal, çalışanların ve öğrencilerin katılımcılığıyla, aşağıdan yukarıya şekillenecek.

Yaşadığımız, yaşamakta olduğumuz COVID 19 sürecinde; işin yönetiminin herkesin sorumluluğunda bulunduğunu, işin, iş yerinin ve iş gücünün geleceğine ilişkin otonominin, yerinden çalışmanın önem kazandığını gördük, görüyoruz.

Teknolojik ve bilimsel gelişmelerin izlenmesi, geleceğin şekillenmesinde etkin olacak bireyler yetiştirilmesi ve yaşam boyu öğrenmeye odaklanılarak tüm toplumu eğitim sürecine dâhil edilmesinin stratejik bir öncelik olması gerektiğini düşünüyoruz.

Sizlerle birlikte bugün gerçekleştireceğimiz Uluslararası Akademik Forum 2020, birazdan izleyeceğimiz açılış bildirisi, yeni normalde bir araya gelmek, uzaktan erişim ve yeni normal, uzaktan çalışma ve eğitim oturumlarında yer alan değerli bilim ve meslek insanları tarafından paylaşılacak bilgi ve görüşlere cevabı merak edilen sorularımızın yanıtları için yardımcı ve referans kaynağı olmasını diliyorum.

“Herkes yeni normal, yeni norm halimizi konuşuyor”

COVID 19 küresel salgını nedeniyle yaşadığımız dönemi tanımlamak gerekirse uygun ifadenin kriz değil, kaos olduğunu söyleyebiliriz. Kriz dönemleri yönetilebilir, kaosta ise belirsizlikler nedeniyle, kaygı ve endişe yaşanıyor. Bu sebeple mental dayanıklılık bu dönemde önem kazanıyor.

Sağlığımız için dengeli beslenme, fiziksel aktivite ve özel ilgi alanlarımıza odaklanmak, açık ve güvenilir iletişimle birbirimize güven duymak, dayanışma içinde olmak, akıl sağduyu ile hareket ederek, cesaretimizi yitirmeden umutlu ve iyimser olmak, yeterli ve yılmaz olmak, fiziksel ve ruhsal dayanıklılığımız için tavsiye ediliyor.

Fütürist Gerd Leonhard, insanlığın önümüzdeki 20 yılda değişiminin, geçtiğimiz 300 yıldan daha fazla olacağını uz görüyor. 2025 yılına gelindiğinde 40 milyardan fazla nesnenin internete bağlı olarak hizmet vereceği öngörülüyor. Buna karşın 4 milyara yakın insan internete erişemiyor, bu insanların 1,2 milyarı okul çağındaki çocuklardan oluşuyor. Buna karşın bilim ve teknolojinin önemi bu süreçte daha iyi anlaşıldı. Uzaktan çalışma, uzaktan eğitim, dronlardan yararlanma, yapay zeka, Endüstri 4.0, aniden ve zorunlu olarak hayatımıza girdi. Gördük ki, dijital dönüşüme kim ne kadar yatırım yaptıysa, bu süreçte meyveleri de kolayca topladı. Bu belirsizlik döneminde ayrıca yaşam tarzı ne olursa olsun, herkes kendi dört duvarının içinde, izole şekilde yaşamaya başladı. Bunun önümüzdeki günlerde toplumsal yaşantımıza etkisi mutlaka olacak. Mutlaka bu süreçte herkes kendine pek çok soru soracak, cevap bulmaya çalışacak.

COVID 19 hayatımıza girdiğinden beri her şeyin eskisi gibi olmayacağı söyleniyor. Herkes yeni normal, yeni norm halimizi konuşuyor. Bugün biz de sizlerle birlikte olduğumuz Akademik Forum'da “Yeni Normal” konuşacağız.

Bu konuşma hali devam edecek ancak farkında olmamız gereken bir hakikati göz ardı etmemeliyiz. Bilim ve teknolojiye dayalı uygarlık ne kadar ileri giderse gitsin; insana özgü mahremiyet, merhamet, vicdan, maneviyat, inanç, şevkat, hayal gücü, empati, sevgi, sevgi, mutluluk, elem, hüzn, coşku, arzu, ahlak, etik, saygı gibi erdemli özelliklerimizden ödün vermemeliyiz.

Sözlerimi, küresel ve ulusal paydaşlarımızla birlikte akademik ve mesleki olarak geleceğimizi şekillendirdiğimiz bu platformun organizasyonuna destek olan kişi ve kurumlara teşekkürlerimi ifade ederek tamamlamak istiyorum.

Uluslararası Akademik Forum 2020 etkinliğimizin gerçekleştirilmesinde kurumsal desteğini esirgemeyen akademik ortağımız MÖDAV'ın Değerli Başkanı ve üyelerine, Bilim Kurulumuz Onursal Üyesi Prof. Dr. Ömer Lalikê, Bilim Kurulu Başkanımız Prof. Dr. Melih Erdoğan ve Bilim Kurulu üyelerimize, TİDE Yönetim Kurulu Başkanı ve Üyelerine, Forum Organizasyon ve Düzenleme Komitesine, TİDE Akademik İlişkiler ve Kurumsal İletişim Komitelerine,

TİDE Genel Müdürü ve çalışanlarına, Yunanistan İç Denetçiler Enstitüsü Başkanı Vera Marmalidou'ya teşekkür ediyorum.

Uzun lafın kısıası;

Bugün dünyamızı tehdit eden insanlığı teslim almaya çalışan bir virüs varsa, bu virüsten çok daha güçlü, yüreklerimiz çarptıkça gönüllerimizde ifade bulan Sevgi var.

Sevgi enerjisini başkasını sevmekten alır, sevginle sevdiğine ilham veriyor, örnek oluyorsan akıl ve yürek bir olur, yenilmez güç olur...

Sevgisiz gelecek olmaz.

AÇILIŞ BİLDİRİSİ

The banner for the International Academic Forum 2020 features a dark blue background with a network of white nodes and lines. In the top left corner, there is a logo consisting of a diamond shape with a globe inside. The main text reads "INTERNATIONAL ACADEMIC FORUM 2020" in white, followed by "Remote Access and New Normal" and "29 May 2020 - Online". A circular portrait of Prof. Dr. Kadircan Keskinbora is positioned on the left side. To the right of the portrait, the text "Opening Statement: Prof. Dr. Kadircan KESKINBORA Bahçeşehir University, Faculty of Medicine" is displayed. In the bottom right corner, there are two logos: one for the Turkish Ministry of Health (T.C. Sağlık Bakanlığı) and another for Bahçeşehir University (BSU).

Prof. Dr. Kadirca KESKİNBORA
Bahçeşehir Üniversitesi Tıp Fakültesi

SALGINLARIN VERDİĞİ DERSLERDEN BİRİ: SORUNUN KAYNAĞINI DENETLEMEK

Öncelikle başarılı bir Forum dileyerek, COVID-19 özelinden bahsederek, bir salgının nasıl denetleneceğini özellikle siz denetim uzmanlarının bakış açısına yaklaşmaya çalışarak anlatmaya çalışacağım.

Bir salgının gölgesinde yapılmakta olan bu Forum için özellikle dünyayı çok etkilemiş birkaç salgından örnek verdikten sonra bunun bilimsel, etik ve halk sağlığı açısından nasıl yönetildiği ve nasıl yönetilmekte olduğu ve nasıl yönetilmesi gerektiği konusunda bazı bilgileri sizlerle paylaşmak istiyorum.

Bu açıdan TİDE ve MÖDAV önderliğinde yürütülmekte olan bu Forum'a davetleri için kendilerine teşekkür ediyor, başarılı bir Forum olmasını temenni ediyorum.

Peloponez Savaşı (MÖ 431-404)

İlk örnek olarak vermek istediğim salgın, Peloponez Savaşı (MÖ 431-404) sırasında yaşanıyor. MÖ 430'da (ve sonra 406'da), büyük rakipleri Sparta'ya karşı

Peloponez Savaşı sırasında Atina halkı, ölümcül bir hastalık tarafından vuruluyor. Peloponez savaşının yazarı olan Tarihçi Thukydides'in, hem bu savaşın ve salgının hem de salgının hastası olarak bir kitap yazıyor.

Tarihçi Thukydides, bu bilinmeyen katilin hastalığından sağ çıktı ve semptomlarını canlı bir şekilde açıkladı: "İnsanların, başlarında aniden başlayan şiddetli ateş ve ağrı, gözlerinde kızarıklık ve iltihap, boğaz ve dil gibi iç kısımlarında kanamalar oldu. Doğal olmayan, kötü kokulu bir nefes yaydılar. Ama bu sadece başlangıçtı. Hapşırma, öksürük, arkasından ishal, kusma ve şiddetli spazmlar gelmeye başladı. Canlı derinin üzeri püstül ve ülserlerle kaplanıyordu, yakıcı ve giderilemeyen bir susuzluk bu tabloya eklendi."

Peloponez savaşları aslında Atinalılar ve Spartalılar arasında yaşanan bir iktidar savaşı. M.Ö. 431'de başlayıp M.Ö. 406'da biten bir savaş. Ama M.Ö. 430'da ve M.Ö. 406'da çok büyük iki veba salgını oluyor. Veba salgınında Atina'nın lideri Perikles ile birlikte halkın neredeyse üçte biri ölüyor. Veba sonunda Atina, ordusunun üçte birinden fazlasını kaybediyor. Halk dağılıyor ve Atina'nın üstünlüğü yıkılarak, Akdeniz'deki güç merkezi Roma'ya doğru kaymaya başlıyor.

Bu arada pandemi kelimesinin de açıklamasını yapayım. Pandemi; hepsi anlamına gelen "pan" ve insanlar anlamına gelen "demos" kelimesinden geliyor.

Sicilya Savaşları (M.Ö. 600 - 265)

M.Ö. 396 Kartaca ordusunda yeni bir veba salgını

Yine çok uzun süren bir iktidar savaşından bahsetmek istiyorum. Akdeniz'in tam ortasında lokazisasyon olarak çok önemli bir alanı işgal etmekte olan Sicilya Adası, bugünün Suriye ve Libya'da yerleşik olan Fenikeliler ile Romalılar ve Atinalılar arasında Akdeniz'deki hakimiyet üzerine olan savaşlardır.

M.Ö. 600 ile M.Ö. 265'e kadar süren uzun bir savaş. M.Ö. 396 başında başlayan veba salgını, salgın açısından bizi ilgilendiriyor. Fenikelilerin bugünün Tunus'u olan Kartaca kolonisinin başındaki ordusu, Sicilya adasının doğusunda yer alan başkent Sirakuza'yı kuşatıp, orayı almak ve bütün adaya hakim olmak istiyor.

Sicilya Savaşları (MÖ. 600-265)
MÖ 396 Kartaca ordusunda yeni bir veba salgını

- Kartaca Ordusu MÖ 397'de Sirakuza şehrini kuşatmaya aldı. Bu kuşatma iyi gitmekte iken **MÖ 396 başında Kartaca ordusunda yeniden bir veba salgını** çıktı.
- Kartaca o kadar zayıf verdi ki Sirakuza kuşatmasını bırakmakla kalmadı, **Sicilya'daki Kartaca askeri gücü çöktü.**
- Kartaca **daha önce ele geçirdiği** Sicilya'daki Yunan şehirlerinin **hemen hepsini kaybetti.**
- Sicilya'da sadece eskiden beridir **Kartacalıların elinde** bulunan **Batı Sicilya bağlı kaldı** ve sadece Elymianlar Kartaca müttefiki olarak kaldılar.
- Bu savaşta, **salgın nedeniyle harp eden iki taraf ta barışın sağlandığını açıkça gösterecek bir barış veya mütareke antlaşması bile yapamadı.**

Bu kuşatma iyi gitmekte iken M.Ö. 396 başında Kartaca ordusunda yeniden bir veba salgını çıkıyor ve askeri gücü çöküyor. Ele geçirdiği bütün Yunan kentlerini kaybediyor. Kartaca'nın elinde sadece Batı Sicilya kalıyor.

Sınır tanımayan veba mikrobu her iki tarafı da etkiliyor. Harp bitmesine rağmen her iki tarafta barışın imzalanmasını sağlayacak, barışı ilan edecek yöneticiler bile kalmıyor.

Antoninus Vebası M.S. 165-180

Vebalar tarih boyunca olmuştur ve tarih boyunca pandemi bütün insanlık yaşamının bir ögesi. İnsanlık yaşamının bir ögesi olduğu için biz pandemilerden kurtulabilir miyiz şeklinde bir şeyi düşünemeyiz ama yönetimiyle ve denetimiyle ilgilenmemiz gerekiyor.

Bir diğer önemli salgın Antoninus Vebası. Antoninus vebasının adı etkilediği yer ve etkilediğiyle adlandırılıyor. Marcus Aurelius Antoninus kral naibi idi. Veba Antoninus ailesini ve sülalesini etkilediği ve Roma imparatoru Lucius Verus'un (ö. 169) hayatını kaybetmesine neden olduğundan bu adı alıyor.

Bilinen diğer adıyla Galen vebasıdır. Bu tarihlerde Galen, Roma İmparatorluğunun imparator doktoru olması ve veba ile ilgili olarak hem Roma'da hem

doğmuş olduğu Bergama'da yaptığı incelemeler ve vebayı tanımlaması nedeniyle Galen vebası adıyla geçiyor.

Antoninus vebasının etkilerini anlatan Romalı tarihçi Dio Cassius'a göre, salgın Roma'da günde 2 bin kişinin ölmesine sebep oluyor. Bu sayı salgından etkilenenlerin çeyreği kadardı. Bu durumda salgından ölenler 2 bin ise salgından etkilenenlerin en az 8 bin-9 bin olduğunu tahmin etmek gerekiyor.

Burada da Roma ordusunun büyük bir kısmı ölüyor ve hastalıktan dolayı ölen kişi sayısının 5 milyon civarında olduğu tahmin ediliyor.

Bu Roma kültürünü ve edebiyatını da Hint Okyanusu'ndaki Hint-Roma ticaret ilişkilerini ciddi bir şekilde etkiliyor.

Antoninus ve Kıbrıslı Veba Salgınlarının Tarihsel Etkileri

Kıbrıslı Vebası da yine en çok etkileyen vebalardan biri. Kartaca Piskoposu St Cyprian, Kıbrıslı, sevilen bir piskopos. Veba öncelikle Kuzey Afrika'da başlıyor ve özellikle Kartaca'yı etkilediği için St Cyprian ya da Kıbrıslı Vebası olarak tarihte geçiyor.

Bu iki veba peş peşe gerçekleştiği için hastaların bakımı ve cenazelere verdikleri destekle insanların gönlünü kazanan Hristiyanlar, çaresizlik içinde kıvranan pagan topluma telkin ettikleri inançlarını, dinlerini bütün imparatorluk coğrafyasına yayıyorlar.

325 yılında toplanan İznik Konsili'nden sonra Hristiyanlık Roma'nın resmi devlet dini haline geldi. Bizans İmparatoru da Hristiyanlığın hamiliğini sahiplenerek yeni bir siyasi misyon üstlendi.

Bu vebaların etkisiyle nüfus çok azalıyor. Orduda nüfus azalıyor. İmparatorluğun ekonomik ve idari yapısına da zarar veriyor.

En önemlisi çiftçiler ölüyor. Kitleler halinde ölümler nedeniyle köylüler kitleler halinde şehirlere kaçıyorlar. Şehirlere göçen köylüler tarlalarını terk ediyor ve tarım üretimi çöküyor.

Jüstinyen Vebası: 541-2

- Konstantinopol, dünyanın en güzel şehirlerinden biri,
- 537'de Hagia Sophia
 - şehrin cazibesine bir yeni şaheser
- Tiyatrolar Caddesinde sanat ve eğlence
- Şehir 24 saat yaşamaya başlamıştı

Jüstinyen Vebası: M.S. 541-542

Jüstinyen Vebası M.S. 541-542'de İstanbul'da patlak verip Bizans ülkesine yayılıyor. İmparator da veba hastalığına yakalandığı için bu adı alıyor. Jüstinyen, sözü geçen vebaya yakalanmış ve bu vebadan birkaç yara ve sakatlıkla kurtulmuştur. Jüstinyen'in hedefi, birbirinden ayrılmış olan Doğu ve Batı Roma İmparatorluklarını birleştirmek ve İstanbul'u en güzel şehir yapmaktı. O dönemlerde gerek askeri gerek siyasi yönlerden çok üstün bir vaziyetteydi. 537'de dünyanın en güzel şehirlerinden biri olan Konstantinopol'da Hagia Sophia yani Kutsal Bilgelik adıyla, Ayasofya inşa edilmiştir. Şehrin cazibesine cazibe katmıştır. Tiyatrolar Caddesinde sanat ve eğlence süregeliyor ve şehir 24 saat yaşamaya başlamıştı.

Jüstinyen Salgını Tarihsel Etkileri

Jüstinyen salgından ve ölümden kendini çok zor kurtarabildi. Halkından ve ordusundan çok büyük ölümler oldu. Salgın, Batı ve Doğu Roma İmparatorluklarını birleştirme çabalarını kesin olarak ortadan kaldırdı.

Muhtemelen Avrupa nüfusunun yarısını öldüren veba, daha sonraki yıllarda (634'ten itibaren) Müslümanların Yakın Doğu ve Afrika'daki Bizans eyaletlerini ele geçirmesini kolaylaştırdı.

Önce Bizans'ı sarsan veba bu sefer, rakibi Sasanileri perişan etti ve dünya güç dengesinin değişmesine, Perslerin tarih sahnesi dışına itilmesine sebep olarak İslâm'ın kuzey ve doğuya doğru yayılmasının yolunu açtı. Dünya sahnesine yeni bir aktörün (Müslümanların) girmesinin önünü açtı.

Büyük Veba Salgını – Kara Ölüm (1347-1351)

Önemli bir diğer veba, bütün dünyayı, edebiyatı ve birçok şey etkilemiş olan Büyük Veba Salgını, diğer adıyla Kara Ölüm vebasıdır. 1347-1351 yılları arasında dört yıl ortalığı kasıp kavurdu.

Yazar Henry Kington'a göre ise veba ilk olarak Hindistan'da ortaya çıktı ve gemilerle taşındı. Veba bilindiği üzere mikrobu taşıyan pireler ve farelerle buluyor. Gemilerin ambarlarında saklanan fareler hastalığı geminin gittiği her yere götürüyorlardı.

Bu felaketi din adamları özellikle papa ve piskoposlar Tanrı'nın cezası olarak değerlendiriyorlardı ve dolayısıyla tövbe edilmesi gerekiyordu. "Bir değil birçok kere dini tören ve Tanrı'nın huzurunda tövbe edilmelidir" diyorlardı. Bunu da Tanrı'nın huzurunda yani kiliselerde, toplu bir biçimde yapılması gerekiyordu. İnsanları topladıkları ve hasta olanla olmayanı bir araya getirdikleri için de büyük bir kalabalığı enfekte ediyorlardı.

Bugünkü tedbirlerle kendisini korumakta olan kişinin siperliğinin tam tepesinde yazan şeye bakın orada da salgınlardan korunmanın tek yolu tövbe etmektir yazıyor. Demek ki papanın tanrının cezası için tövbe edilmesi gerektiği savı ya da önerisi bugün için de bazı kişiler için hala geçerli.

Hekim Simon de Covino'nun yaptığı bir değerlendirmeyi sizinle paylaşmak istiyorum. O zaman için astrolojinin ne kadar önemli olduğunu, hastalıkları izah etmekte yıldız

hareketlerinin ne kadar önemsendiği anlatan bir yazı: “Bütün suç, 20 Mart 1345 günü, öğlen saat 1’de, kova burcunun 14 derece altında Jüpiter, Satürn ve Merih arasındaki büyük kavuşum, ölüm meleğine yolu açtı ve ölüm meleğine gün doğdu...”

Bir hekim olarak Dr.Covino da salgını astroloji ile izah ediyor. O dönemler için Montpellier Üniversitesinden bir profesörün bilirkişi olarak yazdığı raporda en önemli şeyin hasta ile göz göze gelmemek olduğunu yazıyor. Dolayısıyla hem papazlara hem hekimlere hastaya dokunmadan dini töreni yapmadan önce mutlak surette hastanın yüzünü örtün, göz göze gelmeyin diyor.

Sonuç itibariyle Büyük Veba Salgını’nın diğer sosyal etkilerinden de bahsetmek isterim. Bu kadar büyük salgınlarda illa bir suçlu aranır. O zamanlar bu suçlular, azınlıklar, Müslümanlar, Yahudiler, cadı olarak tanımlanan ve marjinal yaşayan kadınlar suçlandılar. Onlara eziyet edildi, öldürüldüler ve canlı canlı yakıldılar.

Bu salgın 1360’dan 1667 yılına kadar 16 kez tekrarladı: 1360–1363; 1374; 1400; 1438–1439; 1456–1457; 1464–1466; 1481–1485; 1500–1503; 1518–1531; 1544–1548; 1563–1566; 1573–1588; 1596–1599; 1602–1611; 1623–1640; 1644–1654; 1664–1667.

Pek çok tedbir önerildi. Tedbirler arasında belki de en mantıklısı, hastalık bulaşan kişileri bir yere kapatarak diğerlerinin de hastalanmasını önlemek yani karantinaya almak oldu. Avrupada karantina tedbirleri ilk kez vebaya karşı alındı.

Ragusa Cumhuriyeti – Dubrovnik

Karantina tedbirleri en iyi Ragusa Cumhuriyeti’nin başkenti Dubrovnik’te uygulandı. Ragusa aynı zamanda Venedik Cumhuriyeti’nin vassalıydı.

Karantina kelimesi İtalyanca’dan geliyor. Enfekte limanlardan gelen gemilerin Venedik’e inişten önce 40 gün (quaranta giorni) boyunca demir atması isteniyordu. 1377’de Ragusa Cumhuriyeti’nde izolasyon kelimesi geçiyordu ve gelen gemilerin terentino yani otuz gün bekletilmesi söz konusu edildi. Sonra bu 40 güne çıkarıldı. Ragusa Cumhuriyeti, 1377’de pandemi için, enfekte bölgelerden gelen tüm gemi ve ticari karavanların karantinaya alınmasını zorunlu kıldı, çığır açan bir yasa çıkardı.

Ragusa Cumhuriyeti – Dubrovnik Bir kavram olarak izolasyon, 1272 Dubrovnik Şehir Tüzüğü’nde

- “Karantina” kelimesi İtalyanca’dan geliyor:
 - Enfekte limanlardan gelen gemilerin Venedik’e inişten önce 40 gün boyunca (**quaranta giorni**) demir atması
- 1374’te Venedik’teki özel **sağlık konseyi tarafından şehre girme izni verilene kadar tüm gemi ve yolcuların** şehrin yakınındaki **San Lazzaro** adasında konuşlandırılması gerektiği
 - **Lazaretto-** gemilerin beklediği bölge
 - Bildiri Avrupa’daki ilk resmi karantina yönetmeliği
- Ragusa Cumhuriyeti, **1377’de** pandemi için, enfekte bölgelerden gelen tüm gemi ve ticari karavanların karantinaya alınmasını zorunlu kıldı, çığır açan bir yasa çıkardı (**Terentino**):
 - 30 günlük izolasyon şartı uygulaması (Sonra 40 gün)

Bu, gemilerin durduğu San Lazzaro Adası, adada gemiler demirlerdi. Yolcular adaya çıktılar. Bugün yatçılıkta ya da yelkencilikte ilgilenenlerin lazaretto yani gemilerin bekletildiği bölge kelimesinin de çıkışı bu San Lazzaro Adası’dır.

Büyük Veba Salgınından Sonra Değişiklikler

Büyük veba salgınından sonra ne gibi farklılıklar oldu. Toplumsal, ahlaki, kültürel ve dini değerleri de altüst etti. Kilisenin otoritesi sarsıldı, dini inançların sorgulanması yolu açıldı. Protestanlığın ortaya çıkmasını olağanlaştırdı. Din adamları da vebadan kaçmanın yollarını arıyordu.

Veba, tıbbın bir bilim olarak henüz daha çok genç olduğu gerçeğini ortaya çıkarırken, halk sağlığı kavramının da temellerini attı. Bazı kentlerde, veba evleri kuruldu, karantina uygulaması başlatıldı ve ayrıntılı ölüm kayıtları tutuldu. Böylelikle insanların “kayıp” olmasının önüne geçildi.

Mimarlık ve kentleşme alanında değişikliklere gidildi. Kara sıçanların (ve pirelerin) cirit attığı saman tavanlı evlerden, damları kiremitli tuğla evlerin inşasına geçildi.

Vebanın etkisiyle çöken tarıma dayalı ekonominin yerini ticaret aldı ve en önemli, değerli faaliyet alanı haline geldi. Özel mülkiyet kavramı ortaya çıktı. İşgücü eksikliği Avrupada teknolojiye yatırım yapmayı ve ekonomiyi modernize etmeyi teşvik etti.

Bütün bir Avrupa'nın devlet ve toplum yapısını, değerler sistemini ve ekonomisini değişime zorladı, sömürgeciliğe dayalı yeni bir dünya düzeni kurulmasına yol açtı.

Ölümler İşgücünü tüketip ekilebilir arazi miktarını azalttı, mevcut feodal sistemin sonunu getirdi. Orta çağ iktisadî sisteminde oluşan bu çöküş bir yandan siyasi sonuçlar doğururken diğer taraftan Avrupada yeni iktisadî görüş ve modelleri ortaya çıkıttı.

Kilisenin otoritesini zayıflattı, Protestanlığın önünü açtı. Bireysel özgürlükleri teşvik ederek yeni Avrupalı insan modelini ortaya çıkarırken güçlü ulus devlet idealini de besledi.

Ulus devletlerarasında ortaya çıkan rekabet dolayısıyla devletler güçlü ordulara ve donanmalara sahip olma ihtiyacı duydu. O dönemin deniz ticaretini geniş filoları ile yöneten Venedik Cumhuriyeti de çöktü. Başka siyasi aktörler yerini aldılar.

COVID-19 Salgınından Sonra

Günümüz salgınına gelirsek bu salgın bize insanın aczini, mikrop ve salgın karşısında küçüklüğünü öğretti. Devletlerin de ne kadar hazırlıksız yakalandıklarını gördük.

COVID-19 Salgınından Sonra (2)

- **İletişim** biçimi daha fazla sanal hale gelecek.....
SOSYALLEŞME Sorunu??
- **Dünyanın enerji tüketme biçiminde** dramatik değişimleri zorlayacak
 - TR, **Paris İklim Anlaşması**'ni imzaladı, ama anlaşma henüz TBMM'den geçmedi. TR, 2030'da sera gazı salınımını %21 azaltma taahhütü
 - **Küresel iklim felaketini önlemekte** bir yarar sağlayabilir mi?
- **Politika yapıcılar:**
 - Giderek **uzmanların uyarılarına inanmaya daha meyilli,**
 - **En kötünün** gerçekleşebileceğini hayal etmeye daha meyilli

Kadircan Keskinbora

Halk sağlığı yeniden önem kazandı. Birey(ler)in katkısının önemi anlaşıldı. Devlet olarak, hükümet olarak bir tedbiri bir emri dayatabilirsiniz ama bunun gerçekleşmesi için toplum tarafından içselleştirmesi gerekiyor. Dolayısıyla bireyi ikna etmeniz ne kadar önemli olduğu anlaşılmış oldu.

Salgınların, insan için ölümcül, ekonomi için yıkıcı olduğu kanıtlandı. Dolayısıyla dünyanın bilim ile birlikte çalışması gerektiği anlaşıldı.

Yaşama ilgili unsurlara saygının erdemini gösterdi. İnsanlar gelecek nesiller için para ödemeye daha az istekli olacaktır. Artık Sosyal Devlet kavramı yeniden gündeme geldi. Kritik merkezi yönetime sahip devletler yani bir salgında sizin tek başınıza aldığınız önlemler yeterli değildir, çok da işe yaramayabilir. Mutlaka devlet kademesinde ve yönetiminde bir tedbirler paketinin hayata geçirilmesi gerekiyor. Hatta bu yetmez, uluslararası dayanışma da önemli. Dolayısıyla dünyanın küçük bir köy olduğu anlaşılmış oldu. Salgınlarda bütün insanlığı ilgilendiren konularda, uluslararası dayanışma önem kazandı.

İletişim biçimimiz bozuldu. Bir izolasyon durumuyla karşı karşıyayız. Bir sosyalleşme sorunu yaşıyoruz. Bu nasıl çözülecek, zaman içinde anlayacağız.

Dünyanın enerji tüketme biçiminde dramatik değişimleri zorlayacak. Türkiye, Paris İklim Anlaşması'nı imzaladı ama anlaşma henüz TBMM'den geçmedi.

Politika yapıcılar, giderek uzmanların uyarılarına inanmaya en kötünün gerçekleşebileceğini hayal etmeye daha meyilli hale geldiler. Dolayısıyla bilim artık bizi yönlendirecek. Peki, bilim nasıl gelişti?

Bilimin gelişmesi çok kolay olmadı. Günlük hayatta kullandığımız araçların arkasında bilim ve teknoloji var. Bilim ve teknoloji bir anda ortaya çıkmadı. Binlerce yıllık deneyim, başka bir deneyimin üzerine eklenerek, bir başkasına ilham kaynağı olarak gerçekleşti. İnsanoğlunun yazıyı bulduğu 5 bin yıllık sonraki dönemden bugüne çok hızlı gelişti.

Daha öncesi aşağıdaki tabloda yer alıyor. Bu tabloya göre bilim daha yavaş ge-

lişiyor. Çünkü tekrar tekrar denenmesi gerekiyor, doğruluğu ispatlandıkça, kanıtlandıkça yeni gelişmeler yola giriyor.

Bilimsel Gelişim İçin Şartların Elverişliliği

Sanayi Devrimi neden geç bir tarihte oluştu. Çünkü daha önceden de hayal gücü çok büyük olan pek çok insan vardı ama makinalar o zaman geliştirilememişti. Makinalar, sadece bunları geliştirenlerin hayal gücüyle gerçekleştirilmez, bunlara ihtiyaç duyulması da gerekiyordu. Dolayısıyla pek çok hayal gücü yüksek olan insan olmasına rağmen makinalar o dönem değil ihtiyacın olduğu zaman gelişti. Sermaye, iş gücü ile kârlı pazarların bulunması sayesinde gelişti. Gerek ekonomik ve toplumsal yapı, gerekse insanlığın birikimi, bu yaratıcılığı belli bir doğrultuya yönlendirmeye engeldi. Artık o engeller kalktığına makinalar da ortaya çıkmaya başladı.

Bilim adamlarının ve bilimin desteklenmesi gerektiğine ilişkin bir örnek vereceğim. Özellikle bugünkü Corona virüs salgını ile ilgili.

Corona virüs Hanta virüs ailesinin bir üyesi. Hanta virüs ailesinin diğer üyeleri SARS, MERS ve Ebola salgınları. Esasen 2016 yılında bir aşığı çok yaklaştığımız. SARS, MERS ve sonra çok kötü biçimde ortaya çıkan Ebola'nın bir başka

Hanta virüs salgınında aşı için büyük yatırımlar yapıldı. Dr. Peter Hotez Teksas Çocuk hastanesinde SARS aşuları için 2016'da çok yaklaşılmıştı ancak salgın tehditkar olmaktan çıkınca, buna ilişkin yapılan yatırımlardan da vazgeçildi. O gün aşı üretilmiş olsaydı belki bugün Hanta virüs ailesinden olan Corona virüse karşı yararı olan aşı da var olacaktı.

Bilimin yeni buluşların yeni ilaç ve aşuların desteklenmesi özellikle maddi olarak desteklenmeli. Bilimin gelişimi için özellikle maddi olarak desteklenmesi şart. Bilginleri korumak kollamak ve parayı düşünmemelerini sağlamak gerekiyor ki, bilim gelişsinsin.

Salgın Yönetimi

Salgın, olağan sağlık önlemlerinin kamu sağlığını güvence altına almakta yeterli olmadığı dönemdir. Bir kaos dönemidir, kriz dönemi değildir. Bu kaosu yönetebilmek için kaosa yönelik deneyimleri akılda tutmak ve geçmiş deneyimlere geri dönüp bakmak gerekiyor.

'Süreç ve Riskler' açısından diğer hastalıklardan farklılık gösterdiğinden, salgınlarda tarama testinin uygulanması, aktif vaka saptama çalışmaları, kuşku vakalarının kesin tanısı ve tedavisi, temaslıların araştırılması, izolasyonu/karantina uygulaması çok önemli.

Bilimin Gelişimi

- Günlük hayatta kullandığımız araçların arkasında bilim ve teknoloji vardır.
- Bilim ve teknoloji bir anda ortaya çıkmadı. Binlerce yıllık deneyim
- Bilimin bugünkü seviyeye gelmesi, insanoğlunun yazıyı bulduğu tarihten bugüne yaklaşık 5000 yıllık bir mazi. Daha öncesi aşağıda:

2.2-2 milyon Taş gereçler	10.6 bin Köy ve bostan
1.4 milyon Ateş	10 bin Mayal., tahıl tar.
200 bin Dilin gelişimi	8.8 bin Kent
35 bin Takvim	7 bin Mısır bitk. Tarımı
30 bin Sayma	6.2 bin Sümer Uygarlığı
25 bin Giysi	6 bin Atın evcilleş.
20 bin Mağ. Res. ok ve yay	5.5-3.5 bin Uygarlık. geliş.
18 bin Keçinin evcilleş.	5.5 bin Tekerlek, sayı sist.
14 bin Balık ağı	5.1 bin Yazının gelişmesi
11 bin Koyunun evcilleş.	

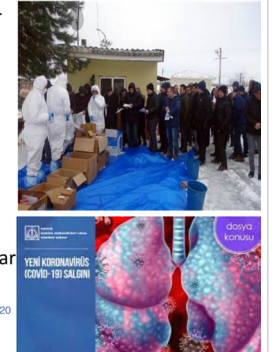
Kadircan Keskinbora

Salgın Yönetimi

- **Olağan sağlık önlemlerinin kamu sağlığını güvence altına almakta yeterli olmadığı dönem**
- Süreç ve Riskler açısından diğer hastalıklardan farklılık gösterir
 - Tarama testinin uygulanmasıyla
 - Aktif vaka saptama çalışmaları,
 - Kuşku vakalarının kesin tanısı ve tedavisi,
 - Temaslıların araştırılması, izolasyonu/karantina
- **Halk sağlığı yaklaşımı, epidemiyoloji bilimi rehberliğinde**
- Otoritenin **kamuoyunu doğru ve zamanında bilgilendirmesi**
- Özgürlüklerinin sınırlandırıldığı durumlarda,
 - "Mahremiyet Hakkının Korunmasına İlişkin"
- **Tıbbi, ekonomik ve sosyal** gereksinimleri için kamusal kaynaklar

https://www.ttb.org.tr/makale_goster.php?Guid=4da9a49c-7674-11ea-b329-aa051764b049 04.04.2020

Kadircan Keskinbora

Burada devreye Göğüs Hastalıkları uzmanları ve yoğun bakım uzmanları devrede olacak ama muhakkak devrede olması gereken halk sağlığı uzmanları ve epidemiyologlardır. Ayrıca bilgisayar uzmanları olmalı ki yeni çözüm önerilerini hayata geçirmek, matematize etmek, dijitalleştirmek ve hayata geçirmek için.

Salgın konusunda otoritenin kamuoyunu doğru ve zamanında bilgilendirmesi, özgürlüklerinin sınırlandırıldığı durumlarda, “Mahremiyet Hakkının Korunmasına İlişkin” hassasiyetlerden vazgeçmemeliyiz. Özgürlüklerimizin sınırlandırılmasının geçici olması üzerinde mutlaka durmalıyız.

Salgın tıbbi, ekonomik ve sosyal gereksinimleri için kamusal kaynaklar gerektiriyor. Bunu da tek başımıza küçük bir grup olarak asla yapamayız. Bunun kamusal kaynaklardan desteklenmesi hem tıbbi hem ekonomik hem sosyal gereksinimleri karşılamalı.

Salgında Önemli Noktalar

Önlemler, yaşanabilecek olası maddi kayıplar sosyal devlet ilkeleriyle telafi edilmeli. Toplumsal dayanışma pratiklerini gündeme getirmek ve bunları gerçekleştirmek gerekiyor. Burada toplumsal dayanışmada her bireye iş düşer.

Salgından çıkar sağlamaya yönelik stokçuluk, karaborsacılık vb. yaklaşımların önlenmesi gerekiyor. Dezavantajlı toplum gruplarının yaşlılar, engelliler, mülteciler, toplu yaşanan yerlerde barınanlar vb. bunların terk edilmemesi ve desteklenmesi gerekir.

Sağlık kurumlarının yöneticilerinin yükümlülükleri de makro düzeyde belirlenen politikaların yanı sıra kendileriyle ilgili yerelde sağlık kurumlarındaki yöneticilerin de hazırlıklı olması, doğru zamanda uygun planı yapmaları gerekir.

Sağlık çalışanlarının desteklenmesi ve güvenliklerinin sağlanması gerekir çünkü bir savaş nasıl erler üzerinden yürürse o erlerin amirleri olan komutanlar bu işi yürütecekse sağlık çalışanları da ilk kurşunlara maruz kalan erler pozisyonundadır. Nasıl askerin giysisini, tüfeğini ayakkabısını devlet karşılıyorsa,

sağlık mensubunun da bütün kişisel koruma donanımını da devletin eksiksiz devamlı ve değiştirilmesi gereken periyotlarda değiştirmesi gerekiyor.

Uluslararası İşbirliği

Konuşmamın başında uluslararası işbirliğinden bahsetmiştim. Pandemi gibi bir konuda birkaç devletin tedbir alması yetmez, çünkü özellikle mikrobun hiçbir şekilde sınır tanımadığını bilmemiz gerekiyor. Ayrıca çok hızlı şekilde yayılmaktadır. Dolayısıyla uluslararası işbirliği buradaki en önemli noktadır.

Bu hükümetlerin üzerine etik yükümlülükler de koymaktadır. Hükümetler bu yükümlülükler çerçevesinde toplumlarını korumalarının dışında etik sorumluluk kendilerine dürüst ve hemen bildirimde bulunmayı gerektiriyor. Kendilerinde olan biteni dürüstlikle komşu devletlere bildirmesi veya işbirliği yaptığı, ticaret yaptığı diğer devletlerin de tedbir alabilmeleri için dürüst bildirim çok önem kazanıyor.

Katılan tüm kişi ve birimler, doğru verileri zamanında paylaşarak iş birliği yapmalı. Bu açıdan Birleşmiş Milletler Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesi: “bazı hastalıkların bir Devletin sınırlarının ötesine kolayca geçebildiği göz önüne alındığında, uluslararası toplumun bu sorunu ele almak için kolektif bir sorumluluğu var.” diyerek vurguluyor.

Kaynağı Araştırmak

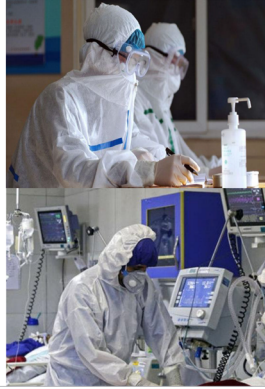
Kaynağı araştırmak konusuna sürveyans deniyor. Sürveyans, salgın sürecinin kontrol altında tutulabilmesi için güvenilir ve nitelikli bir aktif sürveyans sisteminin kurulması önemli, Hastalık kaynağına ve temaslara yönelik yapılacak çalışmalar, vakaların tespiti, temaslının kontrolü, veri analizine olanak sağlayacak kayıt tutma konularını içeriyor.

Salgın döneminde duyduğumuz bir diğer kelime de filyasyon oldu. Filyasyon; hastalık kaynağını tespit amacıyla hastalık etkeninin temas halinde olduğu kişilerin taranması yöntemidir. Sürveyans'ta toplumu göze alarak yaparsınız, filyasyonda kişi üzerinden gidirsiniz.

- Salgınla etkili bir mücadele ağırlıklı olarak sağlık çalışanlarının özverili katkılarına bağlıdır.
 - Sağlık çalışanları bu süreçte önemli kişisel riskler alırlar.
 - Sağlık çalışanlarının bazıları, toplumun en dezavantajlı üyeleri arasında olabilir (yaşlı, co-morbid vb)
 - Kendilerinden yapmaları istenen görevler üzerinde çok az kontrole sahip olabilirler.
 - Bu çalışanlar daha yüksek risk altında oldukları için özenle korunmalıdır.
- Sağlık hizmetlerinin ve kaynakların adil dağılımının planlanması ve uygulanması devletin yükümlülüğüdür.
- Sağlık hizmetlerinin sunumunda en yaşamsal başlıklardan biri olan kişisel koruyucu donanım (KKD) sağlık çalışanlarına yeterli, düzenli, uygun ve sürekli bir biçimde sağlanmalı
 - Koruyucu malzemelerin azlığı kabul edilemez
 - KKD sağlanmamasının kendisi bir risk faktörü. Kaynakların kısıtlılığı koruyucu donanım eksikliğinin gerekçesi olamaz.

https://www.ttb.org.tr/makale_goster.php?Guid=4da9a49c-7674-11ea-b329-aa051764b049 04.04.2020

Personelin Güvenliği

Personelin Güvenliği

Salgınla etkili bir mücadele ağırlıklı olarak sağlık çalışanlarının özverili katkılarına bağlıdır. Bu süreçte sağlık çalışanları önemli kişisel riskler alırlar. Hastalanabilirler ve ölebilirler. Hastalığı alıp, hastalığı taşıyıcı olarak ailelerine götürebilirler.

Sağlık çalışanlarının bazıları, toplumun en dezavantajlı üyeleri arasında olabilir (yaşlı, co-morbid vb.), yaşlı anne, babaları olabilir. Kendileri co-morbid olabilir yani doktordur, hemşiredir ama yüksek tansiyonu ya da kronik hastalığı olan bir sağlık çalışanıdır. Onları ön saflarda görevlendirmemek gerekir. Nöbet vermemek gerekir, çok sık kendisinden tarama testi almak gerekir.

Sağlık hizmetlerinin ve kaynakların adil dağılımının planlanması ve uygulanması devletin yükümlülüğüdür. Bu yükümlülükleri de etik davranışıyla gerçekleştirmek gerekir.

Sağlık hizmetlerinin sunumunda en yaşamsal başlıklardan biri olan kişisel koruyucu donanım (KKD) sağlık çalışanlarına yeterli, düzenli, uygun ve sürekli bir biçimde sağlanmalıdır. Koruyucumalzemelerin azlığı kabul edilemez. KKD sağlanmamasının kendisi bir risk faktörü. Kaynakların kısıtlılığı koruyucu donanım eksikliğinin gerekçesi olamaz.

Hizmet sunma yükümlülüğünün sınırları

Salgınlarda, tüm sağlık çalışanları hastalığa yakalanma riski altındadır. Bu nedenle sağlık çalışanlarını, yakınlarını ve sağlık çalışanlarından hastalığın bulaşması riski olanları koruma yönünde devletin pozitif bir ödevi bulunmaktadır.

Devlet bu ödevi yerine getirirken, çalışma koşullarını, hekimi kendi hayatıyla diğerlerinin hayatı arasında bir tercih yapma zorunda bırakmayacak şekilde çalışan sağlığı ve güvenliği açısından düzenlemeli, sağlık kurumlarında çalışanların sağlık ve güvenliği için KKD'yi de içerecek şekilde gerekli, yeterli araç ve gereçleri sağlamalıdır.

Koruyucu ve önleyici tedbirleri talep etme ve kendilerine sunulan bu tedbirleri hayata geçirme bakımından etik yükümlülükleri olmasının yanı sıra enfekte olduklarında bunu bildirme ve iyileşene kadar işten geçici olarak uzaklaşma yükümlülükleri de bulunmaktadır.

Medyanın da etik ilkelere uygun olarak verilen bilgilerin doğruluğunu sorgulamak, verilen bilgilerde eksik ve yanlışların olması durumunda kamuoyunu doğru bilgilendirmek sorumluluğu vardır.

Salgınla mücadelede önemli rolü olan medyanın konuya popülist, kolaycı şekilde değil, etik duyarlılıkla, taşıdığı sorumluluğa uygun biçimde yaklaşması ve toplumda panik oluşturacak söylemlerden kaçınması son derece önemlidir.

Sağlık Çalışanları Üzerinde Baskılar

Salgın dönemlerinde sağlık çalışanlarına yönelik politik baskılar söz konusu olabilir. Salgınların yaratabileceği kaotik ortamlar sağlık çalışanlarına yönelik şiddeti tetikleyebilir.

Sağlık otoritelerince halkın hızlı, doğru bilgilendirilmesi, şeffaf bir biçimde bilgi akışının gerçekleştirilmesi, hastalarla sağlık çalışanlarının karşı karşıya getirilmemesini sağlamak koşullardır; bunlar sağlık çalışanlarında kaygı ve korku yaratır. Sürecin uzaması, riskin artması, meslektaşlarının hastalanması; kaygı ve korkuların artmasına, yorgunluğa ve tükenmişliğe neden olabilir.

Böylesi kaotik dönemlerde sağlık otoritelerince sürecin iyi yönetilmesi, görev tanımlarının açık bir biçimde belirlenmesi, sağlık hizmetinin sürdürülmesiyle ilgili algoritmaların oluşturulması, dinlenme sürelerinin ne kadar olacağı ve nerelerde dinlenilebileceği, evine mi gideceği, başka yerde mi kalacağını hepsinin hesaplanması, tartışılması ve gerçekleştirilmesi gerekir. Çünkü salgının kaç gün süreceğini de bilemiyorsunuz, tedbirlerin kaç hafta ya da ay süreceğini siz de bilemiyorsunuz. Dolayısıyla onların insan olduğunu, ailesi, kendine has hayatı, sorumlulukları olduğunu ve ihtiyaçlarının olduğunu bilmemiz gerekiyor.

Kaynakların dağıtımı

Salgında, diğer sağlık sorunları göz ardı edilmeden toplumun gereksinim duyduğu diğer sağlık hizmetlerinin sunulması, nitelikli ve eşit şekilde ulaşılabilir olmasının sağlanması gerekiyor. Afet, salgın hastalıklar gibi olağandışı durumlar, ilaç, yoğun bakım yatağı gibi kaynaklarla ilgili kısıtlılıklar olabiliyor. Devlet değişen koşullara uyum sağlayacak düzenlemeleri yapar. Bunun için “Triyaj” protokoller oluşturulmuştur. Ancak kaos döneminde bu protokollerin hepsi uygun şekilde uygulanamayabilir. Bu nedenle buna dikkat edilmesi ve desteklenmesi gerekiyor. Bu konular geçmiş dönem deneyimlerinden ve uluslararası dayanışmadan yararlanmak gerekir.

Triyaj

Tıpta kaynaklar her zaman sınırlıdır. Sınırlı kaynakların kullanımı konusu gündeme geldiğinde yol gösterici ilke ve argümanlardan yararlanılır. Özellikle üç etik ilke; yararlılık ilkesi, kişinin otonomisine saygı ilkesi ve adalet ilkesi bizim için son derece önemli.

Triyaj kelimesi savaş meydanlarında keşfedilmiş bir kelime. Hangi hastanın öncelikle tedavi olacağı kararı, triyaj ilkesine göre yapılıyor. Bu ilke, hekimlerin, tıp elemanlarının, tedavi edilecek kişileri üç gruba ayırmasını gerektirir.

1. Tedavi edilmese bile iyileşebilecek olanlar (hafif hasta),

Triyaj İlkesi Karşıtı Görüşler - 1

- Ölüme yakın olmanın hiçbir kronolojik yaş ile ilgisi kurulamaz.
- Her yaş grubunda bu durumda olanlar ve olmayanlar vardır. Hiç kimse “bu yaşın üzerindeki herkes çok yakında ölecek” diyemez.
- Triyaj ilkesinin, sadece ölüm gerçekten yakın ise uygulanması tercih sebebidir.
- Bu sürenin ne kadarla sınırlandırılacağına karar vermek güçtür, fakat tedavinin verilmemesinin çok ciddi bir sorun olacağı varsayıldığında, dar bir tanımlama olan “yakında ölecek” tanımlamasını kullanmanın doğru olduğu düşünülmektedir -bir bakıma hepimiz yakında öleceğiz-.

Kadircan Keskinbora

2. Tedavi edilse bile ölecek olanlar (çok ağır hasta),

3. Tedavinin yaşam-ölüm (ya da engelli olma ile normal olma) farkı yaratacağı kişiler.

Bu durumda, birinci ve ikinci grup zaman kalırsa müdahale edilmek üzere ayrılarak, öncelik üçüncü gruba veriliyor. Bu ilke, en çok ihtiyacı olanları listenin başına koyduğundan (sağlık hizmetini ihtiyaçlara göre dağıttığımızı varsayarsak) ve kısıtlı kaynakların en etkin şekilde kullanılmasına imkân verdiğinden uygun görünmektedir.

Triyaj İlkesi Karşıtı Görüşler

Triyaj ile ilgili karşıt görüşler de var. Ölüme yakın olmanın hiçbir kronolojik yaş ile ilgisi kurulamaz. Her yaş grubunda bu durumda olanlar ve olmayanlar vardır. Hiç kimse “bu yaşın üzerindeki herkes çok yakında ölecek” diyemez.

Triyaj ilkesi sadece ölüm gerçekten yakın ise uygulanması tercih sebebidir. Bu sürenin ne kadarla sınırlandırılacağına karar vermek güçtür, fakat tedavinin verilmemesinin çok ciddi bir sorun olacağı varsayıldığında, dar bir tanımlama olan “yakında ölecek” tanımlamasını kullanmanın doğru olduğu düşünülmektedir -bir bakıma hepimiz yakında öleceğiz-.

Triyayı acil durumlarda ya da çok özel ve kısıtlı bir kaynağın tahsisinde uygulamak adil olsa da, “istisnasız herkese” uygulamanın adil olmadığı düşünülebilir. Bir hekimin, diyelim ki rahatsızlık veren ancak tehlike arz etmeyen bir cilt sorununu tedavi ettiğini varsayalım. Bu esnada, dışarıda aşırı kan kaybından ölmek üzere olan bir kaza kurbanının olduğu haber verilir. Hekim, hastasına bekleme-sini söyler ve acil vakayla uğraşmaya başlar. Hekim için, cilt hastalığını tedavi etmeyi, müdahale etmesi gereken daha acil vakalar olduğu için reddetmesi doğru / adildir. Kamu sağlık sisteminin, acil vakalar yüzünden acil olmayan vakaların tümünü geri çevirmesi doğru ve adil değil. En acil vakalara öncelik vermek başka, sadece onlara konsantre olmak ise başka bir şeydir.

Triyaj, sadece acil durumlara ilişkin bir ilke olmakla birlikte, bir sağlık sisteminin tümüyle organize edilmesini ya da hekimlerin zamanlarını nasıl tahsis edebileceklerine karar vermelerini sağlamaya yarayacak adil bir ilke gibi görünmemektedir.

Evrim – Doğal Seçilim – Serbest Rekabet – Ayakta Kalma

Evrim ve doğal seçim kaos dönemleri için çok geçerli olan bir kavram. Bilimde yeniliğin ve tarihin kabul edilmesiyle düşünce yöntemimizde kritik bir adımı temsil eden Darwinci evrim görüşünü, kapitalist çağın serbest rekabetinde, doğal seçim ve ayakta kalma mücadelesi teorisinde de görebiliriz.

Evrim – Doğal Seçilim – Serbest Rekabet – Ayakta Kalma

- Bilimde **yeniliğin ve tarihin** kabul edilmesiyle
- Düşünce yöntemimizde kritik bir adımı temsil eden **Darwinci evrim görüşünü**,
- **Kapitalist çağın serbest rekabetinde doğal seçim ve ayakta kalma mücadelesi** teorisinde de görebiliriz.
- Burada **eski çağların tüm toplumsal ve entelektüel birikimiyle** elde edilen ve **bilimsel deneyle pek çok kez sınanmış bilim, toplumsal pratiğe onay vermek amacıyla kullanılmaktadır**

(Bernal, 2009, ss.449-451). Kadircan Keskinbora

Burada eski çağların tüm toplumsal ve entelektüel birikimiyle elde edilen ve bilimsel deneyle pek çok kez sınanmış bilim, toplumsal pratiğe onay vermek amacıyla kullanılmaktadır.

Olaylar “ani”, Müdahale “hızlı”

Olaylar anidir, hızlı olmak zorundadır. Normal durumlara yanıt verebilen tıbbi kaynakların böyle durumlarda yetersiz kalır. Etkilenen kişi sayısı fazla, çok sayıda hayat kurtarabilmek için kaynakların daha etkin kullanılması anlamına gelir.

Salgınların yarattığı riskler sağlık üzerinde istenmeyen etkilerin oluşmasına neden olur. Medya tarafından olay izlenmektedir. Hekimler bu durumda bireysel etik yaklaşımlarının toplum tarafından talep edilen etik gereksinimlerle bir şekilde harmanlanması gerektiği “yoğun” duygusallıkların yaşandığı istisnai durumlarla karşı karşıya kalmaktadır.

Daha önceden tanımlanmış ve öğretilmiş olan etik kurallar, hekimlerin bireysel düzeydeki etik yaklaşımlarını tamamlar nitelikte olmalıdır. Koşullar, tıbbi hizmetleri sağlamak etik konulara ek olarak teknik ve yönetsel konuları da içermekte. Bu nedenle salgın durumunda hekimin rolünü belirleyebilmek için bazı etik tutum önerilir.

Pandemide Tıp Etiği Prensipleri

Pandemik etik tartışmalarının temelini, genel kabul gören üç temel ilke (yararlılık, adalet, bireyin özerkliğine saygı ilkesi) oluşturmaktadır. Pandemi durumunda, sağlık hizmetinin dağıtımında amaç, en çok sayıda hastaya, beklenebilecek en büyük iyiliğin/yararın temin edilmesi olacaktır.

Diğer bir yaklaşım, “tıbbi yönden en çok yarar” elde edecek hastayı seçmek olabilir. Fakat bu da çelişkili bir konudur.

Tıbbi iyilik (yarar) deyimiyle, yaşamın hemen sürdürülmesini mi, yaşama ekleneceği tahmin edilen yılları mı, morbiditenin bertaraf edilmesini mi veya yapılan girişim ile hastanın tatminini mi kastediyoruz? Burada bazen hepsini ya da tek tek olarak kast edebiliyoruz.

Bireyin özerkliğine saygı ilkesi

Sağlık çalışanının hastasının mahremiyetine saygı göstermesi, bilgilendirmeden uygulama yapmaması, dürüst davranması, hastanın yararına olduğunu düşünse dahi aydınlatılmış onayını almadan tanı ve tedaviyi yürütmemesi önemlidir.

Bilimsel bir rapor için, sonuçların kişisel veriler halinde belirtilmesi gerekiyorsa, kişilerin onayı alınarak gerçekleştirilebilir. Toplumsal korunma ve güvenlik için bu hastalarla ilgili bilgilerin yetkililere verilmesi gerekebilir.

Tıbbın en eski ve en hassas ahlâki yükümlülüklerinden birine temel oluşturan tıbbi gizlilik ilkesi, hekimin hastasının sırlarını -kişinin izni olmaksızın başkasına açıklanmasını istemediği bilgi anlamında- mutlak koruması değil, saygı göstermesi yönünde etik gereklilik yaratmaktadır.

Bugün tıp uygulamaları sırasında özel yaşamın, mahremiyetin ya da öznenin korunması hakkı, kaynağını anayasalardan almaktadır. Tıp hizmetlerinden yararlanan kişilerin, kişisel nitelikteki bilgilerinin “mahremiyeti” korunmalıdır.

Adalet İlkesi

Adil tedavi, sadece benzer tedaviyi gerektirmez, belirli kişilerin belirli gereksinimleri çerçevesinde, gerekli olduğunda farklı tedaviyi de gerektirir.

Adalet İlkesi

- Adil tedavi, sadece benzer tedaviyi gerektirmez, **belirli kişilerin belirli gereksinimleri çerçevesinde, gerekli olduğunda farklı tedaviyi de gerektirir.**
- Sağlık alanında “adalet ilkesi” bireylerin toplumsal ve tıbbi olanaklardan **adil olarak yararlanmalarını** öngörür.
- Uygulamadaki sorun, **sağlık hizmetlerindeki sınırlı kaynakların nasıl paylaşılacağı, dürüstçe paylaşılabilirlik için uygun ve kesin ölçütler olup olmadığıdır.**
 - Ör., tıbbi araç ve olanakların tüm toplum kesimine adil ve dürüstçe dağıtılması, bu ilkenin gereklerine uygun biçimde davranmakla gerçekleştirilir.

sinimleri çerçevesinde, gerekli olduğunda farklı tedaviyi de gerektirir. Sağlık alanında “adalet ilkesi” bireylerin toplumsal ve tıbbi olanaklardan adil olarak yararlanmalarını öngörür.

Uygulamadaki sorun, sağlık hizmetlerindeki sınırlı kaynakların nasıl paylaşılacağı, dürüstçe paylaşılabilirlik için uygun ve kesin ölçütler olup olmadığıdır. Örnek, tıbbi araç ve olanakların tüm toplum kesimine adil ve dürüstçe dağıtılması, bu ilkenin gereklerine uygun biçimde davranmakla gerçekleştirilir.

Etik İkilimler

Utilitarian (yararcılık) ölçütlere göre, yardım sağlanan tüm gruplar için “adil yaklaşım” gereksinimdir, dolayısıyla hizmete ulaşma bakımından herkes olabildiğince adil bir şansa sahip olmalıdır.

Hekimin karar verici konumunda olmasından kaynaklanan çatışmalar sıklıkla yaşanacak ve verilen kararın etik çözümlemesini -haklı çıkarma- en azından hekimin kendi vicdanına karşı yapması gerekecektir.

Durumun yarattığı sınırlılıkları da göz önüne alarak iyileşme şansı olan ve hastalığı kişiye en az düzeyde zarar verecek şekilde sınırlayan ciddi şekilde yaralanan en çok sayıdaki kişiyi kurtaracak tedavi için, önceliklerini uygulamak konusunda çaba göstermelidir.

Çocuklara, kadınlara ve yaşlılara karşı özel bir hassasiyet göstermelidir. Kaynakların hakça dağıtımında objektif olmak, bu kararları politik liderlerin, toplum liderlerinin ya da hasta ve hasta yakınlarının seçimine bırakmamak, halk sağlığı bakımını korumak iyi bir yol gibi görünmektedir.

Araştırma Etiği

Bu doğrultuda, günümüzün acil gereksinimi olsa da bilimsel bilgi üretiminin ilkelerinden ayrılmamak önemlidir. Aciliyet gerekçe gösterilerek bilimsel yöntemin göz ardı edilmesi; gerçeklikle bağdaşmayan, nesnelliği dışlayan alanlara meyledilmesi, katılımcıların haklarının göz ardı edilmesi, özensiz biçimde veri toplanması evrensel araştırmacı kimliği ile bağdaşmamaktadır, kabul edilemez.

Araştırmacıların rekabet, yayın baskısı ya da salt kendi akademik gelecekleri-

ne yarar sağlamak amacıyla tasarladıkları araştırmalar kabul edilemez; yarar, bilimsel etiğe bağlı kalarak işbirliği içinde ve toplumun tümüne yönelik üretilmelidir.

Uygarlık rnleri

Sanayi Devrimi'nden bahsettik. Sanayi Devrimi, herkesin bildiği gibi İngiltere kökenlidir. İngiltere adası bir dönem dünyanın fabrikasıydı. 1930'lu yıllar, aynı zamanda bilimin her zaman insanlığın yararına olduğu efsanesinin yıkıldığı, yerini hayal kırıklığına bıraktığı bir dönemdi.

Uygarlık rnleri

- Sanayi Devrimi, herkesin bildiği gibi İngiltere'nin kökenidir; İngiltere adası bir dönem dünyanın fabrikasıydı
- **30'lu yıllar, aynı zamanda bilimin her zaman insanlığın yararına olduğu efsanesinin yıkıldığı, yerini hayal kırıklığına bıraktığı bir dönemdi.**
 - Batıda Paylaşım Savaşı ve 1929 büyük bunalımın ertesidir ve bilim ve onun teknolojik çıktıların tarihte hiç olmadığı kadar toplumda yıkıcı sonuçlar yaratabileceğini insanlık görmüştür.
- **2. Dünya Savaşı ve onunla simgeleşen atom bombasının yıkıcılığı**
- **Yapay Zeka - Robotics**
- **Mühendisin sunduğu bu armağanların son derece kötü kullanıldığının örnekleri var**
 - Kötü kullanılabileceğini hepimiz hiç iyi biliyoruz.
- **Bugün tanık olduğumuz sıkıntıların gelecekte trajediye dönüşme olasılığı da var**

Bernal JD. The Social Function of Science-1939. (Bilimin Toplumsal İşlevi İstanbul: ,2011)
Keskinbora KH. Medical ethics considerations on artificial intelligence. J Clin Neuroscience 2019;64:277-282.
Kadircan Keskinbora

Batıda Paylaşım Savaşı ve 1929 büyük bunalımının ertesidir ve bilim ve onun teknolojik çıktılarının tarihte hiç olmadığı kadar toplumda yıkıcı sonuçlar yaratabileceğini insanlık görmüştür.

2. Dünya Savaşı ve onunla simgeleşen atom bombasının yıkıcılığı bilimini bugünün yapay zeka – robotik bilimini düşünün ve burada mühendisin sunduğu bu armağanların son derece kötü kullanıldığını düşünün.

Bilimin kötü kullanılabileceğini hepimiz hiç iyi biliyoruz. Bugün tanık olduğumuz sıkıntıların gelecekte trajediye dönüşme olasılığı da var.

Gücü m, Vicdan ve Merhamet mi?

Bizim için gücü m yoksa vicdan mı, bizim için gücü m yoksa merhamet mi önemli? Uluslararası ve ulus içi ilişkilerde de güce dayalı bir hiyerarşi kurulmuştur. Bu hiyerarşide yetişen nesiller de sosyalleşme süreçlerinde bu hiyerarşiye göre şekillenir. Dünyanın tamamına hkim bu toplumsal hiyerarşi kriteri gücün nitelik ve nedenini sorgulamaz.

Gücü için silah sanayii, sektörlerde tekelleşmek, rakipleri alt etmek için medya kampanyalarından etik olmayan davranışlara kadar, sınırları çevirmek, diplomatik ittifaklar kurmaya kadar her yolu kullanıyorlar. Bunların hepsi gücü gücü gücü içindir. Gücü meşru gösterebilmek için, gücün karşısına- zıddına gcszlĞ koymuşlar.

Oysa gücü sorgulanmalıdır. Vicdan ne çıkarılmalıdır. Gücün karşısında gcszlk değil vicdan ve merhamet vardır. Çünkü gücü sahibini köleleştirir, onu kaybetmemek için her şeyini feda eder. En büyük özgürlük, gcten kurtulmaktır, insan olmaktır.

Vicdan, insanİ özelliğini kaybedeni “İNSAN” olmaya yönlendirir. Merhamet ise insanı doğallaştırır ve yaşadığı evrenin bir parçası olduğunu hissettirir. O nedenle insan olmaya, merhametli insan olmaya vicdan sahibi insan olmaya çalışalım. İĞinize teşekkür ederim.

ÖDÜL TÖRENİ

Mesleki ve Akademik Saygı Ödülü

Prof. Dr. Ömer LALİK
MÖDAV Kurucu Mütevelli Heyet Üyesi
TİDE Şeref Üyesi

“MESLEKİ VE AKADEMİK SAYGI ÖDÜLÜ”NÜN SAHİBİ PROF. DR. MUSTAFA A. AYSAN”

Uluslararası Akademik Forum 2020'nin değerli katılımcıları, Türkiye İç Denetim Enstitüsü'nün seçkin üyeleri, Muhasebe Öğretim Üyeleri Bilim ve Dayanışma Vakfı üyesi sevgili meslektaşlarım, hepimizin bildiği gibi Akademik Forumlar; Türkiye İç Denetim Enstitüsü (TİDE) ile Muhasebe Öğretim Üyeleri Bilim ve Dayanışma Vakfı (MÖDAV)'nın bilimsel işbirliği ile gerçekleştirilmektedir. TİDE ve MÖDAV aynı yılda doğmuş, 1995 doğumlu çocuklardır. Bu iki çocuğun misyonları benzer, vizyonları ise oldukça farklıdır. MÖDAV'ın sakinliği ile TİDE'nin ataklığı Akademik Forumların sinerjisini oluşturmaktadır.

TİDE ve MÖDAV akıl ve bilimi kendilerine önder sayarlar. Biz bu vazgeçilmez kabul ile Mustafa Kemal Atatürk'ün tutarlı mirasçılarından biri olmanın hu-

zurunu ve gururunu yaşarız, yaşatırız. Akademik Forum isimli transatlantiğin kaptanları, tayfaları ve yolcuları zaman içinde değişse bile, gemimizin rotası asla değişmeyecektir, değiştirilemeyecektir.

Uluslararası Akademik Forum 2020'nin Mustafa Kemal'in doğduğu şehir Selanik'te, çok sevgili Yunanlı meslektaşlarımızla birlikte yapılması planlanmıştır. COVID-19 tüm organizasyonu alt üst etti. Uluslararası dayanışmanın sağladığı bilimsel, teknolojik ve toplumsal olanaklarla, kısa bir süre içinde Covit-19, najsılsa alt edilecektir. Yaşanacak yeni normalde yeni illerle Yunanlı meslektaşlarımızla birlikte olacağız. Onlarla birlikte ödül alıp, birlikte ödül vereceğiz.

Akademik Forumun hatırlar ve vefalı kaptan ve tayfaları bu yıl ikincisi verilecek Mesleki ve Akademik Saygı Ödülü'nün sahibini oybirliği ile belirledi. Prof. Dr. Mustafa A. Aysan.

Size Sayın Aysan'ı uzun bir tiratla anlatacak değilim. Şu andan itibaren Sayın Aysan'ı terk edecek ve ona son kırk bir yıldır seslendiğim gibi Mustafa Ağabey diyerek sözlerimi sürdüreceğim.

Mustafa Ağabey, 1933 Tarsus / Mersin doğumlu. Yaş almış yaşlanmamış, hocaların hocası bilge bir çınar... Dallarında herkese yer var. Her yaprağı bilgi hazinesi... Almak isteyene bilgisini hemen vermeye ve herkese dağıtmaya hazır. Yazdıklarıyla, yaptıklarıyla muhasebe dünyasına yeni ufuklar açmış bir bilim insanı...

Mustafa Ağabey kendisinden, hem de yüzüne karşı, şatafatlı sözlerle bahsedilmesinden hiç haz etmez. Bu nedenle, ben de kendisini size anlatırken özetin özeti bir özgeçmişini aktaracağım.

- Tarsus Amerikan Koleji'nden 1952'de bitirdi.
- 1957'de İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'den lisans diplomasını aldı.
- Mustafa Ağabey 1957-1959 yıllarında ABD'de eğitimine devam etti. Harvard Üniversitesi İşletme Okulu'ndan (Harvard Business School) yüksek lisans (MBA) derecesi aldı.
- 1959 yılı sonunda İstanbul Üniversitesi İşletme İktisadi Enstitüsü'nde öğretim görevlisi olarak, 'Muhasebe ve Denetim Dersleri' vermeye başladı.

- İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nde 1962'de İşletme Doktoru, 1968'de Doçent ve 1974'te Profesör oldu.
- 1968'de İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi'nin kuruluşunda görev aldı.
- Güney Afrikada ve Almanya'da Muhasebe, Denetim ve Finansal Yönetim konularında dersler verdi.
- 1970'li yıllardan başlayarak günümüze kadar gelen süreçte, İktisadi Devlet Teşekkülleri, bankalar ve özel kuruluşlarda danışmanlık ve yönetim kurulu üyeliği yaptı ve halen yapmakta...
- 1981'de T.C. Danışma Meclisi, Bütçe-Plan Komisyonu Başkanlığı yaptı.
- 1982-83 döneminde T.C. Ulaştırma Bakanlığı görevinde bulundu.
- Mustafa Ağabey, 1984'te İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi'ndeki öğretim üyeliği görevine geri döndü.
- 2000 yılında üniversiteden emekli olarak ayrıldı. Ama asla emekli olmadı.

Mustafa Ağabey'in altmış yılı aşkın süredir devam eden aktif çalışma yaşamını birkaç dakikaya sığdırmanın güçlüğünü, inanın anlatamam. Ancak şu kadarını söylemeliyim.

Türkiye'de modern işletmecilik ve muhasebe eğitimi için yaptığı yayınlar, düzenlenmesine öncülük ettiği akademik toplantılar, muhasebecilik mesleğinin saygınlığını ve tanınırlığını arttıran mesleki ve akademik örgütlerin kurulmasında üstlendiği roller ve daha da önemlisi; içtenlikle özümsemiği Atatürk'ün ekonomi politikalarından esinlenerek gerçekleştirmeye çalıştığı devlet işletmeciliği önermeleri... Bu önermelerin ülke ekonomisinin tümünü kapsayan bütüncül bir nitelikte olması ve bu nitelikleri nedeniyle uluslararası kamuoyunda da ilgi görmüş olması; hak edilmiş bir ödülün kaynaklarıdır.

Çok sayıda nitelikli yayının sahibidir Mustafa Ağabey... Bilimsel makaleler, gazete makaleleri, bildiriler, konferanslar, konuşmalar, kitaplar... Kendisine şimdiki sorsam; bu yayınlarının niceliği konuda kesin bir sayı veremeyecektir. Her ya-

yını kendisinin öz çocuğudur. Ancak bu çocukları arasında ayrı bir yere koyduğu ilk göz ağrıları kuşkusuz var. Bilirsiniz ilkler en değerlidir.

Aşk gibi...

- “Muhasebede Denetleme İlkeleri” isimli doçentlik tezi
- “Ekonomik Denetim Düzeni” isimli bildirisi
- “Atatürk'ün Ekonomi Politikası” isimli kitabı

Mustafa Ağabeyin unutamadığı aşklarıdır.

Mustafa Ağabeyin bir de tekne kazıntısı var. Bu çocuk bu yıl doğdu ve COVID-19 günlerinde bile kucaktan kucağa dolaşiyor.

Adı, “Bilançonun Gizemi”...

Meslektaşlarını bu çocuğu ile uyarıyor, örnek oluyor ve bu çocuğu ile kendini geleceğe taşıyor.

Sevgili ağabey, beni gururlandıracak ve keyifli anılarımın arasındaki yerini alacak, ‘Gizemli An’ geldi.

Sana acemisi olduğum sanal ortamdan erişecek ve Uluslararası Akademik Forum 2020'nin Mesleki ve Akademik Saygı Ödülü'nü sunacağım. Ne mutlu bana.

Ödülü sunmadan önce yerine getirmek istediğim bir borç var. Bir şükran borcu. Bu ödüle hayat veren Anadolu Üniversitesi Öğretim Üyesi ve Seramik Sanatçısı Prof. Kemal Uludağ.

Hiçbir karşılık beklemeden sanatını ve emeğini bizimle paylaştı. Kendisine şükran duygularımızla sarılıyor ve teşekkür ediyoruz. Sevgili Kemal Kardeşim sanatınla sonsuza kadar yaşa.

Sevgili Mustafa Ağabey, şu andaki duygularımı anlatamam. Ödülümüzü kabul ettiğiniz için MÖDAV ve TİDE adına size teşekkür ediyor ve ödül sevgi ve saygı ile sunuyorum.

Prof. Dr. Mustafa AYSAN

Ömer Lalik Bey, çok güzel bir takdim yaparak, benim yaptığım işlerden bir kısmını saydı ve beni olduğum gibi anlattı. Kendisine, TİDE yönetim kurulu üyeleri ile üyelerine teşekkürlerimi ve şükranlarımı sunuyor, sevgiyle kucaklıyorum.

Bu meslekte gelecek günlerimi, iki önemli hedefim için harcayacağım. Bunlardan birincisi, iç denetim mesleğinin ve uygulamasının dış denetimi gereksiz kılacak seviyeye yükseltilmesidir. Biz ancak bu kadar yapabildik. Siz gelecek yıllarda onu bu istediğim seviyeye yükseltecek ve dış bağımsız denetimi gereksiz hale getireceksiniz. Bunun ilerde TİDE için önemli bir çalışma konusu olmasını diliyorum.

İkinci konu için bütün ömrüm boyunca çalıştım ama çok kalıcı olmayan sonuçlar aldım. Onu da size söylemek istiyorum. Zannederim ki, TİDE'nin gelecekteki önemli çabalarından biri bu alanda olacaktır. Muhasebe mesleği mensupları bilir ki, bu mesleğin en önemli sorunu değişen para değeridir. Çünkü herkes parayı alış-veriş için kullanır ama bizim metremizdir. O metre her sene değişirse, diktiğimiz elbisenin bir kolu sarkık, bir kolu eksik olur. Biz yıllar-

dır eksik bir metreyle çalışan ve o eksik metreyle en iyi sonucu almaya çalışan meslek mensubuyuz. Onun için önümüzdeki günlerde en önemli TİDE konularından biri Türkiye'deki ve dünyadaki kağıt paraların değerinin zaman içinde değişmemesini sağlayacak bir para biriminin yaratılmasıdır. Bunu önemli bir çalışma konusu olarak kendi mesleğimde sürdüreceğim ama TİDE'nin de bunları sürdürmesini ve işlerinin en başına koymasını diliyorum.

Sözlerime son verirken bu ödülü bana verilmesinden dolayı gurur duydum ve bu ödülü ömrüm boyunca saklayacağım. Hepinize saygılarımı sunarım.

FORUM I

YENİ NORMALDE BİR ARAYA GELMEK

Prof. Dr. F. N. Can ŞİNGA MUĞAN
MÖDAV Yönetim Kurulu Başkanı, Moderatör

Birinci forumumuzun başlığı, Yeni Normalde Bir Araya Gelmek. Benim gibi büyüklerin ve gençlerimizin görüşlerini toparlayarak yeni normalde ne bekliyoruz, ne yapabiliriz tartışmalarını yapacağız. İlk olarak Anadolu Üniversitesi'nden Prof. Dr. Melih Erdoğan, “Yeni Kamusal Alan veya Sanal Agora” konusunda konuşacak.

Bu konuda gençlerimiz neler söylüyor. Yeni Normale Genç Bakış başlığında Anadolu Üniversitesi Öğrencisi Burcunur Kışlacıklı ve Marmara Üniversitesi Öğrencisi Mesut Koç, düşüncelerini paylaşacaklar.

Prof. Dr. Melih ERDOĞAN
Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesi Öğretim Üyesi

YENİ KAMUSAL ALAN VEYA SANAL AGORA

Ben bu konuşmamda, içinde bulunduğumuz dönemi ve ortamı bir araya geliş biçimlerimiz açısından ele alarak, yeni normale geçişte ve yeni normaldeki konumumuzu tartışacak, denetim olgusunun bu önemli dönüşümdeki misyonunun ne olması gerektiğini vurgulamaya çalışacağım.

Bizler neden, nasıl ve nerede bir araya geliyoruz? Neden sorusunu toplum-bilim, insanların yaşama gereksinimleri nedeniyle topluluk oluşturmaları temelinde geniş olarak açıklıyor. Burada konuyu ele alış biçimimiz açısından üzerinde durmak istediğim, insanlık tarihi içinde uzun bir süredir ve özellikle günümüzde bir araya gelişimizi örgütleyen kent olgusu ve onun yarattığı kamusal alan kavramıdır. Bu nedenle öncelikle ve kısaca kent kavramı üzerinde duralım.

Kent kavramı, tarihsel süreç içerisinde değerlendirildiğinde, sosyal anlamda bireylerin birbirleriyle ve toplumla karşılıklı olarak bir sosyal paylaşım alanı gibi nitelendirildiği ve iletişimin/etkileşimin kesintiye uğramadan sürekli olarak devam ettiği dinamik bir yapı olarak değerlendirilebilir. Kent olgusu, toplum-

ların tarihsel sürekliliği ve buna bağlı olarak oluşan bir toplumsal gerekliliğin sonucu olarak oluşmuştur ve özünde yerleşik bir kültür birikimini barındırır. Kentsel yaşam, kentin fiziksel unsurları arasında gerçekleşir ve bu unsurlarla etkileşerek kültür üretir. Ürettiği kültür de tekrar kente ve kentsel yaşama dönerek kenti üretir; böylelikle sürekli gelişen bir döngü, zaman içinde o kente ilişkin özellikleri ve karakteristikleri oluşturur. Aslında bu, kentin kimlik kazanmasıdır. Bu özellikleri ve karakteristikleri belki doğrudan algılayamaz ya da tümüyle göremeyiz, ancak işe koşarken ya da araç kullanırken, birçok kentsel öğenin yanından hızla geçerek de olsa, evde dinlenirken de olsa kent, bilişimize sızar, o kentte olduğumuzu bilir ve oranın ruhunu yaşadığımızı duyumsarız. Her şey kentte yaşanır. Nitekim küreselleşme de kurgusunu ülkeler üzerinden değil, kentler üzerinden yapmaktadır. Veba bile kentlerin oluşumuyla başlamıştır. Şu anda yaşamakta olduğumuz salgın da temel olarak kentsel bir sorun olarak kendini dayatmaktadır.

Burada konuyu, kentin kamusal alan yaratma özelliği açısından ele alıyoruz. Kamusal alan konusunu literatüre kazandırarak kavramsallaştıran Alman felsefeci, bilim adamı, Jürgen Habermas'tır.

Habermas'a göre kamusal alan, modern toplum kuramlarında, toplumun ortak yararını belirlemeye ve gerçekleştirmeye yönelik düşünce, söylem ve eylemlerin üretildiği ve geliştirildiği ortak toplumsal etkinlik alanına işaret etmek için kullanılan kavramdır.

Habermas, "yurttaşların eşit bir biçimde kamusal alanda kendilerini ilgilendiren özel konularda eleştirel ve rasyonel bir biçimde tartışabilmesini demokrasi-nin temeli olarak kabul etmektedir".

Yerleşik yaşamla birlikte kentlerde yaşamaya başlayan toplumlar için sosyal taleplerin karşılanabileceği mekânlar bir gereksinim haline gelmiştir. İlk dönemlerde bu mekânların, akropoller, agoralar ve antik tiyatrolar olduğu söylenebilir. Özellikle Yunan Klasik Dönemi'nde sitenin; yönetim, politika, ticaret işlerini konuşmak için halkın toplandığı alanlara "Agora" adı verilmekteydi. Yine aynı şekilde Eski Roma'da yurttaşların kamusal işlerini konuşmak için

toplandıkları alanlara da “Forum” deniyordu. Tam da şu anda yapmakta olduğumuz forum gibi.

Kamusal alanlar, özel alanların dışındaki ortaklaşılın alanlardır ve bireylerin deneyimler ve yaşam tarzları gibi özel alanlarından taşıdıkları ile taşıyamadıklarının -veya taşımak istemediklerinin- bir bileşkesinden oluşur.

Kamusal mekânlar, çeşitli insan toplulukların toplanma, tartışma ya da eylemde bulunma gibi çeşitli faaliyet türlerine göre ayrılabilen yaşam alanlarıdır. Aynı zamanda politik ve sosyal konuların ortaya konulabildiği, farklı görüşlerin paylaşımına olanak sağlayan, bireysel ya da topluluk olarak isteklerin dile getirilmesine olanak sağlayan yapılar olarak kamusal alanlar, toplumsal gereksinimler ve hakların ifade edildiği sosyal platformlardır. Kamusal alan, insan ayrımı gözetmeksizin tüm yurttaşlara açık, erişilmesi kolay ortak bir alandır.

Gerçekten de başarılı bir yer veya kamusal alan, bireylerin faaliyetlerini destekleyen ve kolaylaştıran ve halkın onu nasıl kullanacağını farkındalığını yaratmış olan yerdir. Yani yaşayanlar bu alanlarla kolayca ilişki kurabilmeli, orada kendilerini rahat, eşit, konforlu, özgür hissedebilmeli ve farklılıklarıyla bir araya gelebilmelidirler. Görüleceği gibi dayanakları fiziksel olsa bile kamusal alanın bunun çok ötesinde bir işlev ve anlam taşıdığı görülmektedir.

Sonuç olarak, kamusal alan, kentin içinde fiilen ikamet eden bireyi edilgen bir izleyici konumundan çıkararak onu mekânsal/düşünsel boyutta katılımcı birey olarak yeniden tanımlar.

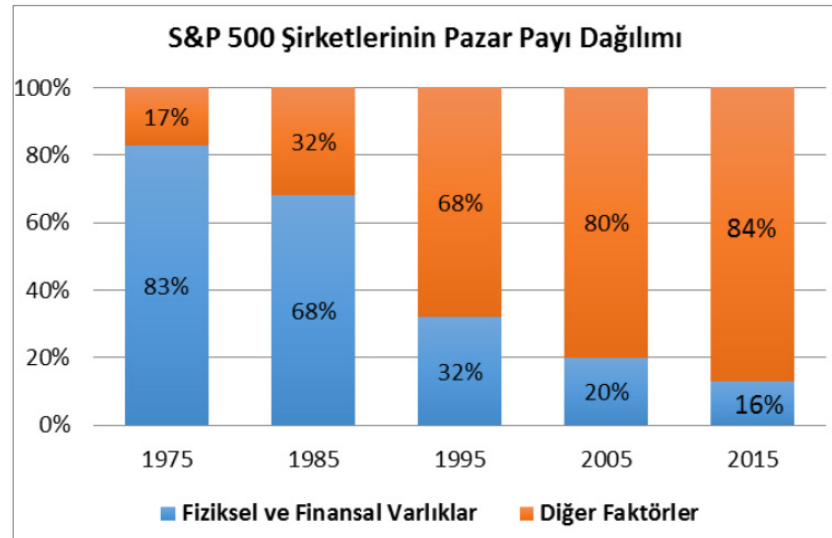
Şimdi, belki de Göbeklitepe’den yani 12.000 yıldan bu yana kamusal alanlar oluşturarak, kentleşerek bir araya gelişimiz, birden ölümcül bir hale dönüşmüş-tür ve bundan kurtulmanın en etkili yolu olarak gösterilen, “bir araya gelme-mektir”.

Bu korkunç bir önermedir ve aynı zamanda kamusal alanın tasfiye edilmesi anlamına gelir. Bu önerme, insanlık için mümkün olmayan, sürdürülebilir olmayan bir durumu ileri sürmektedir. O halde geçici bir kabul de olsa yapılabilecek olan, bir araya geliş biçimini değiştirmektir. Bu da kamusal alanı yeniden tanımlamayı gerektirir. Aslına bakarsanız, bir süredir elektronik medya ve kitle iletişim araçları ile teknolojik gelişmelerin alt yapısını oluşturduğu yeni bir kamusal alanı oluşturma sürecine girmiş idik.

Öncelikle belirli bir ölçüde de olsa yazılı basın, bunun öncülüğünü yaptı. Matbaa, bilginin soyluların tekelinden çıkıp halka yayılmasıdır. Daha sonra radyo yayıncılığı bir kamusal alan olarak işlev görmeye başladı. İlk başlarda gelişen teknolojiler arasında belki de internetin bugünkü konumuna en yakın duran teknoloji radyoydu. Radyo, hala da etkin bir kamusal araçtır. 1981 yılında, internetin devreye girmesiyle ise bilgi, kitapların sınırını aşarak ve herkesin her yerden ulaşabileceği bir ağ üzerine yerleşerek o gün için hayal edilemeyecek bir noktaya gelindi. Bu da internetin sağladığı, çok uçludan çok uçluya iletişim yapısını kullanmakla mümkün olmuştur. Şu anda görece olarak çok ileri iletişim teknolojilerini kullanan yeni bir kamusal alanda yaşamaktayız. Fiziksel olmayan sermaye öğelerinin, Fiziksel sermaye öğelerinin yerine geçişini gösteren bu tablodan, yeni kamusal alanın ekonomik yapısını ve dönüşümünü de görmek mümkündür.

Tablo 1.1

Eskiden fabrika gibi fiziki sermaye öğeleri değer yaratırken bugün bu sermaye öğeleri tüm rakiplere açık konumdadır. Bugüne geldiğinde asıl büyüme ve değeri yaratan farklı fikirler (entelektüel, sosyal sermaye gibi) ve bunun zekice uygulanabiliyor olmasıdır. S&P 500'deki pazar payının büyük bir bölümünü iş modelini fiziki olmayan sermayeye dayandıran Apple, Alphabet, Amazon, Facebook gibi şirketlerin oluşturması da bunun kanıtıdır. Bu şirketler rekabet avantajını da fiziki olmayan sermaye öğeleri ile sağlamışlardır. Ekonomi, fiziki varlıklara ve makineye daha az dayalı hale gelirken, giderek bilgi -ve enformasyon- temelli olmaktadır.

Öte yandan, yeni üretim teknolojileri insansız fabrikaları ortaya çıkarmış ve yönetim, muhasebeleştirme, maliyetleme, fiyatlama, tedarik zinciri ve ilgili süreçlerin tümü, Vasharely'nin terimiyle "ayna dünyaya" taşınmıştır. Denetim mesleği açısından da durum farklı değildir; Denetim, önemli ölçüde dijitalleşme ve uzaktan erişim metodolojileri üzerinden gelişimini ve uygulamalarını sürdürmektedir.

Bu yeni kamusal alanı çok etkin bir biçimde kullanan ve yine bu alanı besleyen ve bu alandan beslenen en önemli alanlardan biri de kuşkusuz eğitimidir. Tüm dünyada uzun bir süredir başarıyla uygulanan eğitimde uzaktan erişim metodolojileri, Türkiye'de de 1982 yılından başlayarak devreye girmişti ve Anadolu Üniversitesi örneğinde olduğu gibi önemli bir eğitim gereksinimini karşılamaktaydı. Şimdi bu uzaktan eğitim yöntemi, tüm dünyada -en azından şu an için- tek seçenektir. Özellikle üniversitelerin kamusal alan anlamındaki görece önemli varlığı, tümüyle yeni kamusal alana taşınmış durumdadır.

Bu farklı yapılara ve uygulamalara bakıldığında, oluşan yeni kamusal alanı kırımca, Amerika'nın güneyine İtalya dekorunu taşıyan ve postmodernist mimarinin tipik bir örneği olarak kabul edilen "New Orleans'daki Charles Moore tarafından yapılmış olan Piazza d'Italia'nın, fiziksel olarak temsil ettiğini söylemek mümkündür. Postmodernist mimarinin özelliği olarak; çok farklı stiller, melez yapılar olarak ve tek tipleşmeye karşıtık taşıyan eklektik tavrıyla bu yapı adeta yeni kamusal alanı fiziksel olarak temsil etmektedir. "Yeni kamusal alan"

da bizlere dijital temelde çalışan ve internet üzerinden iletilen, bazen tamamen farklı, bazen ilişkili, bazen melezleşen çok farklı karakteristikleriyle eklektik bir “agora” sunmaktadır. Bu aynı zamanda bir ayna dünyadır. Fiziksel dünyanın her şeyini içinde taşımaktadır; iyiliklerini, kötülüklerini, bilimini, sanatını vb.

Sorun şudur ki, aslında bir süredir zaten giderek içine girmekte olduğumuz sanal agora, birden tek seçeneğimiz haline gelmiştir. Birdenbire fiziksel dünyamızı yitirerek kendimizi, eğitimden, sağlığa, ticarete, endüstriye, mimari vb. ve önemlisi insan ilişkilerine kadar her şeyiyle sanal bir dünyanın içinde bulduk. Artık daha önce fiziksel dünyamızın araçsal bir uzantısı olan bu dünyaya virüs salgını nedeniyle neredeyse tamamen taşınmış ve fiziksel dünyadan ayağımızı keserek “ağdaş” (netizen) olmuş durumdayız.

Bu taşınma durumunu ivmelendiren en önemli unsurlardan biri de yine interneti kullanan “Yeni medyadır”.

Yeni medya, dijital, bilgisayarların işlem gücüne dayalı, etkileşimli iletişim teknolojilerinin ortaya çıkışını tanımlayan ve 20. yüzyılın ikinci yarısından sonra

ortaya çıkan medya çalışmalarını kapsayan geniş bir terimdir. Genel olarak, internet aracılığıyla talep edilen mevcut içerikleri tanımlar.

Örneğin, internette yapılan sanat, netart ya da net sanatı olarak adlandırılmaktadır. Nesnenin hatasız ve sanal gerçeklik (virtual reality) içinde üç boyutlu bir şekilde tasarlanması, görselleştirme sürecinde de gerçeğinden farkı ayırt edilemeyecek kadar doğru bir şekilde oluşturulması söz konusudur.

Klasik internet kamusal alanına yepyeni ve devrimsel bir boyut katan internet üzerinde bulunan, içine girildiğinde herkesin kendine ait bir evinin bulunduğu, alışveriş dükkanlarının içinde gezilebildiği, konserlere gidilebildiği, alışveriş yapılabildiği, para kullanılabilen, kısaca gerçek hayatta ne yapabiliyorsa orada da yapabildiğimiz ve bütün bunları ‘sanal bir kendimizle’ yaptığımız, üç boyut teknolojisinin internet üzerindeki en son halini görebileceğimiz son derece gelişmiş platformlar yaratılmıştır. Ancak sanal agoradaki her davranışı-

mızın izlenebildiğini ve mahremiyetimizin önemli ölçüde ortadan kalktığı ve Habermas'ın tanımladığı kamusal alanı oluşturduğunu söylemenin de tartışmalı hale geldiği bir gerçektir. Çünkü (Habermas'ın çalışmalarından yararlanan) Kamusal alana ilişkin pratik söylem, R. Alexy'nin geliştirdiği şu kurallara dayanır;

1. Konuşma ve eyleme yeteneğine sahip her özne söylemlere katılabilir.
2. a. Herkes her türlü sava itiraz edebilir.
b. Herkes herhangi bir savı söyleme katabilir.
c. Herkes kendi tutumlarını, isteklerini ve gereksinimlerini dile getirebilir.
3. Hiçbir konuşucunun 1 ve 2'de belirtilen hakları içsel ya da dışsal bir zor uygulamasıyla elinden alınamaz.

Tam bu noktada belirtmek isterim ki, denetim kuramı açısından da karşımızda, tartışılması gereken bir alanın gelişmekte olduğudur. Denetimin, kamusal alanı "kontrol altında tutmak", "baskı oluşturmak" üzere tasarlanmış bir mekanizma olmadığını, tersine Alexy'nin az önce belirttiğim kurallarının uygulanmasını hatta geliştirilmesini sağlayarak, bireylerin kamusal alanda; eşit, katılımcı, özgür ve demokratik varoluşlarının güvencesi olduğunu denetim felsefesi içinde şekillendirmek gerekmektedir. Denetim kavramını, güvence ve uygunluk yaklaşımıyla; kamusal alanın oluşturulması, düzenlenmesi ve sürdürülmesi süreçlerindeki rolüyle ve sanal agoraya genişleterek ele almak durumundayız.

İçinde yaşadığımız salgının yarattığı zorunluluklar nedeniyle sanal agora büyük bir hızla gelişmekte ve dönüşmektedir. Her gün yeni platformlar kurulmakta, yeni iletişim mecraları yaratılmakta, alana yeni teknolojiler eklenmektedir ve hepimiz, kendimizi bu alana uyarlamaya çalışıyoruz. Sanal agora içindeki gelişmeler insanlar için şu anda çok değerli ve ikame edici bir çözümdür; ancak olanaklarının ve çeşitliliğinin çekiciliğine kapılarak bir araya geliş biçimimizin tümüyle yerine geçmesi düşünülemez. Özellikle çocukların ve gençlerin, sanal agoraya zaman içinde giderek daha fazla dahil olmaları, bir yaşam biçimi gibi benimsemeleri ve gerçekliği sanal gerçeklik üzerinden algılar hale gelmeleri

tehdit edici bir durumdur. Bilim, ekstrem durumları göz önüne alarak gelişimini sürdürür. Şimdi bir ekstrem olarak, şöyle bir şey düşünelim; bugünkü yalıtım koşullarında, anne ve babasının dışında hiç kimseyi fiziksel olarak görmeyen ve temasta bulunmadan bir çocuğun büyüdüğünü ve gelişimini bu şekilde tamamladığını düşünün. Bu çocuğun dünyayı algılayışı, psikolojisi, sosyal yapısı nasıl olacaktır? Okullar, deneyimin ve yaşantının paylaşıldığı yerler olarak kamulaşmanın en temel formunu oluştururlar. Bunun zayıflaması bencilliğin artması demektir. Sanal Agora, hemen her okul yaşında geçerli olan; bioseküel, psikososyal, bilişsel gelişimi, eleştirel düşünmeyi, insan olmayı, birlikte yaşamayı, etiği, realiteyi, mekanı, tarihselliği ve kültürü asla bütünüyle karşılayamaz. "Ben" ve daha önemlisi "biz" duygusu (isterseniz buna kolektif bilinç diyelim); zaman, mekan ve maddi hareketten bağımsız, sağlıklı bir şekilde gelişemez. Yanı sıra, sanal agoranın karanlık yüzünün de gelişeceğini, suçların artacağını ve çeşitleneceğini de dikkate almak gerekir. Öte yandan, insanların birbiriyle fiziksel teması kesmelerinin ileri evreleri, hastalıklı bir durumu ve fobia'ları işaret etmektedir.

Amaçlanan, sanal agorayı, deneyimlerimizi ve uygar yaşantımızı zenginleştirici, sanatı ve bilimi geliştirici bir araç olarak kullanarak, fiziksel dünyamızla dengeli bir bağ kurmak olmalıdır. Ancak herkesin üzerinde hemfikir olduğu, hiçbir şeyin eskisi gibi olamayacağı ve artık yeni bir normalde yaşayacağımız gerçeğidir.

İçinde bulunduğumuz pandemi dönemi, bize insanlığın yeni bir evreye geçmekte olduğunu sert bir biçimde gösterdi. Bu yeni dönemi “Yeni Normal” olarak adlandırıyoruz. Hemen belirtelim ki içinde yaşamakta olduğumuz dönem sadece alıştığımız, ister istemez benimsediğimiz bir dönem olduğu için bizim eski normalimizdi; yoksa bu dönemi normal olarak tanımlamakta oldukça zorlanıyorum. Oxfam Raporu’na göre, sadece 8 milyarderin 3,6 milyar insanın serveti kadarına sahip olduğu, sadece 22 erkeğin tüm Afrika’daki kadınların servetinden fazlasına sahip olduğu bir dünya mı normal? Pasifik Okyanusu’nun ortasındaki, 3,4 milyon kilometrekare genişliğinde, 7 milyon ton ağırlığındaki bir plastik yığınından meydana gelen ve “Yedinci Kıta” olarak anılan devasa atık yığını mı normal? Milyonlarca insanın ölümüyle, göçlerle, acılarla dolu savaşlar mı normal? Daha pek çok normal (!) sıralayabilirim. Eğer bunları arkamızda bırakmadan yeni bir döneme giriyorsak buna ancak “Yeni Anormal” demek daha doğru olur.

Burada insanlığın önünde yeni bir fırsat durmaktadır. Yeni normalde artık bir araya geliş biçimimizi köklü biçimde değiştirmek durumundayız.

Dünyanın paylaşmakta olduğu, ulusların ve bireylerin gönüllü gönülsüz, uzlaşmak durumunda kaldıkları “küreselleşme”, kendi gerçeğini ve aygıtlarını yaratarak ABD’li Bilim felsefecisi Thomas Kuhn’un kavramsallaştırdığı gibi bir “Paradigma” oluşturmuştur. “Paradigma, belirli bir topluluğun üyeleri tarafından paylaşılan inançların, değerlerin yöntemlerin bütünü temsil eder”. Olaylara ve olgulara da artık bu temsil üzerinden bakılır ve tutum alınır. Şimdi mevcut paradigmanın değişmekte olduğunu görüyoruz. Çünkü ortaya çıkan çözümsüzlükler, küresel bir anomaliye yol açmış daha sonra bir bunalıma dönüşmüş ve virüs salgınıyla yıkım yaratmıştır. Kuhn’a göre, mevcut paradigmanın de-

mesi için çözülemeyen problemlerin sayısının önemli oranda artması ve gözle görünür bir yıkımın yaşanması gerekmektedir ve tam da bu yıkım yaşanmaktadır. Şimdi sorun, yeni oluşacak paradigmanın yani yeni normalin nasıl tanımlanabileceğidir. Buna yeni normalde bir araya geliş tezlerimiz neler olmalı da diyebiliriz. Burada şu saptamaları yapabiliriz:

Mevcut durum, küreselleşmenin zayıflatmış olduğu dayanışmayı hatırlatmış ve din, dil, ırk farklarını bir yana bırakan küresel bir dayanışma anlayışı doğmuştur. Başkasına hastalık bulaştırmama sorumluluğunun, insanlara karşısındakini düşünmeyi sağlayan ve etik bilinci güçlendirici bir etki yapacağını umabiliriz.

Önemli ve olumlu bir gelişme, bilimin öneminin bir kez daha ortaya çıkması olmuştur. Tüm dünya, çözümü doğrudan bilimde aramış ve aşı çözümüyle evrim kuramını temel alan bir ön kabul hareket etmiştir. Kimi çevreler, bilimin kutsallaştırıldığını hatta fetişleştirdiğini ileri sürmektedirler. Oysa bilim, kendisini sürekli eleştirerek ve yanlışlayarak gelişir. Bunlar yeni normalin temel dayanakları olacaktır.

Bağlı olarak, neoliberalist modelin eşitsizlikleri derinleştirdiği ve sürdürülmesinin mümkün olmadığı tartışılmaktadır.

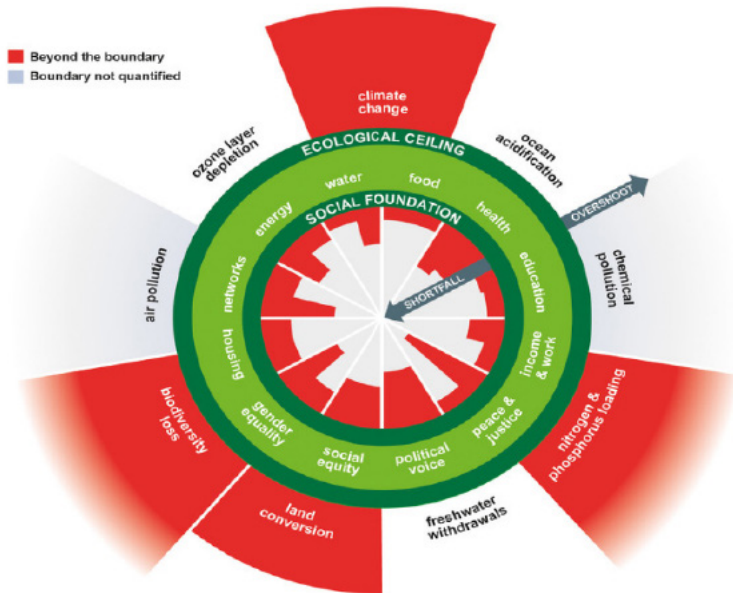
Çokuluslu işletmelere göre tasarlanmış bir dünyada, en zengin ülkeler bile gerekli maske ve tıbbi malzemeleri üretemez veya sağlayamaz durumdadır. Krizin olumlu yönde bir değişime yönlendirilmesi başarılırsa, gerekli ürün ve hizmetleri uygun fiyatlarla üretebilen çeşitli aktörlerle çalışmak üzere tasarlanmış daha güçlü yerel, ulusal ve bölgesel ekonomiler inşa etme yoluna gidileceği bir gerçektir. Bu, aynı zamanda, küresel anlayıştan önemli bir sapmayı ifade etmektedir.

İnsanlık, geleceğini garanti altına almak ve sürdürebilir hale getirmek için zaten sürekli olarak örgütsel bir çaba içindeydi ancak, hükümetlerin kısa vadeli politikalarını aşmak ta kolay değildir. Şimdi bu çabaların ve uyarıların önemi bir kez daha ortaya çıkmıştır. Burada, gezegensel sınırlarımızı zorlamakta olduğumuzu anımsamak gerekiyor.

Dokuz dünya sistemi süreci kavramı olarak tanımlanan ve gezegensel sınırlar olarak adlandırılan ekolojik tavanlar şunlardır;

- Atmosferik ozon tüketimi,
- Biyosfer bütünlüğünün bozulması,
- Biyoçeşitliliğin azalması ve yok oluş,
- Kimyasal kirlilik,
- İklim değişikliği,
- Okyanus asitliği,
- Tatlı su kullanımı, arazi kullanımı,
- Azot ve fosfor,
- Aerosol yüklemesi.

Stockholm Resilience Centre tarafından yapılan Gezegensel Sınırlar Araştırması (Planetary Boundaries research) insanlığın dokuz ekolojik tavadan dör-

dü; - azot ve fosfor seviyesi, iklim değişikliği, biyoçeşitliliğin azalması ve yok oluş oluşturuyor.

Birleşmiş Milletler Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu'nun 1987 yılında yayınladığı Brundtland Raporu olarak da bilinen "Ortak Geleceğimiz", (Our Common Future) raporunda sürdürülebilirlik, "bugünkü neslin ihtiyaçlarının, gelecek nesillerin ihtiyaçlarını karşılama yeteneğinden ödün verilmeden karşılanması" şeklinde tanımlanmaktadır (UN, 1987). Bu tanım, ekonomik gelişimi, çevresel değerlerin korunmasını ve sosyal yaşamın iyileştirilmesini içermektedir.

Sonsuz olmayan bir dünyada sonsuz büyümenin mümkün olmadığı fikri ile yola çıkan Kate Raworth raporunda da ekolojik ve sosyolojik tehdit ve sıkıntılarına karşı yeni bir iktisat anlayışı geliştirilmesi önerilmektedir.

Günümüzde sürdürülebilir kalkınmanın sağlanabilmesi için Birleşmiş Milletler tarafından 2015 yılında kabul edilen 17 Sürdürülebilir Kalkınma Amacı bulunmaktadır.

1. Yoksulluğa son,
2. Açlığa son,
3. Sağlıklı bireyler,
4. Nitelikli eğitim,
5. Toplumsal cinsiyet eşitliği,
6. Temiz su ve sıhhi koşullar,
7. Erişilebilir ve temiz enerji,
8. İnsana yakışır iş ve ekonomik büyüme,
9. Sanayi, yenilikçilik ve altyapı,
10. Eşitsizliklerin azaltılması,
11. Sürdürülebilir şehir ve yaşam alanları,
12. Sorumlu tüketim ve üretim,

13. İklim eylemi,
14. Sudaki yaşam,
15. Karasal yaşam,
16. Barış, adalet ve güçlü kurumlar,
17. Hedefler için ortaklıklar.

Sanırım kimsenin itiraz edemeyeceği ve 2030 yılı itibarıyla gerçekleştirilmesi hedeflenen bu amaçların ve bu sorumlulukların yerine getirilmesini istemeli ve çaba göstermeliyiz.

Sonuç olarak önümüzdeki dönemi; fiziksel ve sanal agorayı, yani yeni kamusal alanımızı;

- Her türlü çıkardan, baskıdan arınmış, bağımsız bir alan olarak tanımlayarak ortak bir toplumsal etkinlik alanına dönüştürmeli,
- Yurttaşların ortak meselelerini eşit ve özgür katılımı halletmeye çalıştıkları demokratik bir uzlaşım alanı olarak yeniden tanımlamalı,
- Olgusal olarak denetimin misyonunu bu tanımın gereğini yerine getirmek üzere yeniden düşünmeli ve kavramsallaştırmalı,

Ve en nihayetinde, “Yeni Normalimizi” bu anlayışa göre yapılandırmanın tarihsel fırsatını iyi değerlendirmeliyiz.

Bir an önce gerçek dünyada bir arada olabilmek dileğiyle.

Burcunur KIŞLACIKLI
Anadolu Üniversitesi Öğrencisi

YENİ NORMALE GENÇ BAKIŞ

Forumda sizlere, Yeni Normale Genç Bakışı aktarmaya çalışacağım. Öncelikle salgınla birlikte biz gençleri en çok zorlayan konu sokağa çıkma yasağı ile birlikte sosyal hayatlarımıza ara vermek oldu. 1980 darbesi gibi zorlu süreçleri geçiren büyüklerimizden duyduğumuz sokağa çıkma yasağı ifadesine, şimdilerle canlı şahitlik ediyor olmamız, tüyler ürpertici geliyor.

Diğer yandan salgın sonrası yeniden yazılacak tarihe tanıklık ediyor olmak da merak uyandırıcı ve heyecan verici. Korku ve merak duygusu hepimizin pandemi sürecinde yaşantımızı özetleyen ifadeler aslında. Önce hepimiz sağlığını koruyamayıp, bugünlerimizi yaşayamazsak ne olur korkusuna kapıldık. Sevdiklerimiz için endişelendik. Sonrasındaysa bilimin de katkılarıyla, sağlığını nasıl koruyacağımızı, virüsle nasıl baş edeceğimizi öğrendik ve rahatlamaya başladık. Hiç değilse, bilimin tavsiyeleriyle hayatımıza yön verdik. Sosyal mesafeye dikkat ettik, maske kullanımına, hijyene özen gösterdik. Böylece biraz daha pandemi sürecini atlatma noktasına geldik. Şimdiki dönemlerde aldığımız yeni vaka sayısına azaldığı haberleriyle, beslediğimiz korkunun yerini

biraz daha umut almaya başladı. Bundan sonra geleceğimizi nasıl kuracağımıza yönelik olarak, meraklanmaya başladık.

Bugün burada merakımızı giderebilmek adına, kendi fikirlerimi aktarabiliyor olmak, beni çok mutlu etti. Bize bu imkanı veren TİDE Kurucu ve Onursal Başkanı Ali Kamil Uzun ve değerli hocalarım Melih Erdoğan ile Sezen Uludağ'a teşekkürlerimi sunmak isterim. Bu bizim için değerli bir fırsat. Bizi salgında en çok zorlayan durumlardan biri sosyal hayatlarımıza ara vermek oldu. Çünkü öğrencilik hayatı, üniversitelerin de bize kattığı imkanlarla, sosyal yaşantıyı da beraberinde getiren bir ortam. Gerek bize sunduğu tiyatrolar, sinemalar, konserler, sergiler, konferanslar olsun katılacağımız pek çok etkinlik, sosyalleşebileceğimiz pek çok ortam bulunuyor. Kendi tecrübelerimizi ve bilgilerimiz paylaşabileceğimiz, yeni arkadaşlıklar edineceğimiz öğrenci kulüpleri de bunları destekleyici nitelikte. Bu yönden düşününce salgın öncesinde aktiviteden aktiviteye koşan, iletişim açısından oldukça fazla etkileşimi olan biz öğrencilerin salgınla birlikte durağan bir hayata geçmesi açıkçası zorlayıcı oldu. Hepimiz bu dönemde, eski sosyal yaşantımıza özlemle bakıyor ve yeni gelecekte tekrar bir araya gelmeyi çok istiyoruz. Tekrar üniversitelerimizde bir araya gelmeyi, şehrin sokaklarında gezmeyi ve şehrin cafelerinde keyifli sohbetler etmeyi, etkinliklere katılmayı dört gözle bekliyoruz. Aynı zamanda sosyal hayatımızın ne şekilde yön değiştireceğini, yemekhane, kütüphane gibi kalabalık ortamlarda yeni normalde nasıl bir araya geleceğimizi de merak ediyoruz. Bu yönden salgın bizlere özlem çektirirken diğer yandan özlemini duyduklarımızı da giderme imkanı sağladı. Farklı şehirlerden gelen arkadaşlarım, evlerine, ailelerine döndü. Anne yemeklerine kavuştu. Aile ile paylaşılan zaman arttı. Bunların yanında hepimiz bulamamaktan yakındığımız zamanı bulduk. Artık daha bol zamanımız var. Okuyamadığımız kitapları okuduk, belgeseller izledik, aşçılık hünelerimizi sergiledik, spor yaptık. Zaman bulamayıp da uğraşamadığımız puzzları raftan alıp, tamamladık. Kısacası hobilerimize, kendimize, özümüze döndük. Kendimizi ölçüp tarttık, yeni değerler edindik, bazılarıyla vedalaştık. Geleceğe dair yeni planlar yaptık. Salgın sonrasına yönelik kariyer planlarımızı yeniden düzenledik. Bu süreçte anladık ki, ülkeler arası etkileşimimiz oldukça

yüksek ve dil öğrenmenin önemi daha da çok arttı. Dijital becerilerimizi geliştirmek hepimiz için artık ilk adım. Çünkü gördük ki, artık eğitimimiz dijital üzerinden devam ediyor. Dijital üzerinden birden uzaktan eğitim almaya başladık.

Aldığımız uzaktan eğitimi, öğrenci bakışıyla değerlendirmek isterim. Bu sürece hazırlıksız ve ani yakalandık, bunu göz önünde bulundurarak, bu değerlendirmelerimi sadece gelecekte eksikleri görerek daha da iyi bir eğitime sahip olmak adına olduğunu açıklamak isterim. Şöyle ki, bazı arkadaşlarımız internet sıkıntısı, yeterli özelliklere sahip cihaz eksikliği gibi altyapı eksikliği sorunları yaşadıklarından dolayı erişim sağlayamadı. Erişim sağlayan arkadaşlarım daha çok kendi çabalarıyla, okuyarak, videolar izleyerek dersleri öğrenmeye çalıştı. Bu süreçte her ders için verimli bir öğrenim geçirdiğimizi söyleyemem. Maalesef bazı dersler öğretmenlerimizden aldığımız aktif paylaşımın daha çok nitelik kazanacak derecedeydi. Bu açıdan da sahip olduğumuz içeriklerin eksikliğini gördük. Bu eksikliği kapatmak adına öğrenciler biraz daha fazla çaba sarf ettiler. Yeni kaynak arayışları yeni içerik arayışlarıyla öğrenciler hem öğrenmeye hem de kaynak ve içerik bulmaya daha çok zaman ayırdı. Yeni normalde açıkçası üniversitelere, öğretmenlere beklenen yeni rollerden biri de daha çok içerik üretmek ve interaktif şekilde öğrencilere nasıl eğitim sunulacağı üzerine yoğunlaşmak olacağını düşünüyorum. Biz öğrencilerin de bunları destekleyici şekilde ilerleyeceğine inanıyorum.

Yeni normalde uzaktan eğitim ve örgün eğitimi bir arada bulandıran hibrid bir eğitim sistemine geçeceğiz. Bu açıdan düşününce önceleri sağladığı kampüs hayatı, sosyal hayat, verdiği nitelikli eğitim gibi olgularla kendi adını öne çıkaran üniversiteler, bu süreçte verdiği etkili eğitimleri dijitale yansıtılabildiği sürece öncü olmaya devam edeceğini düşünüyorum. Bu eğitimin dijital yanıydı. Diğer yandan salgınla, insanlığın ve doğanın birbirine kopmaz bağlarla bağlı olduğunu, kendimizi korumanın yolunun herkesi korumaktan geçtiğini daha da iyi anladık. Böylelikle kendimizi korumanın yolunu herkesi korumak cümlesini sosyal hayata tercüme ettiğimizde şunu çıkarabiliriz. Başkalarını,

kendimiz gibi olmayanları, yoksulları korumak, onları anlamak, dayanışmak, bizi, çocuklarımızı ve geleceğimizi korumanın altın kuralı. Bu da bizi eşitlik kavramına çıkarıyor. Eşitlik herkesin birbirinin farklılıklarını kabul ettikleri, eşit bir ortamda, herkese eşit eğitim verildiği bir geleceğe sahip olmak. Bu anlayışın eğitim tarafından da bizlere verilmesi çok güzel olur. Bu anlayışı, eğitim açısından çok yönlü eğitim olarak kazanabiliriz. Mesela ben İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencisi olarak, aldığım istatistik, ekonomi, işletme derslerinin yanı sıra sanat, çevre, müzik gibi dersler olarak ekonomi fikirlerine çevre, sanat perspektifinden inceleyerek yorumlayabilmeyi çok isterim. Böyle bir nitelikli eğitime sahip olmak bizden sonra gelecek kuşaklara da bu demokratik, eşit ve sürdürülebilir anlayışı aktarabilmemiz açısından çok önemli.

Eğitim sonrası iş hayatında neler beklediğimizle ilgili olarak, açıkçası yeni mezun çoğu öğrencinin iş bulma süreci zorlu geçiyor. Salgın öncesi de zor olan bu süreç, salgın sonrası daha mı stresli olur daha mı fazla zorlar açıkçası bilmiyoruz. Salgınla birlikte çalışanlar açısından üzücü sonuçlanan bazı durumlara şahitlik ettik. Güçlü politikalara sahip olan şirketler, farkını ortaya koydu ama maalesef işten çıkarma, ücretsiz izin gibi çalışanları mağdur eden durumlarla da karşılaştık. Durum böyle olunca öğrenci de şunu düşünmeden edemiyor. Salgın sürecinde çalışanlarından feragat eden şirketler, yeni alım yapar mı, yaparsa da alımlardaki sayı azlığı, üniversiteler arasındaki fırsat eşitliğinde rol oynar mı? Açıkçası bu gibi sorular bizi rahat bırakmıyor. Bu gibi sorulara öğrencileri tatmin edecek cevapları vermek sadece şirketlere düşmüyor. Gençlerin önünü açacak, iş hayatında daha da fazla söz sahibi olmasını sağlayan gençlik politikalarının da devlet tarafından düzenlenmesi gerekiyor. Ülke olarak sahip olduğumuz 1 milyona yakın genç nüfusla, Avrupa Birliği üyesi 20 ülkeyi geride bırakıyoruz. Böyle bir fırsatla Atatürk'ün emanet ettiği gençlere daha çok söz sahibi olabilmeyi gerçekten çok isteriz. Ben yeni normalde bunları gerçekleştireceğimize yürekten inanıyorum. Sağlık sistemimizin başarısıyla bu süreçte kendimizi kanıtladık neden bu eğitim sisteminde de olmasın. İnanmak başarmanın yarısıdır. Ben gelecekte umutlu ve beklentiliyim.

Mesut KOÇ
Anadolu Üniversitesi Öğrencisi

“ESKİ FİKİRLERLE KURGULANMIŞ DÜNYAMIZ, BU KAOS ORTAMINA HAZIRLIKSIZ YAKALANDI”

Bizler hayatımızı, kurduğumuz planlar ve hayaller çerçevesinde ilerletiyoruz. Bu şekilde yaşamlarımıza devam ediyor ve yaşama tutunuyoruz. Bu süreç hepimiz için Çin'den gelen Covid-19 adlı virüsle birlikte telaşlı bir hal almaya başladı. Bu süre boyunca ülkemize bu virüs gelecek mi diye sorunlar bizi meşgul etmeye başladı. Bu sorun kafamızı meşgul ederken, olasılığın uzak bir ihtimal olacağını düşünerek, yaşantımıza devam ettik. Ta ki ülkemizde virüs haberleri gelene dek. Ülkemizde ilk virüs haberlerinin gelmesiyle birlikte kurumlarımız ve politika yapılarımız hızlı reaksiyon gösterdi ve bizler yeni bir yaşam sürecinin içinde bulduk kendimizi. Bugüne kadar deneyimlemediğimiz daha fazla dijitalleştiğimiz yeni bir yaşam formatının içindeyiz. Bugüne kadar okuduğumuz kitaplar, filmler bize bugünlerin geleceğini açıkçası hissettiriyordu. Öncü bir haberdirdi ama ben bu kadar ani bir şekilde gelişmesini beklemiyordum. Zannediyordum ki, pek çoğumuz bu kadar ani değişimi beklemiyorduk ve

hazır değildi. Ben sürecin başlamasıyla birlikte İstanbul'da bir hafta geçirdim. İstanbul'da geçirdiğim bir haftada sosyal izolasyon başladı. Televizyon ve sosyal medyadan takip ettiğim, Avrupa'da Covid-19'un pik yaptığı ülkelerden gelen haberler, beni biraz karamsarlığa itti. Bu süreçten çıkabilmek için bir çözüm geliştirmek istedim. İstanbul'dan Çanakkale'deki evimize geldim. Sonrasında online eğitimler başladı. Online eğitim benim için yeni değildi. Daha önceden teknolojiden yararlanarak yurt dışındaki üniversitelerden aldığım dersler vardı. Fakat şu an Marmara Üniversitesi'nde eğitimime devam ediyorum. Oradaki derslerimi de online olarak almaya başladım. Kampus yaşamını kesinlikle özlediğimi söyleyebilirim. Online eğitimin bize verdiği avantajları bundan sonra tüm üniversitelerin öğrencilerine bir opsiyon olarak sunmalarını düşünüyorum.

Sürecin bana kattıklarına gelecek olursam, araştırmak istediğim çeşitli konular, izlemek istediğim filmler, diziler, üzerinde çalışmak istediğim iş fikirlerim vardı. Sosyal izolasyon benim için bu iş fikirlerini ve diğer bahsettiğim konuları vakit ayıracağım bir zaman oldu. Adaptasyon sürecim kimi zaman bunalımlı depresif olsa da üstesinden geldiğimi, eskiye oranla daha üretken bir zaman geçirdiğimi düşünüyorum.

Şimdilerdeyse hepimiz bu yeni normalin nasıl olacağını konuşuyor bunu merak ediyoruz. Genç bakış açısıyla, yeni normal bizim kişisel yeni yaşam formatımız olacak yani hepimizin yeni normali bu sosyal izolasyon sürecini nasıl geçirdiğimize bağlı olarak şekillenecek ve yaşamaya başlayacağız. Bugüne kadar küreselleşmenin ve teknolojinin bize getirdiği hız ile hayatlarımıza devam ediyor, yapmak zorunda olduklarımızı yapıyor ya da erteliyorduk. Covid-19 bize bu kalıpları yıkmak, kendimizi keşfetmek, bizi biz yapan değerleri anlamlandırabilmek ve keşfedebilmek için adeta zamanı durdurmuş durumda. Sosyal izolasyon sürecini ev hapsi olarak görerek, karamsar bir şekilde hayatın normale dönmesini bekleyen genç arkadaşlarım için üzülerek söylüyorum ki, eğer bu süreci bir esaret olarak görüyorsanız, sürecin sonunda hayal kırıklığı

yaşayacaksınız. Ben bu süreci doğanın bize kendimizle barışık olarak yaşama hazırlanmanız için bahsettiği değerli bir hediye olarak görüyorum.

Az önce konuşmacılarımız da bahsetmişti. Avrupa'da veba salgını kendini göstermiş ve tüm Avrupa karantinadaydı. Bu süreçte Shakespeare, karamsarlığı bir kenara bırakarak, Macbeth isimli en önemli eserini kaleme aldı. Yine 27 yıl hapiste kalmış Nelson Mandela'ya nasıl hayatta kaldınız sorusu yöneltildiğinde, "hayatta kalmaya çalışmadım, hayata hazırlandım" cevabını vermişti. İnsan ürettikçe var olabilen bir varlık. Bu süreci de üreterek, düşünerek harekete geçerek değerlendirenler kişisel yeni normal yaşam formunu daha rahat daha refah bir hayata sahip olacaklar. Yeni normal bize bir otorite tarafından sunulmayacak ve esaret olduğunu düşündüğümüz bu durumdan çıkacak olan, kurtulacak olan yine bizler olacağız.

Bugün yeni bir çağın başlangıcındayız. Bu çağda gençlerin eskiye göre daha önemli rol ve hayata aktif katılım gerçekleştireceğini düşünüyorum. Gençler olarak, diğer yaş gruplarına göre avantajlı olduğumu düşünüyorum. Türkiye'de dijitalleşmenin başladığı dönemlerde doğdum ve dijitalleşmeyle birlikte büyüdüm. Teknolojiyle benzerliklerimiz var. Gençler olarak hızlı gelişip hızlı değişimler gösterebiliyoruz.

Konuşmamın bundan sonraki bölümünde, genç kavramını, genç fikirlilerden bahsederek, genç fikirli herkes için kullanacağımı belirtmek istiyorum. Bugün içinde yaşadığımız süreçte genç olmayan şirketler, devletler ve kurumlar gördük ki, tökezlediler. Eski fikirli devasa ekonomilerimiz, istediği yeri yok etme şansına sahip olan ordularımız, ülkenin her yerine inşa ederek içine binlerce öğrenciyi yerleştirdiğimiz eğitim kurumlarımız ve göklere uzanan plazalarımız ne yazık ki, bu sürece uyum sağlayamadılar. Oysa genç fikirler, bu krizi fırsata çevirdiler. Bugün yayın yaptığımız zoom platformu, genç bir fikrin eseri idi. Bugün pek çok önemli havayolu şirketinden bile daha yüksek değerlemeye sahip bir hale geldi.

Yeni çağda genç olmak kavramı, fiziki bir kavram olmaktan çıkıp, bir fikir olmaya zorluyor ve mecbur kılıyor. Bu sebeple yakın geleceğimizde, iş, eğitim ve

hayatın geri kalan tüm alanlarında başarı genç olmamızla ölçülecek. Ben böyle olacağını düşünüyorum. Bugün hayatımızın son 10 yılına baktığımızda, teknolojinin bize getirdiği değişimleri net bir şekilde görüyor ve deneyimliyoruz. Bugün alış-veriş alışkanlıklarımız değişti, gidip saatlerce mağaza gezmeden internetten istediğimiz ürünü sipariş ediyor ve bu ürün kapımıza kadar gelebiliyor. Dünyadaki gelişmeleri takip edebilmek için yarın basılacak olan gazeteyi beklememize gerek yok. Bugün twitter sayesinde bu haberlere anında erişim sağlayabiliyor ve bu erişime dair fikirlerimizi tüm dünya ile paylaşabiliyoruz. Bu değişimler bize genç fikirlielerin bize sağladığı kolaylıkları ve değişimleri. Hayatımız hiç olmadığı kadar dijital bir platforma evrilirken merkezinde dijitalin olduğu bu yeni normalde de genç düşününlerin eseri ve emeği olacağını düşünmekteyim.

Bugüne kadar kurumlarımızın eskimiş olduğunun farkındaydık. Bu süreç bize kurumlarımızı revize etmemizi mecbur kıldı. Doğaya karşı yaşadığımız ve giderek bencilleştirdiğimiz eski normal dediğimiz o sistemimiz çöktü. Ben geleceğe dair daha yaşanılır bir dünya olacağını düşünmekteyim. Ama bu daha yaşanabilir dünyanın biraz uzak olduğunu, biraz zaman alacağını düşünüyorum. Eski fikirlerle kurgulanmış dünyamız, bu kaos ortamına hazırlıksız yakalandı. Bu hazırlıksız yakalanış, sosyal, ekonomik ve siyasal sorunlar doğurdu. Bu sorunları çözmek içinse küresel işbirliklerine ihtiyacımız olacak.

Bu küresel işbirliklerinin yanında yakın gelecek, insanların baskıyı hissettiği, gittiği yerleri, sağlık verilerini gördükleri kişileri, zorunlu olarak raporladıkları bir dönem olacak belki de. Bu açıdan baktığımızda gerçekten rahatsızlık verici. Ama buna da kısmi olarak mecburuz. Sosyal hayatımız değişecek, eskisi gibi tokalaşıp, sarılamayacağız. Sevdiğimiz kişileri öpemeyeceğiz sorunların çözümü için küresel işbirliklerinin yanında bizzat topluma danışılması düşüncesindeyim. Bunun sebebi mahremiyet alanımızın korunması ve özgürlüklerimizin geçici bir süre kısıtlanması olduğunu düşünüyorum. Bu bağlamda sivil toplum örgütlenmeleri, yaşanılabilir ve sürdürülebilir bir dünya için daha ön planda olması gerektiği düşüncesindeyim. Özgürlük, iş, eğitim, toplum, me-

deniyet ve otorite kavramları üzerinde yeni anlam arayışlarına gideceğimiz bir dönem var önümüzde. Bu konularda, oldukça çeşitli kötü senaryolar mevcut. Bu senaryoları dinlediğimizde ve incelediğimizdeyse kötü hissetmemek mümkün değil. Şu an zamanın tam ortasındayız. Teknolojik bir devrim kapımızda. Bu teknolojik devrim bu kadar yakınımızdayken biz yapay zekalar hayatımızı ele geçirecek mi, iş bulacak mıyım, işsiz kalacak mıyım gibi soruları bir kenara bırakıp, gençler olarak bu dönüşümü ve değişimin neresinde olacağını düşünmeliyiz.

Yapay zeka milyonlarca veriyi işleyerek, analiz eden bilgisayarlar, birçoğumuzu işsiz bırakabilir. Karantina sürecinde veya sosyal izolasyon dediğimiz bu süreçte, kendini hayata hazırlamayanlar bu sonuçlarla karşılaşabilirler. Ancak ben geleceğe dair korku değil umut besliyorum. Teknoloji gelişecek, beraberinde yeni sektörler ve iş alanlarını da getirecek. Yani sağlık alanındaki gelişmelerle, dünya bundan sonra böyle bir kaos ortamıyla yani virüs sebebiyle ortaya çıkacak kaos ortamıyla, yüz yüze gelmeyecek karşılaşmayacak. Bundan sonra teknik işlerimizin çoğunu yapay zekalar, bilgisayarlar yapacak. Bugün de olduğu gibi iş yapış şekillerimiz uzaktan formatlara evrilecek. Birçoğumuz evlerden çalışıyoruz. Bunun getirdiği bir takım sıkıntılar da oluyordur. Ofis ortamını, iş arkadaşlarımızı özleyiyoruz. Neticede sosyal varlıklarız ancak bize getirdiği avantajlı durumlar da var. İstanbul trafiğinde iki saatimizi okula ya da işe giderken harcamıyoruz. Ben uzaktan çalışma gibi seçeneklerin çalışanlarına şirketler tarafından sunulacağını düşünüyorum. Örneğin üç gün evden çalışıyorsak, iki gün ofise gitmek zorunda kalacağız. Ve trafikte harcamadığımız o iki saat belki de zaman bulamadığımız, ilgi alanlarımızı geliştirmek, o ilgi alanlarına yönelebilmek için bizim için bir fırsat olacak. Belki de o güne kadar ertelediğimiz resim çizme merakının üzerine giderek, dünyanın en değerli portresini çizebilecek belki de çağın en önemli ressamlarından biri haline geleceğiz. Bize düşen bundan sonraki çağın bu süreçlerini göz önünde bulundurarak, kendi yetkinliklerimizi geliştirmek, insana yakışan iş kavramının gelişeceğini ve insanı insan yapan yönlerin ön plana çıkacağını düşünüyorum. Bundan sonraki kariyer tercihlerimizde şirketler bize teknik bilgilerden çok duygusal zekamıza

yönelik taleplerini gösterecekler. Problem çözme iletişim kurma, eleştirel düşünme, yaratıcılık ve inovasyon, sosyal, kültürel ve çevre farkındalığı gibi beceriler şirketler tarafından kabul gören beceriler konumuna gelecekler.

Bugün bu sahnede bulunuyor olmamız, vizyoner bir ekibin yıllar öncesinde TİDE'yi ve üniversitelerimizde Denetim Kulüplerini kurarak attıkları tohumların meyvesi olduğunu düşünüyorum. Hem biz bu kulüplerde çalışarak az önce dile getirdiğim yetkinlikleri geliştiriyor ve kendimizi geleceğe hazırlıyoruz. Önümüzde belirsiz ve uzun ve zorlu bir yol var. Bu ülke de kurulurken, Mustafa Kemal'in önünde de belirsiz, zorlu ve uzun bir yol vardı. Kimileri tarafından başarıya ulaşması imkansız olarak görülen bu yol, Cumhuriyet'i kurdu. Bu ülkeyi yeniden kuranlar genç fikirlilerdi. Kurucusu olan Mustafa Kemal Atatürk kurduğu Cumhuriyet'i yine gençlere emanet etmişti. Biz bu emanetin sorumluluğunu taşıyan gençler olarak, karamsarlığa kapılıp, karamsar düşüncelere kendimizi teslim ederek vaktimizi ve kendimizi harap etme lüksüne sahip değiliz. Geçtiğimiz sene TİDE sayesinde TCG Bayraktar gemisiyle Samsun'a yaptığımız yolculukta haykırdığımız gibi, "Güneş Ufuktan Gelecek Umuttan Doğar" ve gelecek biz gençlerle gelecek.

Berna ÖZTINAZ
PERYÖN Yönetim Kurulu Başkanı

YENİ NORMALDE İŞ YAŞAMI

Her iki arkadaşım da son dönemde ne okuduysak, ne öğrendiysek ne üzerine düşünüyorsak, onları o kadar güzel özetlediler ki... Anlı şanlı ünlü düşünürlerimizin, ekonomistlerimizin, fütüristlerimizin bu dönemde yazıp, çizdiği, anlattığı konuları, kendi cümleleri kendi gerçekleriyle tek tek ortaya serdiler. İkisine de teşekkür ediyor ve konuşmalarından etkilendiğimi belirtmek isterim.

Arkadaşlarımızın bahsettiği konulardan yola çıkarak, iş hayatının yeni normalinde ben neler görüyorum, neler var, burada biz profesyoneller ve iş hayatına yeni girmiş ya da girecek genç arkadaşlarımız için de neler var sorularına yanıt vererek sözlerime başlayacağım.

Mesut, biz aslında hazırlıksız yakalandık dedi. Bu kadar güzel bir tespit ki, pandemi sürecinden ne öğrendiğimizi ve önümüzdeki süreçte yeni normal nasıl şekillenir diye düşündüğümde, kendime şaşkınlıkla hatırlattığım gerçek şu ki, biz hakikaten hazırlıksız yakalandık. Çünkü biz iş insanlarının gündeminde döviz, kur, göç, ekonomi-politik belirsizlik, riskler, nüfus artışı ve biraz da iklim değişikliği ve sürdürülebilirlik konuları vardı ve bunları konuşuyorduk.

Ama hiçbirimiz dünyanın gerçek tehditlerinden biri olan bir virüsle bir salgınla beraber yaşamayı ve bunun etkileriyle birlikte yaşamayı düşünmemiştik. O nedenle hep birlikte hazırlıksız yakalandık. Bu da bizim cehaletimizle alakalı, bir kez daha yüzleşmemiz gereken bir gerçek. Bence önümüzdeki döneme bakarken, risk uzmanlarını daha dikkatli dinlemeliyiz, sürdürülebilirliği daha ciddiye almayı ve aslında her şeyin nasıl bir anda değişebileceğiyle yüzleşmeyi öğrenmeli ve yeni normalimizin bir parçası yapmalıyız. Yeni normalin ilk şartlarından biri bu. Öyle ya da böyle bu pandemi geçecek ama bu ve buna benzer pek çok sorun karşımıza çıkacak.

Toplantıya katılmadan önce World Economic araştırmalarından birini okuyordum. Aslında bir anket çalışmasıydı. Dünyanın çeşitli ülkelerindeki risk uzmanlarıyla birlikte yapmışlar. Oradaki sonuçlar şunu gösteriyor. Aslında şirketlerin yüzde 67'si önümüzdeki dönemde ciddi bir resesyonla karşı karşıya gelmekten endişeleniyor ve bu haklı bir endişe. Hepimiz biliyoruz, pandeminin ekonomik sosyal etkileri hem resesyonla hem depresyonla önümüzdeki birkaç yılı ya da daha uzun bir dönemi içerecek. Forum'un direktörü şunu da söylemiş: Pandemi döneminden öğrendiklerimizi daha sürdürülebilir daha dayanıklı daha katılımcı ekonomiler kurmak için kullanıyor olmamız lazım. Bence kulağa küpe olacak bir söz bu. Özellikle sürdürülebilirlik konusuyla karşı karşıya kaldık, dayanıklılığın ne demek olduğunu gördük. Mesut'un da dediği gibi katılımcı ekonominin ne olduğunu gördük. Bunlar bizim yeni normalde aklımızda tutmamız gereken konular ve bunların da etkilerini göreceğiz.

İkinci önemli konu, uzaktan çalışma, dijitalleşme konusunun özü, değişime açık olmak demek. Kurumlar eskimiş ve genç fikirlerle yönetilmiyor dedi genç arkadaşlarımız. Doğru, nispeten kurumlara baktığımızda daha geleneksel yönetildiğini göreceksiniz. Ben her zaman örnek olarak veriyorum. Müdürün sandalyesinin çalışanı görecektir şekilde ayarladığı jenerasyonların, uzaktan çalışmaya, esnek çalışmaya, farklı çalışma modellerine her zaman şüpheli yaklaşımı var. Pandemi sürecinin bize öğrettiği uzaktan da gayet iyi çalışıldığı, dijital de gayet iyi sonuç verdiği belli noktalara dokunduğunuzda doğru sonuçlar ver-

diği, çalışanlarının hep bir arada olmasının gerekli olmadığı, bunun da daha fazla çeşitliliğe, katılımcılığa yol açtığı, bu da önümüzdeki dönemin yeni gerçeklerinden biri olacak. Bu hibrid çalışma modelleri hem çalışanı hem işvereni fırsatlar sağlayacak. İlla da pozitif olacak demiyorum. Neden dersiniz PER-YÖN bir araştırma yaptı, bu araştırmanın sonucunda şunu gördük. Şirketlerin % 74'ü bu yıl için hedeflerini revize etti. Bu önümüzdeki yıl ve gelecek yıl için daha da artacak. Hedefleri revize etmek, muhtemelen talep düşüşleriyle karşılaşmak, muhtemelen istihdamda sorunlar demek. Sadece uzaktan çalışmak değil arzu edilirse part-time, esnek zamanlı ya da sadece proje bazlı çalışma gibi şirketlerin yetenekleri tutabilmeyi, onlarla birlikte çalışabilmeyi sağlayabilmek adına üretebileceği, yeni modelleri de içerecek. Önümüzdeki dönemde farklı çalışma modelleriyle farklı çalışma sözleşmeleriyle çalışmaya hazır olmak gerek. Yeni dönemin bir başka gerçeği de yaratıcı çözümler bulmaya hazır olmak gerek.

Üçüncü önemli konu, burada Darwin çok haklıymış diyorum ve pandemi onun bizlere haklılığını gösterdi. Darwin, türlerin en başarılısı en güçlüsü en akıllısı değil en fazla uyum gösterenin hayatta kalacağını söylüyor. Bu dönemde hangi şirketlerin ayakta kaldığını önümüzdeki dönemde hangi şirketlerin ayakta kalacağına ya da büyüyeceğine bakarsanız iki konuyu çok net göreceksiniz. Birincisi, uyum göstereni, yeni döneme ne kadar adapte oluyorlar, ne kadar değişim gösteriyorlar, öğrendiklerini ve gördüklerini hemen genlerine işleyip çalışma modellerine revize ediyorlar. İkincisi de çeviklik. Bu iki konunun önümüzdeki dönemde kimlerin ayakta kalacağını, geleceğe şekil vereceğini ve belirleyeceğini söyleyebiliriz.

Yıllarca konuştuğumuz, yatırım yaptığımız çeviklik bir kelime oyunu gibi gelse de en güzel tanımı, ne yapacağını bilmediğin zamanda ne yapacağını bilebilmek. Aslında o zamana kadar biriktirdiğin tecrübeyle, yetkinliklerine yaptığın katkıyla, kendini geliştirdiklerinle, belirsizliklerle karşılaştığında ne yapacağını bilebilmek, sezebilmek, yorumlayabilmek.

İnsan kaynağı anlamında baktığımızda, önümüzdeki dönemin en önemli ko-

nularından biri olan çeviklik, belirsizlikte hareket edebilecek, belirsizlikte üretmeye devam edecek, yetkinliklerin olmasıdır. Bu da moda terimimiz olan yeni normalin içini dolduran gerçeklerden biridir. Bütüne baktığımızda, önümüzdeki dönemin liderleri aslında bu kişilerden çıkacak.

Peki, böyle bir dönemi nasıl bir lider yönetebilir, nasıl bir liderlik yönetecek? Forbes da geçtiğimiz günlerde yayınlanan makalesinde, bu dönemi en iyi yöneten liderler incelenmiş. Ülke liderlerine bakmışlar ve bu dönemin en iyi liderlerinin kadın olduğunu belirlemişler. Bu dönemde başarılı olmuş liderlik profili var. Ülke örnekleri Almanya, Tayvan, Finlandiya gibi ülkeler bunlar kriz dönemini başarıyla yönetmiş ülkeler. Kadın olmalarının bir tarafa bırakın. Ortak özellikler ne? Ortak özellikler şeffaf, samimi ama son derece ciddi, hızlı, katılımcı, doğru dinleyiciye doğru yöntemleri kullanarak ulaşabilen ve süratle aksiyon alan, bu aksiyonları toplumu katılımcı bir şekilde bu aksiyonların oluşturulmasına hem de gerçekleştirmesine katan liderler. Merkel örneği var. Pandeminin ilk haftasında pandeminin ulaşabileceği boyutları tüm çıplaklığıyla, tüm boyutlarıyla halkın önüne çıkıp anlatmış ve samimi bir dille tüm aksiyonları detaylandırmış. İlk günden itibaren bu sert aksiyonları almaya başlamış. Dünyanın en genç devlet başkanlarından biri olan Finlandiya devlet başkanı aksiyonları anlatabilmek, önlemleri halka anlatabilmek için sosyal medya Influencer'ları kullanmış. Bu sayede ülkenin dört bir yanına hızlı bir şekilde önlemleri yayabilmiş. Norveç'in başkanı sadece çocuklarla toplantılar düzenlemiş. Böylece toplumun çekirdeğiyle, toplumu tam yüreğinden yakalamış. Bu liderlerin ortak özellikleri ilham verebilen, ortak akla önem veren, değişimden korkmayan, inkarla, panikle ve komplo teorileriyle vakit kaybetmeksizin aksiyonları alabilen sonrasında düşünüp geleceği yöneten liderler. Forbes şöyle demiş, bu liderler alternatif evrene ait, bu alternatif evren bizim yaşadığımız evrenden farklı bir evren değil geleceğimiz evren. Covid-19 öncesinde de evrimmeye başladığımız liderlik buydu.

Genç arkadaşları dinlerken, söylediklerinin arasında bazı soruları da oldu.

Burcunur; yeni dönemde ne olacak, şirketler yeniden çalışan alacak mı? Alırlarsa kimleri alacak diye sordu. Burcunur'u dinlerken aslında Burcunur kimin işe alınacağını anlattı. Şöyle dedi, biz bu dönemde ülkeler arası çalışabilmenin, dil bilmenin aslında dünya vatandaşı olmanın önemini kavradık. Dolayısıyla bunun bize neler katabileceğini gördük. Doğru çünkü şirketler böyle insanları arayacak. Dedi ki, dijital becerilerimizi artırdık, dijital becerilerin ne kadar önemli olduğunu gördük. Doğru çünkü şirketler böyle insanları arayacak. Dayanışmadan bahsetti. Dayanışmadan eşitlikten, farklılıkların kabul edilmesinden, farklılıkların işin içine katılmasından ve beklentisinden bahsetti. Doğru çünkü şirketler böyle insanları alacaklar. Mesut; aktif katılım yapabilen, genç fikirli, değişime açık, uyum gösteren insanlardan bahsetti. Doğru, şirketler böyle insanları arayacak. Burcunur şunu da sordu: Şirketler üniversiteler arası seçim yapacak mı? Ben PERYÖN başkanı olarak yanıt vereceğim. Hayatımın hiçbir döneminde çalışanın okuduğu üniversite benim için tek başına bir seçenek olmadı. Elbette hayatta gösterdiği çabanın bir göstergesi olabilir ama göstergelerden sadece biridir. Ondan çok kişilerin hayatlarında ne yaptıkları ne yapmak istedikleri ve ortaya ne koydukları önemli. Bence bir özgeçmiş, bir aday bununla masanın karşısına geliyor ve bu böyle olmaya devam edecek.

Yine anlamdan bahsetti arkadaşlar. Liderlerde de anlam öne çıkacak bence önümüzdeki dönemde bize anlam verebilen, ilham verebilen liderlerin ve şirketlerin arkasından koşacağız. Bu dönem kesinlikle ben bilirim, benim dediğimi yapın, siz yapamıyorsanız çekilin, ben yapıyorum demenin dönemi değil, ortak aklın, ilham vermenin doğru yönlendirmenin, gerektiğinde de ben bilmiyorum beraber bulalım demenin dönemi. Bu anlamda liderlik özellikleri de çok değişti. Biz derdik ve bildik ki, kriz zamanlarında daha çok dikte edilen liderlik yöneticilik sorun çözer çünkü hızlı karar almamız lazım. Bu bilgi çağında bunun böyle olmadığını gördük çünkü hiç kimse her şeyi bilmiyor. En başarılı lider, ortak akli kullanan lider oluyor. Bu anlamda ortak akıl platformlarında olabilen, bunu doğru kullanabilen, doğru analiz ederek, hayatına entegre eden insanların yolu açık olacak diye görüyorum.

Prof. Dr. F. N. Can ŞİMGİ MUĞAN: Burada öğrencilerimizin merak etmesi merakla öğrenmesini istiyoruz. Değişimi kucaklamak bu dönemde daha önemli hale geldi. İkincisi bu bilgi yağmuru, seli bunun altında karar almak, kararları çok çabuk vererek, bilgiyi ayıklama becerisine sahip olmak gerek. Bunun için kendi kendini yönetme, zamanının iyi kullanma, önceliklerini sıralama gibi yetenekler öne çıkıyor. Buna ne dersiniz?

Berna ÖZTINAZ: Öncelikle merak konusuna dokunmak isterim. Bu çağın gerçek anahtarı bu çağda güzel yaşamının anahtarı merak... Merak etmeniz ve bu merakın da samimi olması lazım. Teşvik edilebilir, sonradan öğrenilebilir değil samimi merak duygusu o kadar kıymetli ki... Samimi merak duygusunun bu çağda karşılaştığı şöyle bir blok var. Her yerden bilgi akıyor. O kadar bilgi akıyor ki, sadece merak yetmiyor akıllı bir öğrenme strateji geliştirmeniz gerekiyor. Bunu sizin için kimse yapamaz ama sen ne yapmak istiyorsun? Hayatta ne öğrenmeniz gerekiyor? Ne öğrenmeniz gerektiğini seçiyor olmanız lazım. Her şeyi öğrenmeniz mümkün değil bu kadar veriyi analiz etmeniz mümkün değil, dolayısıyla merakın yanına akıllı bir öğrenme stratejisini getirerek, bunun üzerinde çalışmalısınız. Merak ettiniz, öğrendiniz ondan sonra gelen ve genç bakış, genç fikir denilirse, değişim cesaretidir. Merak edeceksin, öğreneceksin, öğrendiklerini cesaretle uygulayacaksın. Sen değişeceksin, değiştirme cesaretini göstereceksin. Bu üçlü formülün yanına ben bir de network'ü koyarım. Ortak akıl diyorum ya, doğru insanlarla bağlı kalmak ve onlardan öğrendiklerini onlarla paylaşabilmek ve o ortak aklı büyütebilmek için ben bu yeni dönemin anahtarının bu dörtlüde olduğuna inanıyorum. Mesut, duygusal zeka, problem çözme, analitik bakış açısından bahsetti ve doğru konulardan söz etti. Bakalım bunun yanına bu dönemde neler eklenecek. Hep beraber göreceğiz.

Prof. Dr. F. N. Can ŞİMGİ MUĞAN: Etik konusunun eklenmesini istiyorum çünkü dijital iletişimde sınır yok. Burada kişisel ve şirketlerdeki etik politikalar çok yön verici olacak diye düşünüyorum.

Berna ÖZTINAZ: Çok haklısınız şeffaflıkta öyle. Çünkü hiç kimse olmadığı gibi davranmıyor, her şey ortada.

Prof. Dr. F. N. Can ŞİMGİ MUĞAN: Sorularımız var. Değerli öğrencilerimizin yeni dönemde kariyer hedeflerinde bir değişim oldu mu? Olacak mı? Hedefleri itibarıyla ne kadar bir zamana gereksinimleri olduğunu öngörüyorlar? Kampüs yaşamında değer katmayan süreçler olduğunu hiç düşündünüz mü? Olanakların olumsuz olduğunda, online eğitime değer katan süreçleri ve faaliyetleri çok daha artırmayacak mı?

Burcunur KIŞLACIKLI: Hangi alanı seçeceğime karar vermeye çalıştığım bir dönemde salgın başladı. Bu dönem, kariyer hedefimi planlamak, hangi alanda yetkinlikler kazanmam gerektiğini ve ilgi duyduğum alanlarda kendimi ifade edebilmeyi istiyordum. Bu salgın döneminde, ilgi duyduğum alanlarda daha fazla okuma, daha fazla bilgi edinme imkanını buldum. Daha fazla sektörleri araştırdım. Böylelikle kariyer planlarımda değişimler oldu.

Mesut KOÇ: Ben online eğitimin süreklilik kazanmasını istemiyorum sadece opsiyon olarak bize sunulsun istiyorum. Bu daha verimli olacaktır. Arkadaşlarıyla görüştüğümde, kimi arkadaşlarım kampüste yapılan eğitimin kendileri için daha avantajlı daha anlamlandırabildikleri yeni fikirler sundukları bir alan olarak düşünüyorlar. Kimileriye tam tersi online eğitimlerin verimliliklerini, üretkenliklerini artırdıklarını düşünüyorlar. Ben ikisi arasındayım. Kampüsteki sosyal yaşamı özledim arkadaşlarımla birlikte olmayı özledim. Bu dijital teknolojiyle her an bağlanıp, görüşebiliyoruz ama yan yana olduğumuz gibi değil. Tamamen kampüs tamamen online değil ikisini de opsiyonlu olarak, öğrencilerin tercihlerine göre üniversiteler tarafından sunulması gerektiğini düşünüyorum.

Prof. Dr. F. N. Can ŞİMGİ MUĞAN: Belli bir zaman içinde işi çalışmak ve bırakmak, proje bazında çalışmak, bunlar size nasıl geliyor. Tam zamanlı çalışmanın verdiği güveni vermeyen birmiş türü olacak. Bu konuda ne hissediyorsunuz?

Burcunur KIŞLACIKLI: Ben teorik bilgimi pratiğe aktarabilmem açısından ofis ortamlarını yararlı olarak görüyordum ama bu sürecin online olarak devam etmesi benim açımdan merak konusu da oldu. Bu pratik açığı kapatmak anlamında, okullarımızın bizi destekleyici kısa projeler düzenlemelerini bekliyorum.

Mesut KOÇ: Bu çalışma biçimlerinin kurumlar tarafından içselleştirilmesi gerektiği düşüncesindeyim. Genç fikirli arkadaşlar sürekli, rutin olan işlerden sıkılabiliyor. Kurumlar proje bazlı çalışma imkanı sağlarsa, biz gençler hem öğrenim dönemimizde bu alanlarda çalışmaya yönlendirebiliriz hem de farklı sektörlere bakış açısı geliştirerek, kendimize seçmemiz gereken kariyerimize daha doğru karar verebiliriz. Bu dönemsel işler, gençlerin kafalarında yeni fikirler oluşmasına, belki startup'ların, yeni girişimlerin bu sektörlere doğmasına belki bir kıvılcım olabilir diye düşünüyorum.

Prof. Dr. F. N. Can ŞİNGA MUĞAN: Berna Hanım'a da sorularımız olacak. Gelen CV'lerde bir şirkette ne kadar çalışmış görebiliyoruz. Proje bazlı çalışanları nasıl değerlendireceğiz? Üretim şirketlerinde İSG gibi bölümler için özellikle online eğitim sürecine geçilebilir mi?

Berna ÖZTINAZ: İkinci sorudan başlayayım. Evet, geçilebilir aslına bakarsanız kullanılıyor da... Ben aynı zamanda Defacto'da genel müdür yardımcısıyım. Şirketimde, İSG eğitimleri için online platformları kullanıyoruz. Hem mağazalarda hem de üretim hatlarında bunu yapan çok şirket var, bundan sonra da artarak devam edecektir. Şirketlerin online'ı keşfettiği bir dönemle karşı karşıya kaldık. Bunun kazanımları cebimizde olacak. Yapmayanlara da hızla yapmaları gerektiğini öneririm.

İkincisi, bir CV'ye baktığımızda zaman önyargısız değiliz. Elbette bir çalışan her yerde bir yıl kaldıysa size bu durum başka bir şey söylüyordur. Bir çalışan çeşitli projelerde çalıştıysa, diyelim ki, bir bölümü kurdu, geliştirdi, oradan ayrıldı. Bir projeyi gerçekleştirdi, bir buçuk yıl sonra oradan ayrıldı. Buna olumlu bakabiliyoruz. Ayrıca esas farklılık, 20 yıl bir şirkette çalışmış biriyle mi çalışmak istiyorsun yoksa bu çalışanla mı? Farklı sektörlerde farklı şirketlerde çalışmak, farklı bir yetkinlik kazandırıyor. Değişim cesareti, merakı, öğrenmeyi tetikliyor.

Farklı sözleşme tipleriyle çalışmak, proje bazlı çalışmak zaten zorunluluk. Biz eninde sonunda bu tarafa doğru evrileceğiz. Her işte değil belki ama pek çok işte parça başına, proje başına çalışmak hem jenerasyonların isteği olarak hem de maliyetin yönetilmesi anlamında önümüze geliyor ve de gelecek.

Prof. Dr. F. N. Can ŞİNGA MUĞAN: Melih Hoca için de bir sorumuz olacak. Paradigmadan söz ettiniz, bunun tarihte başka örnekleri var mı? Tarihten paradigma örneği verebilir misiniz? Denetimin dönüşen rolünden bahsettiniz. Bunu biraz açar mısınız?

Prof. Dr. Melih ERDOĞAN: Bir paradigma değişiminden söz ediliyor, onunla karşı karşıyayız. Ama bu ilk defa olmuyor. Örnek vermek gerekirse, 1789 Fransız Devrimi, üç Napolyon savaşı yaşandıktan sonra gerçekleşiyor. Akademia paradigmasının kendi başına çöküşü bile 1350'den 1860'lara kadar gelen bir dönemin artık gitmiyor oluşundan. 1850'lerde sanayi devriminin ortaya çıkması, bilimde, teknikte gelişmeler ve tüm bunlarla birlikte bu tarihlerde 1852 ile 1860 arasında Avrupada kolera salgını oluyor. Tüm bunlar paradigma değişimi yaratmış ve biz modernizme geçmiştik. Modernist döneme 1850'lerden 1860'lardan sonra geçtik ve bu sorunların yıkıcılığın üzerinden paradigma değişimiyle geçtik. Denetimle hatta tüm kavramlarımızla ilgili olarak değişime gitmemiz lazım. Mesela liderlik konusuna Berna Hanım vurgu yaptı. Onun da değişmekte olduğunu vurguladı. Bence değişmeli, bildiğimiz liderlik artık olmamalı. Liderlik kavramını tekrar tartışmak durumundayız. Liderliği sadece hiyerarşik olarak görmek çok yanlış. Lider artık bir otokrat, yönlendiren, her şeyi bilen özne değil, tam tersine o dayanışmayı başkalarından fikir almayı, onlarla birlikte sonuç almayı becerebilen kişi artık. Bunun gibi pek çok kavramı tartışmamız lazım.

Denetimin değişen yüzüyle ilgili olarak, bence iç denetim ve dış denetim ileriki tarihlerde artık tek denetim haline gelecek. Teknolojik gelişmelerle birlikte biz bunu tek bir denetim olarak görmeye başlayacağız. İç denetim sürekli denetimi yapar ama dış denetim her şey bittikten sonra yapar anlayışı ortadan kalkıp hepsi bir araya gelecek. Bu belki de bağımsız denetimin ortadan kalkması veya denetimin şekil değiştirmesine yol açacak. Ben özellikle denetimle ilgili olarak, yeni bir fırsat çıktığını düşünüyorum. Kamusal alanda herkes eşit, katılımcı özgür, demokratik varoluşlarının güvencesi görerek yaşamak durumundayız. Kamusal alan, eşit, özgür, demokratik bir ortamdır. Burada yaşamının güvencesi

de artık denetim olmalı. Denetim kontrol eden baskılayan bir durum olmaktan çıkıp, yeni kamusal alanda yaşamamızı güvence altına alan, eşit, demokratik vatandaşlar olarak, söz söylemek hakkına sahip, farklılıklarımızla yaşayabilmemizin güvencesini yaratan bir rolü üstlenmesi lazım. Denetimi finansal tablo diye çok dar alana kısıtlamanın artık zamanı bitmiş, geçmiştir. Yepyeni bir dönemdeyiz, denetimi de çok geniş bir alanda ele almak gerekiyor. Ekolojiden, yurttaş haklarına, yeni kamusal alanın düzenlenmesine kadar. Benim bahsettiğim de denetimin dönüşümünden buydu.

Prof. Dr. F. N. Can ŞİNGA MUĞAN: Dijital uzaktan online çalışmanın iç denetim açısından, denetimin güvenilirliği açısından mahsurları göz önünde bulundurulabilir mi diye soru gelmiş. Bu konuyla başa çıkmak için teknolojik olarak hazır sayılır mıyız?

Bu soruya kısaca cevap vermek isterim. Tabi ki, güvenilir denetim açısından denetimin unsurlarını inceden inceye göz önünde bulundurmalıyız. Daha önce de değinildiği gibi elimizdeki imkanlar çok fazla ama 'teknoloji olarak hazır mıyız' sorusunun cevabının ben kişisel olarak, 'hayır' olduğuna inanıyorum. Bu konuda uluslararası kuruluşların da çalışmaları var bu konuya da eğilmek gerekecektir ama yeni dolandırıcılık sistemlerinin çıkacağına inanıyorum.

Prof. Dr. Melih ERDOĞAN: Haklısınız ama vazgeçmemeliyiz. Bir hile girişimi varsa, bunu da önlemeye yönelik çalışmalar yaparız. Buna karşı işletmelerimizde hacker istihdam etmeye başladık. Bir olay oluyor onun karşısında bir olgu var ve bu olgular bizi senteze taşıyor.

FORUM II

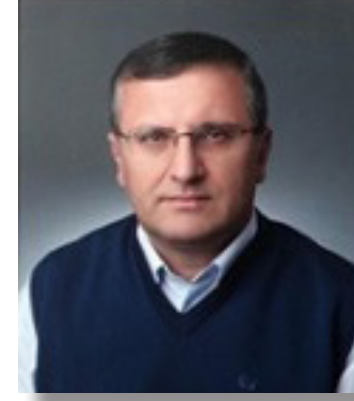
UZAKTAN ERİŞİM VE YENİ NORMAL

Hakan GÜLDAĞ
Dünya Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni, Moderatör

Bugün burada Uzaktan Erişim ve Yeni Normal'i konuşacağız. Panelistlerimizle salgının toplumda yarattığı hem ekonomik hem psikolojik hem de sosyo-kültürel etkileri ele alacağız. Bu etkilerin kurumsal yönetim yapısını nasıl şekillendirdiğini aynı zamanda hızla değişen dünyaya nasıl uyum sağlayacağımızı da konuşuyor olacağız. Dr. Şebnem Özdemir, Prof. Dr. Nadir Suğur, Prof. Dr. Ali Ekrem Özkul ve Tansu Yeğen bizlerle birlikte. Biz sadece onların birikimlerini paylaşmalarıyla yetinmek istemiyoruz, sizlerin de sorularınızla bu paneli daha interaktif hale getirmek istiyoruz. Ben sorularla paneli modere etmeye çalışacağım. İlk sözü Anadolu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Öğretim Görevlisi Prof. Dr. Nadir Suğur'a vermek istiyorum. Kentleşme, yoksulluk, kentsel yönetim konuları, salgınla birlikte ön plana çıktı. Nasıl yöneteceğimiz konusunda tartışma yaşadığımız konular oldu. Bir sosyoloji boyutuyla ele alırsak, sizin gözünüzden pandemi süreci, toplumun farklı kesimlerini nasıl etkiledi?

Prof. Dr. Nadir SUĞUR
Anadolu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi

RİSK ÇAĞINDA YENİ SOSYAL NORMALİMİZ

Ben sosyologum ve sosyoloji perspektifinden Covid-19 sürecini değerlendirmeye çalışacağım. Yeni normal dediğimiz yeni döneme girdiğimizi düşündüğümüz anla ilgili birkaç tespitimi paylaşmak isterim. Radikal büyük bir dönüşüm içinde miyiz, yoksa değil miyiz konularına ilişkin birkaç kelam edeceğim.

İnsanlık tarihinde kuşkusuz önemli kırılma anları olmuştur. Ben insanlık tarihinde çok daha büyük ve önemli kırılmalar olduğunu düşünüyorum. Özellikle M.Ö. 9 - 10 binlerde avcı-toplayıcı toplumdan, tarım ekonomisine geçildiğinde, toplumun sosyal, ekonomik, siyasal yaşamı önemli kırılma yaşamıştı. Yerleşik hayata geçilmiş, özel mülkiyet çıkmış, bu radikal dönüşümdür. İkincisi, 18. yüzyılda ortaya çıkan sanayi devrimidir. O da tarım ekonomisinden kent ekonomisine bir geçiştir. O da bizim sosyal, siyasal, ekonomik, kültürel hayatımızı, gündelik yaşam pratiklerimizi değiştirmiştir. Büyük ölçekli makro dönüşümler olduğunu söyleyebiliriz. Bunu salgın süreci için söylememiz zor. Aynı büyük

ölçekte bir değişimden ziyade daha mikro ölçekli dönüşümleri beraberinde getireceği bir süreç olarak görmemiz gerektiğini düşünüyorum.

Virüse, fen bilimleri, tıp bilimleri perspektifinden baktığımızda, virüs varlığını devam ettirebilmek için bir organizmaya ihtiyaç duyuyor, orayı bir konak olarak ediniyor ve yaşamaya başlıyor. Bulaşma noktasında yani virüs bir insan organizmasıyla karşılaştığında, o kişinin kim olduğu, sosyal profili, etnik yapısı, mezhebi fark etmeksizin o organizmaya giriyor. Bu açıdan bakıldığında virüsün kendisi, tüm insanlar için eşdeğer bir risk oluşturuyor. Dünyanın tanıdık simalarından, sanatçılara, siyasetçilerine kadar bu virüse yakalananlar oldu. Salgın sürecine sosyolojik olarak bakıldığında, ben işin resminin biraz daha farklı olduğunu düşünüyorum. Toplumsal kesimleri nasıl etkilemişir ana segmentler üzerinden bir bakılım isterseniz.

Ben toplumun özellikle yoksul ve alt gelir seviyesindeki insanların, bu salgın sürecinden çok daha fazla etkilendiğini düşünüyorum. Özellikle orta gelir grubun, salgını bir tehdit gibi algılanmaya başlandıktan sonra kendi önlemini alabildiğini, kendini izole edebildiğini, bunu yapabilecek sosyal ve ekonomik imkanların olduğunu düşünülüyor. Yalnız alt gelir grupları açısından aynı şeyi söylemek pek mümkün değil. Alt gelir grubu dediğimiz zaman bu kişiler daha küçük evlerde yaşıyorlar, daha kalabalıklar dolayısıyla virüsün yoksul ailelerde bulaşma oranı daha yüksek. Yine bu insanlar yaşamlarını idame ettirmek için çalışmak durumunda. Sokağa çıkma yasağı olmadığı zaman sokağa çıktıklarında bunların çalıştığı iş kolları genellikle düşük ücretli ve insan trafiğinin yoğun olduğu iş kolları ve virüsün bulaşma oranı çok daha büyük. Orta ve üst gelir gruplarına göre bu insanlar, sağlık için önlem alma noktasında, ekonomik imkanları diğer gelir gruplarına göre daha düşük olduğundan, cüzi fiyatlı maskeyi almak için dahi kamudan destek isterken, kendilerini korumak adına diğer gelir gruplarına göre çok daha zor durumda olduklarını görüyoruz. Sosyal ve ekonomik eşitsizlik anlamında alt gelir grubundakileri çok daha derinden etkileyen bir durum söz konusu.

Elimizde net veri olmamakla birlikte bize bir takım rakamlar veriliyor. Aktif pozitif vaka sayıları diye veriliyor ama biz bunların kimler olduğunu bilemiyoruz. ABD'de ve Batı'da yapılan kimi çalışmalardan görüyoruz ki, Amerika'da

siyahların coronaya yakalanma oranı beyazlardan üç kat daha fazla. Dolayısıyla bu veriler ortaya çıktıktan sonra biz bunu farklı toplumsal kesimleri, farklı düzeyde etkilediğini söylememiz mümkün. Orta gelir grupları açısından bakıldığında, evden çalışma ortamı daha çok beyaz yakalı çalışanlar için uygulandı. Diğer taraftan üç aylık süreyle ilgili işten çıkarmama uygulaması olmakla birlikte iş kayıplarıyla, işsizlikle karşı karşıya olacağımız söyleyebiliriz. Bu işsizlikten toplumun tüm gelir gruplarının etkilenmekle birlikte ben alt gelir gruplarının çok daha yüksek oranda işsizlikle karşılaşacağını düşünüyorum. İşsizlik rakamları hem küresel hem yerel ölçekte önemli toplumsal bir problem olarak karşımıza gelecektir.

Bir diğer nokta yaşlılarımız. Salgının başlangıcında yaşlılara yönelik sanki virüsün müsebbibi onlarmış, onlar bulaştırıyormuş gibi onları kamusal alandan dışladık. Onları itibarsızlaştıran, bir anlamda eve hapseden, yaşlılara yönelik ayrımcılığa kadar giden hatta bu ayrımcılığın davranışlara dönüştüğünü gösteren videolar da gördük. Yaşlılar, bu salgın sürecinin bedelini, diğer yaş gruplarına göre çok daha fazla ödüyorlar. Halen bir takım yasaklarla ilgili sınırın kaldırılmasına rağmen o yaş gruplarının yine evde tutulduğunu görüyoruz. Oysa bu insanların bir kısmı evde yalnız. Toplumsal izolasyon, yabancılaşma, sosyalleşememe başka sorunları da beraberinde getirecektir. İkamet ettikleri evlerinde genç biri yoksa bu durumda olan yaşlıların diğer yaş grubunda olanlara göre çok daha fazla olumsuz etkilendiğini düşünüyorum.

Bir başka konuya salgın süreci, ev kadınları üzerinde olağanüstü iş yükü ortaya çıkardı. Zaten evde eşitsiz bir iş bölümü vardı. Yemek pişirmeden, temizliğe, çocuk bakımına kadar bu yükümlülük daha da arttı ve kadınların omuzlarına bindi. Salgınla birlikte artan işin yükünü çekme noktasında kadınların çok daha fazla sorumluluk altında olduklarını söylememiz lazım. Aynı zamanda eve kapanma, sokağa çıkamama gibi durumlarda aile içi meseleler, aile içi şiddet konularında kadınların daha mağdur olduğunu söylememiz mümkün. Dolayısıyla yaşlılardan sonra kadınlar da bu süreçten olumsuz etkilendiler.

Son bir noktayı daha belirtiyim. Ülkemizde yaklaşık 5 milyon mülteci var. Bunların önemli bir bölümü Suriyeli. Onlar bu süreçte ne yapıyorlar? Bununla ilgili bilgimiz yok, orada da çok ciddi sıkıntılar olduğunu söylememiz mümkün.

Hakan GÜLDAĞ: Alt gelir grubundaki vatandaşlar, corona sürecinde sıkıntı çektiler. Bu süreçte maskeler bir dönem ücretsiz dağıtıldı. O süreçte tabii TC vatandaşlarına kodlar geldi. O kodlarla gidip eczaneden maske alabildiniz. Orada da aksaklıklar yaşandı ama en azından bir fırsat vardı. Göçmenler açısından bu fırsat dahi olmadı. Onlara bir kod dahi gelmedi, maskesiz kaldılar. Sanki bu salgından muafmışlar gibi hareket edildi.

Nadir Bey, ifade ettiğiniz noktaların yoksul kesimler açısından gerçekten önemli olduğunu düşünüyorum. Türkiye’de 6 milyon civarında sokakta çalışan insan var. Yani simitçisi, boyacısı, trafik sıkıştığında su satanlar gibi aklınıza gelebilecek 6 milyon insan var. Bunlar tamamen bu süreçte gelersiz kaldı. Aynı şekilde 10 milyon civarında kayıt dışı çalışan var. Türkiye’nin bir gerçeği bu. Baktığımızda kısa çalışma ödeneği nefes aldırdı. Orada da hükümet hızlı davrandı ve sonuç itibarıyla beyan usulü üzerinden çok fazla kontrol yapılmadan, o bürokratik süreç olmadan, bu kısa çalışma ödeneği sağlandı. Sendikalar ona karşı çıkıyorlar ama ücretsiz izin meselesi kalıcı olmadığı ve işçi çıkarmayı engellediği için önemli gelişme olarak görülebilir.

Avrupa’da özellikle İtalya ve İspanya’da bakım evlerinde yaşlıların can kayıpları çok oldu. Türkiye, yaşlılarıyla daha farklı bir ilişkide olması sebebiyle, bu konuda biraz daha başarılı bir görünüm sergiledi gibi geliyor. Kadınlar bu dönemde eve kapanma, sosyal mesafeyi koruma sürecinde ciddi bir yükü karşı karşıya kaldılar. Onları hızla rahatlatmamız ve desteklememiz lazım. Önemli bir yükü üstlendiler bu süreçte.

Panelimize Tansu Yeğen ile devam etmek istiyorum. Tansu Yeğen, UIPATH Avrupa, Orta Asya ve Türkiye Başkan Yardımcısı. Ekonomi gazetecilerinin de çok yakından tanıdığı bir isim. Bu dijitalleşme konusunda her zaman görüşlerine başvurduğumuz, çok değer verdiğimiz ve bu anlamda da yakından takip ettiğimiz bir isim. Bu pandemi sürecinde öne çıkan birkaç konu varsa bunların başında özellikle ekonomi ve dijitalleşme konusu oldu. Tansu Bey’e sormak istiyorum. Dijitalleşme konusu üzerinde konuştuğumuz kadar bu süreçte etkili oldu mu? Önümüzdeki sürecin özellikle sektörler ve şirketler açısından nasıl şekillenmesini öngörüyorsunuz?

Tansu YEĞEN
UIPATH Başkan Yardımcısı

COVID-19 SONRASI YAPAY ZEKA VE ROBOTLARLA ŞEKİLLENİYOR

Bu dönemin başlamasıyla birlikte, önceliğimiz kendimiz, ailemiz ve çalışanlarımızın sağlığıydı. İlk bunları sağlayalım arkasından da neler yapacağımıza odaklanalım dedik. Burada üç sorunun cevabı önemliydi. Çalışanlarımız uzaktan çalışabilecek mi? Bayilerim, iş ortaklarım uzaktan çalışabilecek mi? Müşterilerim uzaktan çalışabilecek mi? Bu üçünün birleşiminden çıkan dördüncü soru çok kritik. Ticaret olacak mı? Bu belirli sektörler için fazlasıyla oldu fakat başka sıkıntılar da oldu. Elektronik ticaretten bahsediyorum o kadar çok taleple karşılaştılar ki, bu talebi karşılayacak alt yapılarında ciddi sıkıntılar çektiler. Bir yandan da şu gerçeği gördüler. Ciddi bir talep artışı var ama bu talebe yetişebilmek için altyapıları yeterli değildi, gece gündüz çalışmaya başladılar.

Bir diğer iş yükü artışı kamu tarafında oldu. İsrail, Doğu Avrupa, Eski Sovyet sonrası oluşan ülkeleri yönetiyorum. Buralardaki hükümetlerle çok yakından çalışmaya başladık. O işsizlik başvurularından tutun sağlık konusundaki baş-

vurulara kadar hükümetler artan başvuruları karşılayamaz hale geldi. Buralarda hükümetler birkaç yılda yapacakları işleri, çok hızlı gerçekleştirdiler, gerçekleştirilmeye devam ediyorlar. Geriye kalan finans kuruluşları, telekom operatörleri gibi maddi krizden tamamen negatif değil ama bu krizden yönünü bulmaya çalışan kurumlara gelecek olursak, burada ülkemiz dahil olmak üzere artık şirketlerin dijital strateji planı var. Salgından önce de vardı.

Şirketlere, dijitalleşme, dijital dönüşüm sizin için önem sırasında nerede diye sorduğumuzda, şirketlerin CEO'larından, yönetim kurullarından "çok önemli" cevabını alıyorduk ama "bir numara önemli" denilmiyordu. Hepsi bunun farkındaydı. Bir anda bankalar şubesiz bankacılık, dijital bankacılık konusunu, mağaza zincirleri dijital kanalları konuşmaya başladılar. Elektronik ticaret sitelerinin işleri iyi gitmesine rağmen ayrıca fiziksel mağazalardan nasıl daha fazla pay alabiliriz diye hologram teknolojilerine odaklandıklarını göreceğiz. Elektronik ticaret sitesinden bir saat almak istediğimizde, tıklayacağız, saat kolumuzda belirecek, ayakkabı gibi ürünü de ayağımızda bizzat deneyeceğiz. Bu mağaza tarafındaki gelişmeler yoğun şekilde deneme aşamasında ama gün be gün takip ediyorum. Kanada'da bir şirket geçtiğimiz gün önemli bir yatırım kararı aldı. Uzaktan müşterilerinin ürünü deneyebilecekleri platformlar üzerinde çalışıyor. Mesela Çin'de mağazalar açıldı ama Çinliler mağazaya gitmiyor. İnternet üzerinden bir kadın bir bluzu beğeniyor. Mağazayı arıyor, mağazadaki çalışan telefonu görüntülü açıyor. Müşteri ben şu kırmızı bluzu beğendim ve bedenim orta boy diyor. Orta boy bedene sahip bir çalışan bu bluzu giyiyor ve müşteri onun üzerinde bluzu inceleyiyor. Beğendiyse internette alacağını söylüyor. Tüketici alışkanlıklarında değişimler olacak ve bunlar mikro ölçekte ve bir anda olmayacak. Ayrıca iş modelleri de değişiyor, tecrübe satılmaya başlandı. Amerika'da bir kadından, bir buçuk saati 37 dolara, web üzerinden Türk kahvesi falı bakma dersi alabiliyorsunuz.

Kısaca uzaktan öğrenme ile eğlence sektörü bir çözüm bulmaya çalışırken restoranlar ayrı çözüm bulmaya çalışıyor. Özellikle restoranlar üzerinden konuşacak olursak, sadece New York'ta yüzde 75 oranında restoranların kapanması bekleniyor. Hepsinin ortak yanı markalaşmamış olması. Özel bir yiyecek, içecek sunmu-

yor olmamaları tamamen standart restoran olmalarından kaynaklanıyor. Restoranlarda ciddi şekilde ülkemiz dahil dijital kanallara yönelmeye başladı. Mesela Gaziantep'teki bir pizza restoranı, pizzaların malzemelerini hazırlıyor. Youtube'da nasıl yapılacağını yüklemiş. Youtube'dan videoyu izleyerek, pizzanızı hazırlayın diyor. Hepimiz dijitalleşmeye adapte olmaya çalışırken, sorunun cevabını iki ko-nuyla finalize edeceğim. Birincisi, şirketler beş yıla yaydıkları dijitalleşme süreçlerini bugüne çektiler, en öne koydular. Geçtiğimiz günlerde Amerikadaki 500 CEO ile yapılan araştırmanın sonucu açıklandı. Bu araştırmanın sonucundan üç çarpıcı nokta var. Birincisi, CEO'lar birinci çeyrek 2022 itibarıyla, gelirlerimizin Covid-19 öncesine dönmesini bekliyoruz. Önce rahatsız oluyorsunuz ama bir sonraki araştırmanın sorusundaki cevap da çok enteresan. Yüzde 35,7 CEO diyor ki, 2021'de tamamen dijital yatırıma odaklanacağım. Üçüncüsü, bu 500 şirket yapay zekasından tutun, nesnelerin internetine kadar tamamen dijitalleşmeye ağırlık veren şirketler ve bunlardan yüzde 25'i, zaten planlarımız dahilinde çok hızlı çalışıyorduk, devam edeceğiz derken yüzde 75'i aşırı derecede hızlandık diyor.

Hakan GÜLDAĞ: Ara bir soru sormak istiyorum. Siz UIPATH'de robotik süreçlerin otomasyonu ve yapay zeka konusunda da birçok kurumu bu kavramlarla ve uygulamalarla buluşturuyorsunuz. Bu dönüşümün içinde robotik süreçler ve yapay zeka nasıl yer alacak?

Tansu YEĞEN: Yapay zekadan destek olarak, çok fazla tekrarlanan aslında beyaz yakalıların bilgisayar başında boş yere geçirmiş olduğu yüzde 50 vakti, robot yazılımlara teslim ediyoruz. Bunu Romanya'da, İsrail'de, Rusya devletlerinde kurduk. Halkın başvuruları, sağlık bakanlıklarına gelen taleplerin, bankaların, özellikle bu dönemde krediler ve geciken kart ödemeleri konusundaki tepkileri almak için geceler boyu bizim robotlar kullanılmaya başlandı.

Biz tüm dünyada ülkemiz dahil olmak üzere, hala birinci fazdan ikinci faza geçişi tamamlayamadık. Birinci faz bu konuşmamın başında söylediğim dört sorunun cevabıydı. İkinci faz, bundan sonra nasıl yatırım yapacağım? Biraz önce belirttiğim araştırmada dünyanın 500 önemli CEO'su yatırımlara önümüzdeki yıl başlayacağım diyor. Ben önümüzdeki 6-9 ay içinde bu yapay zeka teknolojilerinin

daha yoğun kullanımına geçileceğini düşünüyorum. Birinci Endüstri Devrimi'ne buhar, İkinci Endüstri Devrimi'ne elektrik, üçüncü endüstri devrimine PC, internet, Dördüncü Endüstri Devrimi'nin tanımını Covid ile birlikte yapay zeka oldu. Birçoğumuzun yapamadığını, yapay zeka yapar hale geldi.

Hakan GÜLDAĞ: Fütüristler Derneği Başkan Yardımcısı Dr. Şebnem Özdemir ile devam etmek isterim. Konumuz uzaktan erişim ve sizlerin burada öngörülerini önemli. İnsanın öğrenme süreçlerinde, öğrenme metodolojilerinde, çok önemli süreçler, değişimler yaşandı, hala da arayışlar devam ediyor. Hep bir arayış olacak ama bazı konularda bazı eleştiriler gündeme geldi. Yaratıcılık, sosyalleşme, eğitim sisteminin tasarımı bakışında, eksiklikler yaşandığı konusu hep ifade edildi. Bu dönem salgın sonrasında daha kolay aşılacak bir dönem mi, yoksa yeni neslin motivasyonlarını göz önünde bulunduracak olursak, acaba biz nelerle karşı karşıya kalacağız? Bu uzaktan eğitim bizim ihtiyaçlarımızı karşılar mı, önümüzdeki süreçte neler öngörüyorsunuz?

Dr. Şebnem ÖZDEMİR
Fütüristler Derneği Başkan Yardımcısı

YENİ NORMALDE VERİ ETKİSİ

Bu süreç bir kültür değişimi. Türkiye'nin uzaktan eğitimle olan imtihanı, uzaktan eğitimi başlatması sandığımızdan çok daha önce 2010'lu yıllarda zaten vardı. Hatta o zaman ben İstanbul Üniversitesi öğretim üyesiydim. 2013-2014 döneminde bizim second life dediğimiz sizin avatarınızla tasarlanmış olan sanal bir dünyada, sanal bir kampüste gezip ondan sonra arkadaşlarıyla sanal çimlerde oturup sohbet ettiği, biraz sonra oradan kalkıp sanal kantine gitmiş olduğu o yaşamlar da zaten tasarlanmıştı. Fakat o dönem insanoğlunun fiziksel alandaki hareketi mevcutken neden dijital alanın simülasyonunda yaşamak zorunda kalsın. Gerçek arkadaşlarıyla çimlerde oturmak, hocasını, arkadaşını yanında hissetmek varken neden sanal ortamdan bu dersi izlesin sorusu gelmişti. Ama bugün corona ailesinden çıkan bir canlı sayesinde biz şunu gördük ki, aslında fiziksel dünyada var olma isteğimiz sekteye uğrayabiliyor. Bu sekteye uğradığı takdirde, eğitim, sağlık, ticaret, ekonomi alanında hareketimizin devam etmesi gerekiyor. Bizler fiziksel dünyada var olmasak bile dijital dünyadaki hareket alanımızı devam ettirmek zorundayız. Ben bu süreci herkes açısından doğru, yerin-

de ve güzel olarak görüyorum. Bunun temel nedeni de şu: Klasik eğitim ortamından veri toplamak ve bu verileri analiz etmek sanıldığından çok daha zordu. Ben aynı zamanda MIT'nin bir araştırmacısıyım. Bizim o toplulukta konuştuğumuz ve dünyada gördüğümüz temel yanlışlar arasında, merkeze yapay zekayı alma algısı yer alır. Çünkü yapay zeka veriden beslendiği için elinizde kaliteli veri yoksa doğru toplanmış, probleminize cevap olacak veri yoksa maalesef manipülatif olmayan sonuçları içinde bulduğunuz topluma uyarlayan bir yapay zekadan bahsedebilmek mümkün değil.

Bu anlamda klasik eğitim ortamına dair tüm bu verilerin toplanması, derlenmesi, toplandıktan sonra işlenmesi çünkü verinin üzerinden zaman geçtiğinde, verideki o bilginin geçerliliğini kaybediyor.

Uzaktan eğitim sistemlerine entegre olabilmemizle birlikte her seviyeden öğrencinin verisini toplayabilecek ve dijital dünyadaki eylemlerini takip edecek hale geldik. Bu bize ne katar? Bu bize sınıf ortamına kamera koyup da, öğrencinin motivasyonunu, kaçınıcı dakika kaçınıcı saniyede koptuğunu, bütün o konuyu tekrar etmek yerine koptuğu dakikayı sadece öğrenciye tekrar ettirerek, nokta atışı sorularla bütün etüdü tekrar ettirmek değil gerçekten doğru teşhisi koyabilme imkanı verir. Uzaktan eğitimin son senaryolara göre bir süre daha bizimle kalacağını düşünüyorum.

Avrupa ve Amerika'daki önemli üniversiteler, uzaktan eğitim sürecini devam ettirme kararı aldılar. Fakat bizim üniversite hayatından anladığımız şey sadece dersler değil. Yani uzaktan erişmemiz gereken sadece bilgi değil. Öğrencinin sektörle olan işbirliğinin sağlanmasında, onun sosyal yapısının korunmasında, bu sürecin büyük bir çerçevede hareket ettirilmesi gerekiyor. Yani sizin bir cep telefonu ya da sanal gerçeklik uygulaması üzerinden tüm süreci öğrencilere yaşatabilmelisiniz. Üniversite denilince aklımıza mühendislik, iktisadi ve idari bilimler ilkönce geliyor ama tıbbi bilimler, laboratuvarlarda çalışması gerekenler, hastanelerde staja gitmesi gereken birimlerde ciddi sıkıntılar var. Şu anda İngiltere'ye, Amerika'ya artırılmış gerçeklik yeni adıyla XR genişletilmiş gerçeklik yoluyla ebelik öğrencilerinin hastane deneyimlerini kazanabilecekleri teknoloji-

leri yapan startup'lar var. Dolayısıyla bu süreç, yeni nesil gerçeklikleri uygulamalı eğitimde daha fazla kullanmayı, buradan gelen verilerin işlenerek, daha doğru bir eğitim süreci organize etmeyi sağlayacak. İnsanoğlunun nasıl öğrendiğini bilmiyoruz. Her dönem bir teori geliştiriyoruz. Eğer biri bize hangi profilin nasıl öğrendiğine dair kümeler verilirse, biz de öğrenme sürecini anlatabilir ve tanımlayabiliriz.

Hakan GÜLDAĞ: Alanya HEP Üniversitesi Rektör Vekili Prof. Dr. Ali Ekrem Özkul'a da çok önemli bir pas atmış olduk. Onunla devam edelim. Sayın Özkul'un Almanya'dan Japonya'ya, Amerika'dan Kore'ye bu alanda önemli başarılar sağlamış modeller üzerinde ya da deneyler üzerinde yoğunlaşmış önemli çalışmaları var. Eğitim alanında, uzaktan erişimin yeni normalleri ne olacak? Daha kaliteli ve etkin eğitim uygulamak için tavsiyeleriniz neler olur? Eğitimin kalitesini, bilgisayar satışı verilerden ölçüyoruz ama kaliteyi, verimliliği, katılımı da ölçülebiliyor muyuz? Bu ölçme ve değerlendirme nasıl yapılmalı? Bu konudaki önerilerinize de almayı çok isteriz.

Prof. Dr. Ali Ekrem ÖZKUL
Alanya HEP Üniversitesi Rektör Vekili

COVID-19 SÜRECİ YÜKSEK ÖĞRETİMDE 'YENİ NORMAL'İ TETİKLEYECEK Mİ?

Ben aslında endüstri mühendisiyim. Akademik yaşantımın ilk 20 yılı endüstri mühendisliği bölümünde ders verme, araştırma, proje üzerine geçti. İkinci 20 yılımdaysa uzaktan eğitim sistemlerine biraz endüstri mühendisliği bakış açısıyla yaklaşıma çalıştım.

Covid-19 süreciyle birlikte tüm eğitim kurumlarında kreşten üniversiteye, doktora kadar uzaktan eğitime hızlı geçiş oldu. Tırnak içinde söylüyorum uzaktan eğitim başladı ve başarılı bir şekilde gitti yönünde de haberler alıyoruz. Tırnak içinde söylüyorum dedim, uzaktan eğitim terimini ihtiyatla karşılamak lazım. Bu yaşadığımız sürece tam anlamıyla uzaktan eğitim diyemeyiz. Akademik çevrelerde genellikle kullanılan terim biz de uzaktan eğitim diyoruz ama acil durum uzaktan eğitim olarak adlandırılıyor. Düne kadar yüz yüze eğitim yaparken birdenbire ne yapacağız diye zor durumda kaldık. Acil durumda uzaktan eğitim

yapalım o zaman dedik. Şöyle de düşünebilirsiniz. Depremden sonra çadırlar kuruluyor ve acil durum nedeniyle bu çadırda yaşamaya başlanıyor. Sürdürülebilir eko sistem oluşturmaya yönelik değil, salgın geçtikten sonra eski duruma döneceğiz düşüncesi var. Aslında bu süreçte hem öğrenciler hem de öğretim üyeleri açısından yaşanan çok olumlu deneyimler olduğu kadar bu süreci felaket bulan çok olumsuz karşılayanlar da var. Ben aslında her iki tarafın haklı olduğunu düşünüyorum çünkü biz hazır değildik. Uzaktan eğitim, planlanmış, önceden hazırlık yapılmış bir eğitim türü. Şebnem Hanım da İstanbul Üniversitesi'nde bu çalışmalarını yapıyordu, Nadir Hoca da Anadolu Üniversitesi'nde uzaktan eğitime yabancı değildi.

Uzaktan eğitim, yeni normal tetikler mi? Önce eski normale bakalım. Eski normalden memnun muyuz? Yükseköğretim açısından yıllardır eleştirilen bir yapı geleneksel üniversite eğitimi. İvan İliç'in Okulsuz Toplum adlı kitabı, Sir Ken Robinson'un Toplumun Okulsuzlaşması başlıklı çok izlenen videosu var. Bu video 60 milyondan fazla tıklanmış. Eğitime yönelik yapılan pek çok eleştiriyi, iki başlık altında toplamak mümkün. Biri, günümüz eğitim sisteminin endüstri devrimi fabrikasının bir modeli olduğu ki, o zamanlar ne telefon ne bilgisayar vardı. Şimdi bilgi ve iletişim teknolojilerinde muazzam bir gelişim var. Böyle bir imkan akla bile gelmezdi. İkincisi de eğitimin, öğretme üzerine odaklanması. Halbuki artık öğrenmeye geçmemiz lazım. Eskiden bilgi kaynağı, öğretim üyeleri, öğretmenlerdi. Batıda papazlardı. Günümüzde bu bilgi kaynağı her yerde. Dolayısıyla öğretim üyesinin derste anlatacağı konuları eğer öğrenciler bir yerden okuyorsa, öğretim üyelerinin de öğretmenlerin de formunun değişmesi lazım. Bunu daha çok yükseköğretime yönelik söylüyorum. O zaman bu corona virüsünün yol açtığı krizin bu anlamda olumlu sonucu, uzaktan eğitimin yapılabilir olmasıdır. Bu döneme ilişkin gözlemlere dayalı bir genelleme yapılacaksa, bu doğru olmayacaktır. Bugüne kadar bir veri analizi olmadı sadece şu kadar okul bağlandı şu kadar canlı bağlantı yapıldı denilen süreç de henüz sona ermedi. Bunun çok iyi analiz edilmesi lazım.

Hakan GÜLDAĞ: Sayın Suğur'a sormak istiyorum. Kent Konseyi'nin bir dönem başkanlığını da yaptınız. Son dönemde salgınla beraber devletlerle ilgili bir tartışma başladı. Bir yanıla bugünkü devlet bana ne veriyor diye vatandaşlar sorgulama içine girdiler. Diğer yandan sosyal devlet, etkin devlet meselesi devletin artan rolünün önümüzdeki dönemde olabileceğine ilişkin yaklaşımlar aynı şekilde yerel yönetimlerin bu çerçevedeki rolleri ne olabilir konusu epey tartışıldı. Burada sizce yeni normalleşme döneminde devlet ve yerel yönetimler ne gibi aksiyonlar alabilir, neler bekliyorsunuz?

“Salgına hepimiz hazırlıksız yakalandık”

Prof. Dr. Nadir SUGUR: Çok önemli bir soru bu. Bu sorunun cevabını bulabilirsek herkese dokunabilir, bu sorunları atlatabilir ve daha düşük maliyetle sorunların üstesinden gelebiliriz. Bugün Kent Konseyi sivil toplum ile kamu hizmeti veren kurumlar arasında bir köprü görevi görüyor. Ben burada uzun süre görev yaptım halen de devam ediyorum. Bir tarafta toplumun talepleri neler, kamu tarafında, yerelde ve merkezde neler yapıyor, bunların ne kadar örtüşüp, örtüşmediği meselesi çok önemli bir mesele. Sıkıntılı olduğumuz alanlardan biri de budur. Salgına hepimiz hazırlıksız yakalandık. Devlet de, yerel yönetimler de, akademi de hazırlıksız yakalandı ve bu alanları ihmal ettiğimizi gördük. Salgının ilk süreçlerinde yardım toplandığında merkezi devletin kurumları ile yerel yönetimler arasında bir gerilim yaşandı. Bu yardım nasıl yapılacak, yetki kimde diye. Hukuki mevzuat ve yönetmelikler de yetersizdi. Dolayısıyla hangi işi merkezi hükümet hangi işi yerel yönetimler yapacak konusu, bir tartışmanın parçası oldu. Bu tartışmanın günlük siyasi ve güncel tartışmalara heba olmadan daha objektif şekilde değerlendirmek istiyorum.

Bizim kriz algımızda mesela AFAD vardır. Kriz denilince ilk aklımıza deprem geliyor. Depremde başarılı-başarısızdır konusu tartışılır ama bununla ilgili bir duyarlılık var. Bununla ilgili kamunun hassasiyetleri olduğunu görüyoruz. Depreme dayanıklı konutlar, deprem anında neler olacak, deprem sonrası toplanılacak alan neresi olacak? Bir de yangınla ilgili hassasiyetimiz var. Okullarda, kamu kurumlarında yangın köşeleri bulunuyor. Kamu bürokrasisinde yangın olduğun-

da ilk kurtarılacak evraklar, kırmızı, mavi, yeşil renklerle sıralanıyor. Yani bu afet dediğimiz olaylar, lokal ve bir bölgede çıkıyor. Salgın ise tüm dünyayı etkileyen bir olay ve dolayısıyla merkezi hükümetin ve yerel yönetimlerin çok etkin olması ikisinin de koordineli çalışması gerekiyor. Bunun için bizim bir yasal mevzuata onunda alt yönetmeliklere oluşturulması lazım ki, biz bunu düzgün bir şekilde yapabilelim. Bu tür kriz anlarında devletin ve yerel yönetimlerin etkin ve verimli çalışabilmesi için bununla ilgili düzenlemeler yapılmalı. Birinci prensip bu.

İki, belli prensipler üzerinden sosyal devletin kriz anlarında krizi yönetmesi lazım. Bunlardan biri şeffaflık. Belli bir kamu kaynağını ayırıyorsun. Mesela 100 milyar TL'lik 18 Mart'ta açıklanan bir paket vardı. Ağırlıklı olarak işletmelere ve muhtaç durumda olan ailelere içine alan bir paket açıklandı. Bu kaynağın nasıl ve ne şekilde, kimlere, hangi işletmelere, kişilere harcandığına dair açık, net ve şeffaf bir yapının olması lazım. Burada vergi ödeyen yurttaşların oluşturduğu kaynağın harcanması söz konusu. Ayrıca bunun bir zaman sınırının olması ve kriz süresince bu kaynağın aktarılması lazım. Kriz sona erdikten sonra bunun sonlanması, kalıcı olmaması gerekiyor çünkü kimi sektörler kimi işletmeler kimi toplumsal kesimler bunu avantaja ve kriz bittikten sonra da bu ayrıcalığı sürdürmek isteyebilirler.

Üçüncüsü adil ve dengeli olmalı. Toplumun tüm muhtaç durumda olan kesimlerinden yola çıkarak, tüm toplumsal kesimleri kucaklayacak desteleyecek nitelikte olması lazım. Örneğin her aileye bin lira yardım vermek değil de ihtiyacı farklı olan ailelere göre farklılaşan bir yardımdan söz ediyorum. Kimi aileye bin lira yardım yaparsınız, kimi ailede engelli birey vardır, tekerlekli sandalyeyle dışarı çıkma ihtiyacı vardır, ona da o şekilde yardımda bulunursunuz. Dolayısıyla farklı toplumsal kesimlerin ihtiyacını tespit ederek, o kaynağın dengeli ve adil ortaya konması lazım.

Bence bu tür yardımlar ayrımcı da olmamalı. Siyasi, sosyal, dini yakın ya da uzak olmak üzerinden gitmemeli, toplumun tüm kesimlerine eşit düzeyde ulaşmalı ve onları kucaklayıcı olmalı. Bir nokta da bu himmet-minnet durumuna dönüşmemeli, bu yurttaşlık hakkıdır. Kriz anı olmuştur ve devletin temel görevi bir sosyal

devlet olarak ihtiyacı olan insanlara optimum düzeyde katkıda bulunmaktır. Bunun alacak-verecek meselesine dönüştürmeden sosyal devletin gereği ve yurttaşlık hakkı olarak görmek lazım.

İlerde kuşkusuz kriz yönetimiyle ilgili çalışmalar olacaktır. Ben kamunun merkezden yapılacak hizmetleri olduğunu bunu devletin yapması gerektiğini merkezden ve merkezi kurumlarıyla, aynı zamanda yerel yönetimlerin de merkezden daha iyi yapacağı konuların olduğunu düşünüyorum. Bir şehrin her mahallesini, sokağını, yerel yönetimler kadar bilemez. Kime ne şekilde yardım yapılacağını alt düzeyde yerel yönetimler ama daha yüksek makro yardımlarda merkezi yönetimin görev alması gerektiğini düşünüyorum.

Hakan GÜLDAĞ: Bütün toplumu ilgilendiren bu konunun siyasi çekişme malzemesinden uzak, koordinasyonun ön plana çıkartılmasını, zannediyorum bütün toplum arzu ediyordur. Dijitalleşmenin bireyler ve çalışanlar üzerinde etkileri üzerine neler söylersiniz? Robotlar, yapay zeka, işin içine girdiğinde, onlara da insan için var diyerek bakıyoruz. Bu değişen iş ortamında çalışanlar, hangi yeni niteliklere sahip olmalı ya da kazanmalı ki, bu değişen ortama daha kolay uyum sağlayabilsin?

“Teknolojiye yatırım yapmamızın altında tek bir neden var: Hızlanmak...”

Tansu YEĞEN: Yaklaşık 30 yıldır yöneticilik yaptım. Son iki yıldır UIPATH’de çalışıyorum. Özellikle UIPATH’e girdikten sonra şunu anladım. Teknolojiye yatırım yapmamızın altında tek bir neden var: Hızlanmak, daha hızlı olmak. Kurumlar ve çalışanlar olarak bizlerin dört hedefi var. Birincisi, ciromuzu artırıp, masraflarımız azaltmak. İkincisi, müşterilerimizin memnuniyetini artırmak. Üçüncüsü, çalışanlarımızın memnuniyetini artırmak. Dördüncüsü, uyumlu olmaya çalışmak. Bütün şirketler buraya doğru gitmeye çalışırken kimi şirketler, ciroyu artırmak, masrafları azaltmak yolunda çalışanlarının memnuniyetinden de feragat etmek durumunda kalıyorlar.

Biz 2000’li yıllarda aslında eve çok fazla iş götürmüyorduk. Hafta sonları, tatil-

lerde çalışmıyorduk. 2000’li yıllarda ne olduysa, yapay zeka teknolojileri geldi, cep telefonları geldi, her yerden bilgi akışı gelmeye başladı ve şöyle bir sıkıntı oldu. Eve iş götürüyoruz, hafta sonları çalışıyoruz, tatil vs. bitti artık. Yazlıkta bile cep telefonuna bakmıyorsun. Bakarsan biliyorsun ki o gün bitecek. Ne oldu biliyor musun? O kadar fazla teknoloji çıktı ki, biz birbirimize iş çıkarır hale geldik. Daha önemli bir şey oldu. Asıl şirketimizde yatırımın büyük süreçlere yapılmış olduğunu fark ettik. Bu esnada belki finans bölümünde çalışan bir kişi gelen faturaları excel tabloya işliyor ve ‘ben sıkıldım, bana destek verin’ dediğinde hiçbir zaman sesini duyurmadı. Ve biliyor musunuz, bugün bir şirkette yüzde 100 süreç varsa bunun dünya ortalamasında yüzde 3 ila yüzde 7’si tamamen otomasyona geçmiş durumda. Yüzde 40’ı çok rahatlıkla geçebilir, yüzde 53’ü de geçmeyin zaten. Size geldim, bana çay söylediniz, sekreteriniz çayı getirdi. Bu da bir süreç ama bunu otomasyona geçirmeyin, çalışanlarınızı geçirin.

Şunu hep söylüyorduk 2022’ye odaklanalım. 130 milyon yeni iş çıkacak. 70 milyonunu robot ve robot yazılımlar alacak. Geriye 60 milyon iş kaldı. Bunun yüzde 54’ünü bugünkü eğitim becerilerimizle yapabilecek durumda değiliz. En az altı aylık eğitime ihtiyacımız var. Yapay zeka dediğim zaman herkes korkuyor. Biz yıllarca araba üretmedik ama arabayı kullandık. O yüzden ben yapay zeka üretemem diye yapay zekadan kimse uzak durmasın. Hepimiz nasıl araba kullanmayı biliyorsak, yapay zekayı da kullanmayı bilmek zorunda. Bunu kendimiz için yapmak zorundayız. İddia ediyorum ki, yapay zeka kadar yıkıcı başka bir teknoloji yok ve Beşinci Endüstri Devrimi, tamamen robotlar ve insanların bir arada çalıştığı dönemi tanımlarken, bu dönem gitgide öne çekiliyor.

Covid-19 sonrasında bizi ve tüm dünyayı iki konu bekliyor. Birincisi, temassız ekonomi yani bunun içinde ticaret var ama sadece elektronik ticaret değil. 60 yaş üstü büyüklerimiz cep telefonu, bilgisayar kullanamıyorlar, onlar da mağazayı arayacaklar ve istedikleri ürünleri söyleyecekler ve o ürünleri dışarda bir yerde sergile, ben gelip alacağım diyecekler. Hologram, artırılmış gerçeklik gibi teknolojilerin çok yoğun şekilde hayatımıza girdiğini göreceğiz. İkincisi, uzaktan sağlık, uzaktan öğrenme hizmetlerinin önümüzdeki dönemde üniversiteleri-

mizde yoğun bir şekilde uygulanacağını düşünüyorum. Özellikle yurt dışındaki üniversitelerde büyük bir panik var. Her biri gelecekte tamamen uzaktan eğitime geçeceklerini açıklıyorlar çünkü yabancı öğrencilerden çok yüksek gelirleri var. Üçüncüsü, otomasyon. Çalışanların hayatlarını kolaylaştırmamız lazım. Bırakın robotlar yapsın. Sonuncusu yani ışısız fabrika dediğimiz robotların üretim yaptığı fabrikalar için biraz daha vakit var.

Tüm dünyayı bekleyen ikinci önemli konuysa, 5G, yapay zeka ve büyük veri. 5G konusuna hem Çin hem Avrupa yoğun şekilde çalışıyor. Avrupa 2020 yılsonu itibarıyla 5G lisanslarını verecek. 5G, 4G'ye göre 10 kat hız sağlıyor ama 5G'nin esprisi bu değil. 5G tamamen arada zaman gecikmeksizin bilgiyi bir noktadan diğerine aktarması yani sürücüsüz arabaların, tamamen hologram vari eğlence ortamlarının, tarımda üretilen ürünlerin 'ben su istiyorum, benim gübreye benim güneşe ihtiyacım var' diye seslenmeleri gibi çok enteresan bir dünyaya doğru gidiyoruz.

Hakan GÜLDAĞ: 5G konusu, dünyada büyük bir hegemonya mücadelesinin de önemli bir parçası haline geldi. Belki sadece bunun üzerine bir panel bile yapılabilir. Değindiğiniz için teşekkür ederim. Sayın Özdemir, mesleklerle ilgili olarak, sürekli ne olacak, 2025'de, 2030'da mesleklerin yüzde 40'ı kalmayacak, doğacak çocukların bambaşka meslekleri olacak deniliyor. Fütüristler geleceğin mesleklerini nasıl görüyor, mesleklerin değişimiyle ilgili hangi öngörüleriniz var?

“Yapay zekanın yarattığı fırsatlar götüreceklerinden çok daha fazla”

Dr. Şebnem ÖZDEMİR: Fütüristler Derneği olarak bizim işimiz, geleceğin bilgisini başta firmalar olmak üzere toplumun her kesimine yaymak. Meslek söz konusu olduğundaysa, yapay zekanın yarattığı fırsatlar götüreceklerinden çok daha fazla. Somut bir örnek vereyim. Yakın tarihte, bir ülke Avustralya'ya özel bir drone tasarımı gerçekleştiriyor. Bu modifiye drone tasarımı sayesinde, savaş alanlarında enkaz, yardım ve kurtarma işlemleri tamamıyla gerçekleştirilecek. Bu drone'dan Avustralya'da 100 yeni ve farklı meslek ortaya çıktı dolayısıyla burada teknolojinin getireceğinin götüreceğinden çok daha fazla olduğunu unutmamak gerekiyor. Coursera'nın kurucusu ve yapay zeka dünyasının önemli kanaat ön-

derlerinden biri olan Profesör Andrew Ng, yapay zekayı bir bilim, bir disiplin, bir mühendislik problemi olarak tanımlamadı. 1956 yılındaki tanımına istinaden söylüyorum bunu, tanımlarken dedi ki, insanlığın yeni elektriğidir. Buradaki ince ayrıntı şudur. Elektriğin insan hayatında, alışkanlıklarda ve mesleklerde götürdüklerini düşünün. O dönemde de insanlar benzer korkulara sahip olmuşlardı ama şu anda elektrikle değişen hayatı ve getirdiği mesleklerin ne kadar fazla olduğuna bakmak lazım. Yapay zekanın getirmiş olduğu bu değişim sayesinde, daha hibrid, veriye dayalı, veri olmadan yapılamayacak olan pek çok meslekle karşı karşıya kalacağımızı söyleyebilirim. Basit bir örnek verelim. Kimse artırılmış gerçeklik seyahat oluşturucu isimli mesleğe corona öncesinde inanmıyordu. Bu konuda bizim öğrencilerimizin kurduğu startup'ımız da var. Neden? Fiziksel olarak gidip İtalya'yı görmek varken neden bir gözlük ya da aygıt aracılığıyla İtalya'yı gezeyim ki, deniliyordu. Şimdi İtalya'ya gitmek için bedava uçak bileti de verseler, pek çoğunuz bunu tercih etmeyecektir. Ama artırılmış gerçeklik seyahat oluşturucu sayesinde bu tanımlamanın arkasında senaryo, görselleştirme, tasarım, mekan, tarih bilgisi, dil bilgisi gibi pek çok farklı alanın bir arada çalışmasından bahsediyoruz. Dolayısıyla ben geleceğe umutlu bakanlardanım. Yeterli kadar veriniz varsa, bu veriyi doğru bir şekilde organize ettiyseniz, doğru araçlarla işliyorsanız, veriye dayalı olarak pek çok mesleğin sanattan tıbbı, medyadan elektronik ticarete farklı kolları kadar etkin olacağını söyleyebilirim.

Hakan GÜLDAĞ: Bilişsel devrim gibi hızlı dönüşüm bekler misiniz? Yavaş değişenler, hızlı değişenler ve hiç değişmeyenler diye bir perspektiften bakarsanız, 2025'te 2030'da mesleklerin yüzde 40'ını kaybettiği bir süreç olur mu?

Dr. Şebnem ÖZDEMİR: Salgın öncesinde bu tarihler doğruduydu, şu anda salgın bu tarihleri birkaç yıl öne çekti. Şu an olabildiğinden fazla artırılmış gerçeklik teknolojilerine sahibiz. Kimse kabinlerde kıyafet denemek istemiyor, herkes artırılmış gerçeklikle o kıyafeti deneyerek satın almak niyetinde.

Hakan GÜLDAĞ: Sayın Özkuş, bu süreçte işin her boyutunu bilen bir hocamız olarak, devlet tarafında kanun, yönetmelik, düzenleme tarafında bir eksikimiz

var mı? Burada hızlı yol almamız için neleri tamamlamamız gerekiyor? Ayrıca LGS, üniversite sınavı gibi gençlerin hayatının dönüm noktası olan bu sınavlar nasıl olacak? Uzaktan eğitim modeli, kontenjanlar ve yerleştirme sorununa çözüm olarak düşünülebilir mi?

“Engelli öğrenciler için eşitsizliği yaşıyoruz”

Prof. Dr. Ali Ekrem ÖZKUL: Konuyla ilgili iki keşkem vardı. Bunlardan biri, LGS sınav tarihi ne zaman olacak denildiğinde, keşke kurayla öğrenciler liselere yerleştirilse dedim. İkincisi, üniversiteye giriş sınavı tarihi değişti, değişmedi, öne alındı derken keşke tüm öğrenciler uzaktan eğitimle eğitimlerine başlasalar. Bu konu üzerine uzun süre çalıştımdan, sezgisel olarak mümkün olduğunu düşünüyorum. Fakültele öğrenciler yerleştirildiler ve başarılarına göre ilerlediler. Üniversitenin sadece bilgi aktarımı değil sosyal boyutu belki bilgi aktarımının üçte ikisini oluşturuyor. Bunu nasıl sağlarız? Öğrenciler buldukları illerdeki fakültele, üniversitelere giderek, eğitimin yüz yüze kısmını yapabilirler. Burada topyekun bir paradigma değişimi olacaktır. Bu eğitim sisteminizi o kadar rahatlatır ki, yıkıcı değil, üniversiteleri ortadan kaldırmaya yönelik bir model değil, bilakis üniversitelerin rolünü değiştirebileceğimiz bir model. Üniversitelere, sosyal ortamı da ihmal etmeden bilgi ve becerilerini geliştirebilmeleri için imkan sağlayacak. Bu hususu da bu soruyla vurgulamak istiyorum. Bu süreçte ihmal edilen o kadar büyük kesim var ki, özellikle engelli öğrenciler. Görmeyen, işitmeyen öğrencilerimiz var ve bir anda sözel eğitime geçtik. Bu öğrenciler için eşitsizliği yaşıyoruz. Ayrıca bu öğrencilerimiz çok mağdur durumdadır ve seslerini çok fazla duyuramıyoruz.

Hakan GÜLDAĞ: Sosyal ve ekonomik açıdan Türkiye bu uzaktan eğitim kültürünü benimsemesi ne kadar imkan dahilindedir? Öğrenciler arasında farklılıklarını artırır mı yoka yakınlaştırır mı?

Prof. Dr. Ali Ekrem ÖZKUL: Uzaktan eğitim planlanmış bir eğitim süreci dolaşısıyla sadece her şeyin uzaktan yapılması mümkün değil. Geçtiğimiz dönemin örneklerine baktığımızda, çok başarılı örneklerin yanında süreçten olumsuz et-

kilenenler de vardı. Öğrenme açısından önerim, bu süreçte yaşanan deneyimlerden yola çıkarak, model oluşturmamız gerekiyor. İşletmeler için bu süreçte dijital strateji söz konusuydu. Üniversitelerimiz de dijital stratejilerini oluşturmaları gerekiyor. Biz Alanya HEP üniversitesi olarak dijital stratejimizin taslağını hazırladık ve bunun içinde öğrencilerin oryantasyonu da var. Bu süreçte öğrenciler hiç hazırlıklı değildiler. Kimi köyde, kimi internet olmayan yerde, kiminin özel gereksinimi var. Öğretim elemanları hiç hazır değildi. Bu sürece itiraz eden grup, benim okulumda gördüğüm, mimarlık grubu öğrencileriydi. Projeleri yüz yüze çalışıyorduk, hiç uzaktan eğitim olur mu diyorlardı ama en başarılı onlar oldular. Ekranı projeyi yansıtıyorlar ve öğretim üyesiyle öğrenci birebir çalışma imkanı buldu. Şimdi hem öğrencilerin hem de akademisyenlerin ‘biz uzaktan eğitimle devam edelim’ dediklerini bizzat biliyorum.

Neticede biz eğitim süreçlerinde kaliteyi sağlamak istiyoruz. Kalite her sektör için önemli. Eğer bir eğitim süreci, öngörülen bilgi, beceri kazandırıyor ise kalitelidir. Bunu ölçme, konulardan biri de acaba sınavları nasıl yapsak, öğrenciler kameralarını açsınlar, kopya çekilir mi? Biz sistemi o şekilde organize edersek, en klasiği açık defter, kitap sınavlarından, projeye kadar çok farklı ölçme, değerlendirme teknikleri var. Ödevlerle, sunumlarla öğrencileri çok daha aktif hale getirebiliriz. Öğrenci merkezli olmak, kalitenin temel unsurlarından biri. Böylece eğitimde, öğrenci merkezli eğitime geçme imkanı da olacak.

Hakan GÜLDAĞ: Tansu Bey, yapay zekanın aynı zamanda bir tehdit unsuru olduğu çok tartışılıyor. Denetimin bu noktada proaktif rolü nasıl etkili biçimde uygulanabilir?

Tansu YEĞEN: Bir konferansa katılmayı kabul ettim. Konuya bakıyorum, yapay zeka ve etik. Diğer iki panelistten biri Avrupa’daki yapay zekanın bu etik kurallarına yön veren komitede çalışıyor diğeri de Amerika’da çalışıyor. Katılımcıların profilini görünce panikledim ve bu konuya çalıştım. Ben yine araba örneğini vereceğim. Arabayı bugün biz ulaşım için kullanıyoruz. Eğer kanunlar, trafik kuralları olmasa arabada kontrolden çıkar. Yapay zeka için bir kural seti, etik değer seti

yok ama Google sitesine bakarsanız onların açıklamış olduğu maddeler, ülkemizde Turkcell'in açıklamış olduğu maddeler var. Güzel haber şu, AB ve Amerika yoğun bir şekilde çalışıyor. Yapay zeka muhakkak belli etik kurallar çerçevesinde kontrol altına alınacak, bu gelişmeleri ben de yakından takip ediyorum.

Hakan GÜLDAĞ: Ortak soru gibi ifade edeyim. Yapay zekanın daha sağlıklı katkı yapabilmesi için güvenilir, sağlıklı veriler elimizde var mı? Bunu şu anda gönül rahatlığıyla söylüyor musunuz? Bu alandaki verinin artırılması için neler yapılmalıdır?

Tansu YEĞEN: Bugün biz buradan fark etmiyoruz ama yapay zeka Amerikan şirketleri sayesinde özellikle Afrika'nın çok fakir ülkelerinde iş imkanı sağladı. Örnek, Amerikalı şirket hasarlı arabanın bütün fotoğraflarını Afrika'ya gönderiyor. Arabaların üzerlerindeki hasarları bulan yapay zeka yazılımı sayesinde, Afrikalılar tabletlerinin başında, arabanın ön farında az hasar var, diye fotoğraf üzerinde belirtiyorlar. Bu resimleri, objeleri belirleme bir yandan çok yoğun devam ediyor. Biz ilk defa makine öğreniminin ne kadar önemli olduğunu, 1997 yılında IBM'in makinesinin Kasparov'u yendiği zaman gördük. IBM'in makinesinde Kasparov dahil olmak üzere o ana kadar bütün şampiyonların on beş hamlesi vardı. Veri çok kaliteliydi. Bir yandan da büyük devler, Microsoft, Google gibi servisler kurmaya başladılar. Milyonlarca veriyi, bunlar konuşma, bunlar görme, bunlar anlama verisi gibi devamlı paketliyorlar. Ben bu alanın aynı zamanda ülkemizdeki işletmeler açısından büyük bir iş alanı olduğunu düşünüyorum.

Hakan GÜLDAĞ: Nadir Bey, sosyal ve etkin devletten bahsettik ama acaba bu süreçte bu beklentilerin karşılanması çabaları daha otoriter ve lokalleşen yapıların oluşma ihtimalini gündeme getirir mi? Gönüllü olarak paylaşacağımız verilerin mahremiyetimiz üzerinde etkilerini beraber değerlendirdiğimizde neler düşünürsünüz?

“Sosyal devletin gereği olarak, yardım süreci şeffaf bir şekilde yürütülmelidir”

Prof. Dr. Nadir SUĞUR: Çok kritik bir konu bu. Bu tür kriz anlarında, muhtaç olan yurttaşlara yardımın nasıl ve ne şekilde yapılacağı konusunda kimileri rol çalmaya kalkabilir. Özellikle kimi üçüncü dünya ülkelerinde sosyal devletin

hiç olmadığı ya da zayıf olduğu yerlerde, muhtaç durumda olan insanları kendilerine siyasi, ideolojik olarak destek sağlamak amacıyla bir takım oluşumların devreye girdiğini biliyoruz. Dolayısıyla bu tür alanlara boşluk bırakmamak gerek. Bir kamu hizmeti olarak, sosyal devletin gereği olarak, yardım süreci şeffaf bir şekilde yürütülmelidir. Daha büyük mali kaynak gerektirebilecek harcamaların ve hizmetlerin merkezi hükümetin, daha küçük ölçekli çalışmaları da yerel yönetimlerin yapması ve şeffaf olarak süreci yönetmesi lazım. Bunu yapmazsanız araya başkaları girebilir. Ben burada yerel yönetimleri, devletin bir parçası olarak görüyorum. Dolayısıyla bu gündelik siyasete kurban etmemek adına yerel ve merkezi yönetimin alanlarını hukuki yönden düzenleyebilirsiniz. Latin Amerika ülkelerinde kimi büyük mafya liderleri halk nezdinde çok popülerdir. Neden? Kara paranın bir kısmını yoksul halk kitlelerine verirler ve onlarla ilişki kurarlar çünkü sosyal devlet yok. Bu tür yapıların devreye girmemesi için hem yerelde hem merkezi bu hizmetleri koordineli ve uyumlu hale getirmeleri gerektiğini düşünüyorum.

Gözetim ve denetime ilişkin olarak kameralarda, MOBESE sisteminde ya da yüz tanıma sistemlerinde olağanüstü gelişmeler yaşanıyor. Teknoloji nötrdür. Bunu iyi amaçlar için kullanırsanız iyi olur, kötü amaç için kullanırsanız kötü olur. Devletin gözetleme gücünü, vatandaşların lehine olacak şekilde kullanıldığı bilmenin yolu şeffaflıktan ve hesap verebilirlikten geçiyor. Bu olmazsa gözetim, gündelik hayatımızı ve mahremiyetimizi tehdit edebilir. Böyle bir riskli tarafı var.

Hakan GÜLDAĞ: North Caroline Üniversitesi'nden Prof. Zeynep İpekçi'nin izleme, gözleme kapitalizmi üzerine çok güzel değerlendirmesi var. İlgilenenler bu çalışmalara göz atabilir. Dijital izlerimizin artık değerlere dönüşebildiğini görebiliyoruz. Şebnem Hanım, mesleklerin geleceği derken özellikle denetim mesleğinin geleceği nedir?

Dr. Şebnem ÖZDEMİR: Gelecekte denetim mesleği daha kolay yapılı hale gelecek. Denetim mesleğinin içerisinde insanın bilişsel becerilerini zorlayan bazı noktalar var. İyi denetlediğinizde, çok fazla parametreyi aynı anda değerlendirmeniz gerekecek. Yapay zekanın meslekleri elimizden aldığı algısını bir kenara

koyarsak, yapay zekanın burada bilişsel yükümüzü hafifleten önemli bir yardımcı olduğunu unutmayalım. Burada neyi kastediyoruz, aynı anda pek çok parametreyi değerlendirip, denetlemeye çalıştığımız bir noktada objektif olmak, veriyi doğru bir şekilde analiz etmek, gözden kaçırmamak adına yapay zeka bizim yemimize tüm parametreleri önümüze serdikten sonra bize seçenekler sunacaktır. Nihai karar vericinin yine insan olduğunu unutmayalım.

Hakan GÜLDAĞ: Bir fütürist olarak Şebnem Hanım, insanın geleceğiyle ilgili ne düşünüyor? İnsana özgü özelliklerimiz, aratacak mı, eksilecek mi neler öngörüyorsunuz?

“Çocuklarınıza nasıl örnek olursanız, gelecekte de onlar size öyle davranırlar”

Dr. Şebnem ÖZDEMİR: Eğer insan erdemli olmak istemezse, bilgisini çeşitli materyallere satmaya karar verirse bunu yapabilir. Yapay zeka tehlikeli mi diye çok sık soru geliyor. Yapaydan zeka tehlikeli. Neden tehlikeli? Yapay zeka insanın topladığı veriden öğrendiğinden, bir insanın önyargılarını, diğer insanların olumsuzluklarına, o insan üzerindeki baskısının yansıtılmasıyla birlikte son derece manipülatif, son derece ayrımcı, belirli bir kısmı kayırırken diğer kesimi zorlu süreçler üreten duruma düşebilir. İnsanoğlu toplumsal adaleti sağlamak istiyorsa, önce kendini düzeltmekten başlamak zorunda. Tabi ki biz geliştiriciler olarak hayal ettiğimiz yapaydan zekadan, veriye ihtiyaç duymadan insan gibi bakabilen ve insanı anlayan yapay zekaya geçerse, bu arada insanoğlu bu yeni çocuğuna neyi öğreteceğine karar vermesi gerekecek çünkü örnek olacaksınız. Çocuklarınıza nasıl örnek olursanız, gelecekte de onlar size öyle davranırlar.

Hakan GÜLDAĞ: Üniversitelerimizi nasıl yönetebiliriz, bu becerilerimizi nasıl geliştirebiliriz? Dünyada kabul edilmiş üniversiteler kaliteli eğitimi demokratikleştirmekte, erişimi kolaylaştırdıkları bir süreçte beyin göçümüz hızlanır mı?

Prof. Dr. Ali Ekrem ÖZKUL: Beyin göçünün hızlanıp hızlanmayacağı konusunda, bu beyin göçünün iletişim imkanlarının artmasıyla birlikte fiziksel anlamda gerçekleşmesi gerekmiyor. Her hâlükârda, fikirler iletişim yoluyla her

yere ve herkese aktarılıyor. Önemli olan bunu kimin kullandığıdır. Bu konuda kötümser değilim. Türkiye'deki yetişmiş insanların Türkiye'ye katkılarının son zamanlarda çok arttığını görüyoruz. Eğitimin demokratikleşmesi açısından baktığımızda, 2000'li yıllardan itibaren çevrim içi eğitim başladı ve bunun başlangıcı MIT'nin açık ders geliştirmesi ve MIT'de verilen ders malzemelerinin açık hale getirmesiyle oldu. Bunu takiben Stanford, Harvard gibi üniversitelerin kitlesel açık derslerle, eğitim içeriklerini tüm dünyaya yaymaları imkanı sağlandı. Bu da üniversitelerin yönetiminin, dijital teknolojileri ihmal etmemesi daha doğrusu üniversitelerin özellikle eğitim öğretim fonksiyonunun dijital teknolojilerle entegrasyonunu içerecek şekilde bir stratejik sürece girmelerini sağladı. Bu dönemde uzun vadeli strateji planı yapmak mümkün değil ama kısa ufuklu altı aylık dijital strateji planları üniversitelerin de hayata geçirmeleri gerektiği bunu da yükseköğretim -Türkiye açısından baktığımızda- üst kurulların bu mevzuatı desteklemesi gerekiyor. Bu konuda umutluyum. Geçtiğimiz günlerde üniversiteler arası yapılan kurulda YÖK başkanının söz ettiği yükseköğretimde paradigma değişimi, yeni modellerin uygulanmaya geçmesi, şu anda yapılan çalışmalardır. Cin şiseden çıktı bir kere artık geri sokmaya çalışmamak gerekiyor.

Hakan GÜLDAĞ: Nadir Bey kısaca göç meselesine değindiniz ama beyin göçü tarafına da katkıda bulunmak ister misiniz?

Prof. Dr. Nadir SUĞUR: Home office çalışma, uzaktan çalışma, epey zamandır gündemimize girdi. İnsanların illa bir mekanda çalışmasına gerek yok. Belki göçmenler farklı ülkelerde de görevlerini yerine getirebilirler. Zaman ve mekan mefhumu ortadan kalkıyor. Eğer dijital ağa bağlıysanız, hangi mekanda olduğunuzun önemi yok, her yerden o işi yapabilirsiniz. Beyin göçü illa fiziksel anlamda bir yerden bir yere gitmeyi gerektirmeyebilir.

Hakan GÜLDAĞ: Siz Amerikadaki siyahiler ve sosyal konumlarıyla ilgili bir örnek verdiniz. Özellikle Kuzey Afrika ülkelerinde yaşayan insanların kan gruplarının Covid ile ilgisi var mı? Böyle bir biyolojik tarafı da olabilir mi?

Prof. Dr. Nadir SUĞUR: Biyolojik tarafını bilemeyiz, o alanda çalışanların ortaya koyabileceği bir alan ve yine çok disiplinli çalışmayı gerektiriyor. Hangi nok-

tada kan grupları Covid'e yakalanma olasılığını artırıyor, bakmak gerek. Belki fen bilimleri ile biyoloji alanının, sosyal bilimlerle desteklemek gerekebilir çünkü o insanların çalışma koşullarıyla da ilişkilendirmek mümkün. Farklı disiplinler arasındaki bu çeşitlilik işbirliği yaparak, sonuçlar ortaya konulabilir. Benim vurgu yaptığım daha çok sosyal yaşam koşullarıyla ilgiliydi.

Hakan GÜLDAĞ: Tansu Bey, ülkede ciddi bir işsizlik varken acaba dijital dönüşüm bu sorunlarımızı artırmaz mı?

Tansu YEĞEN: Dijital dönüşümün şirketlerde olmamasının en büyük nedeni, patronların kaç kişiyi işten çıkaracağız yaklaşımları. Ben bunu devamlı CEO'lara söylüyorum. Hayır, dijital dönüşümde, robotlar insanların görevlerindeki işlerin bir kısmını devralıyorlar. Bu sıkıcı işleri zaten robotlar yapsın. Oturup excel vs. kullanmayın. UIPATH'de biz raporları analiz ediyoruz, raporlar üzerine kafa yoruyoruz. Kendimizi eğitmeye daha fazla vakit ayırıyoruz. Ben şunu savunuyorum. Tam aksine dijital dönüşümle şirketlerin cirosu daha da artacak. Çalışanların maliyeti daha da az olacak ama çalışanların kalitesi artacak. Çalışanların kalitesi arttıkça daha fazla eğitim aldıkça ülkemizin refahı artacak.

Hakan GÜLDAĞ: 5G'ye yönelik son dönemde anti propaganda var. Bununla ilgili ne söylersiniz?

Tansu YEĞEN: 5G harika bir konu ama üzerine bolca çamur atılıyor. Çevreyi etkilediği, kuşlara zarar verdiği yazılıp çiziliyor. 5G'nin sağlık konusunda bugün itibarıyla, herhangi bir zararı olduğunu bilmiyoruz, olmadığını düşünüyoruz. Yaklaşık beş yıl Turkcell'de CEO'luk yapmış ve bu alanda çok yakından çalışmış biri olarak, benim için birkaç nokta var. Eğer kuzey ülkeleri, İskandinav ülkeleri, Nokia, Ericsson, radyasyon konusunda çok hassas olan bu ülkeler, 5G'yi destekliyorsa, benim için bu ülkeler tüm çalışmalarını yapmıştır imajını veriyor. Yapay zekanın bizleri öldüreceğine, bizleri kötü yapacağına ve de 5G'nin sağlık konusunda herhangi bir problem çıkaracağına inanmayın. Bu arada 2G, 3G, 4G hepsi sağlığımızı etkilediği de söylendi, bu dönemlerden geçtik. Gereki önlemler alınacak ve 5G'yi en iyi şekilde kullanacağız.

Hakan GÜLDAĞ: Nadir Bey, yeni normalin gelecekte bizi bekleyen dijital devrimin, endüstri 4.0'ın getireceklerinin, toplumsal ve bireysel kültürümüze ne gibi somut etkileri olacaktır? Neler değişebilir?

“Dijital yoksullukla karşı karşıya kalabiliriz”

Prof. Dr. Nadir SUĞUR: Bu sorunun cevabını kimse bilmiyor ama akıl yürütebiliriz. Dijital bölünme diye sosyal bilimlerde de bir tartışma var. Dijital dünyaya entegre olabilecek sosyal, ekonomik ve eğitimsel becerileri, donanımları olan ve olmayan iki farklı toplumsal gruptan söz ediliyor. Oysa bu dijital dünyaya eklenenecek eğitimsel, kültürel donanımları olan insanlar belki bunun kazananları olabilir çünkü bu dünyaya daha hazırlar. Dijital dünyaya eklenemeyen, dijital okul yazarlığı olmayan, daha çok alt gelir grupları bunun dışında kaldıkları zaman o zaman yeni bir dijital yoksullukla karşı karşıya kalabiliriz. Yine burada dijital okul yazarlığın bir sosyal devletin gereği olarak, toplumun tüm kesimlerine aktarılıp, o insanların mağduriyetleri giderilebilir diye düşünüyorum. Uzaktan eğitimin eğitimdeki eşitsizliği azaltacak bir rolü var. Dijital eğitimin imkanlarını sunarsanız bu eğitim imkanlarına ulaşamayan insanların ayağına kadar götürebiliyorsunuz. Dolayısıyla bu fırsatları ve tehditleriyle birlikte beraber gelen bir süreç. Devletin burada dezavantajlı kesimlerin lehine yapacakları düzenlemelerle, dijital teknolojileri, endüstri devrimi 4.0 dediğimiz dünyanın içine toplumun geniş katmanlarını entegre edecek düzenlemeleri yapması lazım. Aksi takdirde bu dijital bölünme dediğimiz yeni bir yoksulluk biçimini karşımıza getirebilir.

Hakan GÜLDAĞ: Hepinize bir soru sormak istiyorum. Bütün yetki sizin elinizde olsa, Türkiye'nin bu alandaki çitasını yükseltmek için yapacağınız, atacağınız ilk adım ne olurdu?

Dr. Şebnem ÖZDEMİR: Tüm yetki bende olsaydı, veriye dayalı tüm politikaları geliştirmeyi ve toplumun her kesiminde veri okuryazarlığının yaygınlaşmasını sağlardım. Nedenine gelince sadece bir atıfla bitireyim. Harari'nin bir sözü var: Bir ülke ile ilgili yeterince veriniz varsa o ülkeyi yönetmek için asker göndermenize gerek kalmaz.

Tansu YEĞEN: Yapay zeka seferberliği başlattırdım. Eğitim kurumlarına, devlet kurumlarına, şirketlere, yapay zekanın girmesi için çalışırdım. Aynı zamanda bu konuda girişimci şirketlerin de önünü açmak için her şeyi yapardım.

Prof. Dr. Ali Ekrem ÖZKUL: Eğitimdeki paradigmaların değişmesi için elimden gelen her şeyi yapardım çünkü 20 milyon öğrenci orta öğretimde, 8 milyona yakın öğrenci yükseköğretimde var. Geçmiş yüzyılın eğitim-öğretim yöntemleriyle, geleceğe yönelik insan gücü yetiştirmek mümkün değil. Ben uzaktan eğitim fanatığı değilim ama teknolojiyle bütünleşen eğitim modellerini kaliteli eğitim için seferber etmeliyiz.

Prof. Dr. Nadir SUGUR: Ben dijital seferberlik yapardım. Sosyal tabanı geniş, toplumun tüm kesimlerini içine alan bir seferberlik bu. Bunun içerisine sadece fen bilimcileri değil sosyal bilimcileri de mühendisleri de teknik çalışanları da içine alan bir dijital seferberlik ilan ederek, tüm toplumu, kurumları içine katmaya çalışırdım.

Hakan GÜLDAĞ: Hepinize çok teşekkür ediyor, sağlıklı, mutlu günler diliyorum.

MİNİ KONSER NEMETH QUARTET

Andante Dergisi'nin düzenlediği 2017 Donizetti Klasik Müzik Ödüllerinde "Yılın Oda Müziği Topluluğu" seçilen Nemeth Quartet, Türkiye'nin en aktif konser veren oda müziği gruplarından biri olup, alanının seçkin sanatçılarından Gülen Ege Serter (keman), Şeniz Aybulus (keman), Pınar Basalak (viyola) ve Mutlu Varlık Kocailiden (çello) oluşuyor.

2013 yılından beri aktif konser veren Nemeth Quartet, ismini Anadolu Üniversitesi Devlet Konservatuvarında kendilerini müziğe başlatan ve 1995 yılında gerçekleşen trafik kazasında hayatlarını kaybeden Macar sanatçılar Istvan Nemeth ve Katalin Nemeth'ten alıyor.

Nemeth Quartet, Moskova'da, New York'ta, Lefkoşa ve Gırne'de, Frankfurt'ta, Martvili/Gürcistan'da, Macaristan'da Vigandpetend ve Keszthely'de, Buenos Aires'teki sahnelerdeki konserlerinin yanı sıra 2016 yılında Panamada şef Ledezma Bradley yönetimindeki Panama Senfoni Orkestrası eşliğinde solist olarak, 2018 yılında Saraybosna'da şef Munir Mesanoviç yönetimindeki Saraybosna Filarmoni Orkestrası ile solist olarak ülkemizi temsil etti.

2019 yılında Amsterdam'da düzenlenen Uluslararası Yaylı Kuartet Bienali'ne katılarak burada Joel Krosnick (Julliard Quartet'in 42 yıl boyunca çello sanatçısı), Richard Ireland (Royal Müzik Akademisi'nde oda müziği eğitmeni), Isabel Charisius (2005-2008 yılları arasında Alban Berg Quartet'in viyola sanatçısı) ile çalıştılar. 2017 yılında şef Nikos Haliassas yönetiminde Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Senfoni Orkestrası eşliğinde, Oğuzhan Balcı'nın "Kuartet ve Orkestra için Konçertosu"nun Eskişehir'deki ilk seslendirilişini gerçekleştirdiler. 2019 yılında ise şef Cem'i Can Deliorman yönetiminde Bursa Bölge Senfoni Orkestrası eşliğinde, Utar Artun'un Nemeth Quartet için bestelediği, "Nemeth Kuartet ve Orkestra Konçertosu"nun dünya prömiyerini yaptılar.

Türkiye'nin farklı şehirlerinde konser vermeyi amaç edinen ve her yıl konser turnesi programlarına en az bir yeni şehir ekleyen Nemeth Quartet, sıklıkla sahneye çıktıkları Bursa, Eskişehir, İstanbul, İzmir ve Ankara'ya ek olarak Batman,

Çanakkale, Tekirdağ, Edirne, Samsun, Balıkesir gibi farklı bölgelerdeki şehirlerimizin sahnelerinde de konser verdiler.

Gülen EGE SERTER (Keman): Öncelikle Türkiye İç Denetim Enstitüsü ve MÖDAV tarafından düzenlenen Uluslararası Akademik Forum 2020'ye başarılar diliyor ve bizi bu etkinliğe davet ettikleri için teşekkür ediyoruz. Bu etkinliğin konusu Uzaktan Erişim ve Yeni Normal. Yeni normal nasıl olacak, neler olacak bilemiyoruz ama yavaş yavaş hayatımı-

za giren yeni unsurlar oldu. Aradaki farkı anlayabilmek için biz müzisyenlerin eskiden nasıl sahneye hazırlandığımızı, sahnede nasıl davrandığımızı anlatmak istiyorum.

Bizler çok sesli müzik yapıyoruz. 300-400 yıllık geleneğe sıkı sıkıya bağlı, bu kültürle derin bağları olan bir iş yapıyoruz. Tabi ki güncel çok fazla konu da teknoloji de bu alanın içinde yer alıyor. Biz 150-200 yıllık enstrümanlarla çalışıyoruz. Burada insan ve doğal ses ögesi çok önemli. Çoğunlukla sahnede mikrofon herhangi bir teknoloji kullanmadan var olan akustikle müzik yapıyoruz. Şimdiyse bir araya gelemiyoruz, sahnede olamıyoruz. Bunlar olmadan birbirimizi hissederek müzik yapmaya çalışıyoruz. Ayrıca kendinizi ifade ettiğiniz yol bu, çok küçük yaştan itibaren bu alanda ustalaşmaya çalışıyoruz. Dolayısıyla nasıl hala bu alanı var edebiliriz, nasıl hala yine bir arada çok sesli müzik yapabiliriz bunları sorguluyoruz.

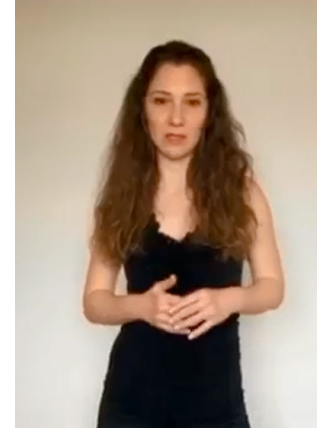
İnsan çağlar boyu her şeye uyum sağlamış, buna da uyum sağlayacağız. Yeni normallerimizi öğreneceğiz. Sahneye hazırlanırken bir araya geliyoruz ve birbiriyle akrabalığı olan fakat çok farklı materyalleri ince ince örecek, size yine bir bütün olarak sunmaya çalışıyoruz. Bu kısmı nasıl yaparız, burada zamanı nasıl kullanırız diye provalarda konuşuyoruz. Buradaki ilişkimizde herhangi bir mekanik

bir araç yok. İnsan davranışı, insan iletişimi, ses, bakış, vücut dilimizle birbirimize bakarak anlaşıyoruz. Çalarken başka bir iletişim yöntemimiz yok. Birbirimizin nabzından, nefesinden, hareketinden ve tabii ki birbirimizi çok iyi dinleyerek, duyarak kimin nerede nasıl önde olması gerektiğine karar veriyoruz.

Pınar BASALAK (Viyola): Nemeth Quartet'in viyola üyesiyim. Ben de sahnede nelere dikkat ettiğimizden bahsedeceğim. Bu konuyla ilgili en önemli konu zamanlama. Bizler kimi zaman farklı şehirlerde, kimi zaman farklı ülkelerde kimi zaman da farklı evlerde oluyoruz. Olduğumuz yerden bir bütünün parçalarını bir araya getirmeye çalışıyoruz. Bu durumda saniyelik hatta saliselik farklar aksaklıklar meydana getiriyor. Bu da bu şartlar altında sorunlar oluşturuyor. Haliyle kusursuz sunum bizler için zor oluyor. Bizlerin elinde olan teknolojik imkanlarla, hepimiz enstrümanlarımızı açalım canlı performans sergileyelim dediğimizde maalesef aynı anda olmuyor, bütünlük sağlanamıyor. Bunların nedenlerinden biri de internet hızı, kayıt cihazının onu algılaması, bizim kayıt cihazından çalışan o kısmı duymamız zaman alıyor ve birlikteliğin sarsılmasına sebep oluyor. Yeni normal dediğimiz bu döneme adapte olmakta zorlayıcı bir etken oluyor. Bütünlük aşamasında bir diğer unsur da kameranın açısı, mekanın, arka planın hatta kıyafetin bile uyumu bunların hepsi birbirine yakın olmalı. Çünkü bunlar bilgisayar programında birleştirilirken her şeyin sağlıklı olması için gerekli unsurlar oluyor. Tüm bunlar birkaç ay önce bize yabancıyken şimdi pek çok müzisyenin kullandığı programlar haline geldi. Bu sayede bu izolasyon günlerinde birlikte müzik yapabilme imkanı bulmak bizler için çok sevindirici ve mutluluk verici.

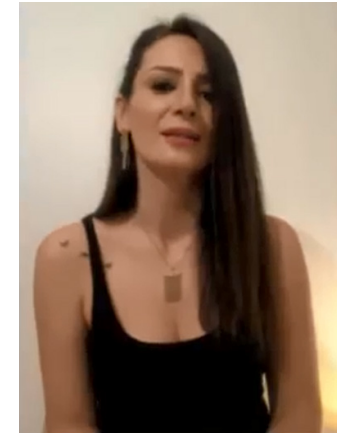
Şeniz AYBULUS (Keman): Eskişehir Anadolu Üniversitesi Devlet Konservatuvarı'nda öğretim görevlisi olarak çalışıyorum. Aynı zamanda Nemeth Quartet keman üyesiyim. Biz ismimizi çok değerli hocalarımız Istvan Nemeth ve

Katalin Nemeth'ten aldık. Kendilerini 1995 yılında trafik kazası sonucu kaybettik. Onların ismini alarak onların anılarını yaşatmak istedik. Biz Nemeth Quartet olarak, 2013 yılından beri aktif olarak konser veriyoruz. Bu yedi yıl boyunca, Çanakkale, Batman, Samsun, İstanbul, Ankara, Eskişehir, İzmir, Balıkesir gibi şehirlerde konser verdik. Aynı zamanda Amerika, Macaristan, Gürcistan, Almanya, Panama, Arjantin gibi pek çok farklı ülkede konser verme şansımız oldu. Yeni normal dediğimiz bu süreçte konser vermemiz aynı hızda devam

eder mi şimdiden bilemiyoruz, öngöremiyoruz fakat teknolojiyi kullanarak, internet üzerinden canlı konserleri hatta dünyanın farklı ülkelerinde yaşayan müzisyenlerin kendi evlerinde, kendi imkanlarıyla çektikleri videoları birleştirerek nasıl bir araya gelerek müzik yaptıklarını görebiliyoruz. Bugün bizde size bunun bir örneğini sunmaya çalışacağız.

Mutlu VARLIK KOCAİLİ (Çello): Nemeth Quartet'in çello üyesiyim. Size bugün ne çalacağımızı anlatmak istiyorum. Bugün sizlere çok önemli Türk bestecisi Oğuzhan Balcı'nın Bir Numaralı Quartet'ını çalacağız. Eser üç bölümden oluşuyor. İlk bölüm Tanışma; ikinci bölüm Sığınak; üçüncü bölüm Deli Dalga. Tam da dünya insanların birbirlerine sığındıkları bugünlerde biz de sizlere eserin ikinci bölümü olan Sığınak'ı çalmak istedik. İlk bölümde Tanışmada Quartet'in üyeleri birbiri-

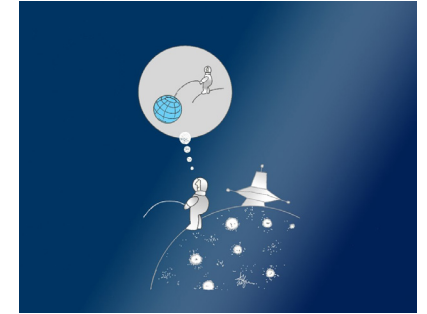
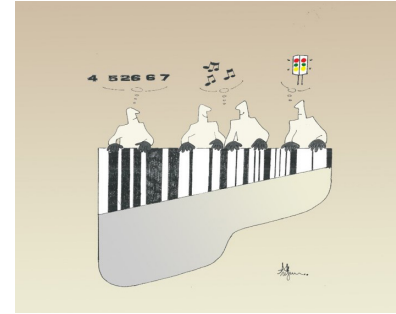
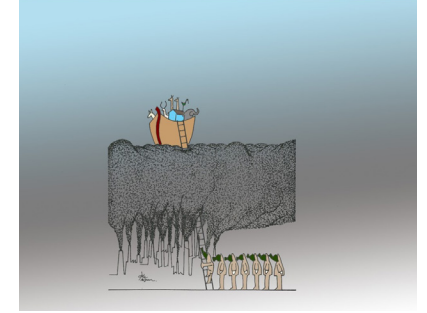
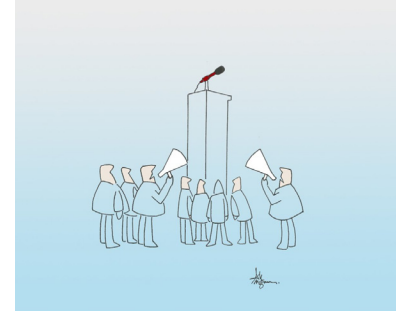

ne kendilerini ifade etmeye hatta ispatlamaya çalışırken, ikinci bölümde nihayet birbirine güvenmeye, kendilerini müziğe sığınmaya bırakıyorlar. Dolayısıyla hep birlikte müzikten keyif almaya başlıyorlar. Umarım siz de keyif alırsınız.

Türkiye İç Denetim Enstitüsü Kurucu ve Onursal Başkanı aynı zamanda TİDE Akademik İlişkiler Komitesi Başkanı Ali Kamil Uzun'un dijital karikatür sergisi, 29 Mayıs tarihinde çevrim içi düzenlenen Uluslararası Akademik Forum 2020'de, Forum katılımcılarıyla buluştu. "YENİ NORM(H)ALİMİZ" isimli karikatür sergisi, Forum'a ayrı bir renk kattı.

2010 yılından bu yana iki yılda bir düzenlenen Uluslararası Akademik Forum 2020, küresel salgın tedbirleri kapsamında bu yıl çevrim içi olarak düzenlendi. 29 Mayıs tarihinde, "Uzaktan Erişim ve Yeni Normal" temasıyla bu yıl altıncısı düzenlenen Uluslararası Akademik Forum 2020, Türkiye İç Denetim Enstitüsü

(TİDE) ve Muhasebe Öğretim Üyeleri Bilim ve Dayanışma Vakfı (MÖDAV) işbirliğiyle gerçekleşti.

Alanında uzman kişileri bir araya getiren Forum'da, Türkiye İç Denetim Enstitüsü Kurucu ve Onursal Başkanı aynı zamanda TİDE Akademik İlişkiler Komitesi Başkanı Ali Kamil Uzun dijital karikatür sergisiyle yer aldı. Forum'a ayrı bir renk katan "YENİ NORM(H)ALİMİZ" isimli karikatür sergisi ile sosyal izolasyonun arttığı bu evde kal günlerinde, bilim ve sanat katılımcılarla buluşturuldu.

"Yeni normal hayat, değişim mi yoksa zorunluluk mu? Bu sürecin ne getireceği tam olarak bilemesek de öngörülerimiz mevcut. Hayatımızda belirsizlikler, iklimler her zaman olacak ama bu belirsizlik karşısındaki tutum ve davranışlar bizi bu süreçten daha sağlıklı ve kendine daha güvenerek çıkartacak." diyen Ali Kamil Uzun, hayatımızın olağan akışı gibi yaşadığımız yeni normal hallerimizi çizgileriyle dile getirdi.

FORUM III

UZAKTAN ÇALIŞMA VE EĞİTİM

İrem NUHOĞLU
Boğaziçi Üniversitesi İ.İ.B.F. Dekan Yardımcısı

Bu güzel konserden ve bu kadar anlamlı karikatürlerden sonra Forum'un uluslararası bölümüne geldik. Az sonra konuşmasını dinleyeceğimiz John Daly, Austin Teksas Üniversitesi McCombs İşletme Fakültesi, İletişim Bölümü'nün tanınmış bir öğretim üyesidir. Ayrıca üniversitenin yönetici eğitim programlarında, liderlik ve iletişim üzerine eğitimler vermektedir. Boğaziçi Üniversitesi ve Teksas Üniversitesi iş birliğinde gerçekleştirdiğimiz ve Türk yöneticilerinin katıldığı "Leading in a Global World" başlıklı yönetici eğitiminde önde gelen eğitimcilerindendir. Profesör John Daly konusunda kurumlara danışmanlık yapmakta hatta Beyaz Saray'a uzun süre iletişim konusunda danışmanlık hizmeti vermiştir. Birçok akademik yayını bulunan Profesör John Daly'nin, The Wall Street Journal'da, Washington Post'ta ve New York Times'ta referans verilmiştir. Şimdi onun 16 Nisan tarihinde gerçekleştirdiği webinar videosunu izleyeceğiz. Covid-19 nedeniyle son aylarda evden ve uzaktan çalışma ortamındayız. Profesör John Daly sizlere bazı ipuçları ve öneriler verecek.

John DALY
University of Texas at Austin

TAKIM ÇALIŞMASI VE LİDERLİK İÇİN YENİ BİR DÜNYA: FARKLI YERLERDEKİ TAKIMLAR NASIL ÇALIŞMALI VE NASIL LİDERLİK EDİLMELİ?

Uzaktan çalışma hakkında yapacağım kısa sunumuma hoş geldiniz. Önünüzdeki sayılara bir bakın. Bence altı ay önce çoğu kişi uzaktan çalışmanın oldukça zor olacağını düşünürdü. Deneyimledikten sonra o kadar da zor olmadığına karar verdik. Yapılan araştırmalara göre çalışanların sadece yüzde 2'lik bir dilimi kötü bir deneyim yaşadığını ifade ediyor. Bugün evden veya nerede olursa olsun uzaktan çalışma konusundaki verimliliğinizi arttıracak birkaç tavsiye vereceğim. Dürüst olalım, bu gerçekten büyük bir olay ve sadece aylar içinde uzaktan çalışan insanların sayısı yüzde 31'den yüzde 62'ye çıktı. Bu büyük ihtimalle tarihte teknoloji ve organizasyon açısından olan en hızlı değişimlerden biri.

Son zamanlarda ilginç bir anket yapıldı ve bu ankette o anda uzaktan çalışan insanlara uzaktan çalışmayı sürdürmeyi mi tercih edersiniz yoksa ofise geri dönmeyi mi istersiniz sorusu soruldu. Katılımcıların yüzde 59'u bu yeni çalışma tarzını tercih ettiğini yüzde 41'i eski tarzı daha çok sevdiğini belirtti.

Büyük değişimler oluyor ve asıl soru şu: Bu büyük değişimi nasıl idare edebiliriz. Öncelikle insanları uzaktan yönetmenin nasıl bir şey olduğunu tanımlayalım. Yıllar önce uzaklığın sadece fiziksel anlamda tanımlandığını düşünürdük. Başka şehirler veya aynı şehirde çalışmak gibi. Fakat bu aslında önemsiz. Asıl önemli olan şey ulaşılabilirlik. Bir insana ihtiyacın olduğunda onunla anında bağlantıya geçebilmek. İnsanlara fiziksel olarak yakın olmanız gerekmez fakat ulaşılabilir olmanız gerekir.

Performans önemlidir

Uzaktan çalışan insanlardan nasıl iyi performans alabilirsiniz?

1. Ne istediğiniz konusunda açık olun. Hedefler konusunda net olmak iyidir. Koordine olmak için insanlar sadece kendilerinin ne yapıyor olması gerektiğini değil, diğerlerinin de ne yapması gerektiğini bilmeli.
2. İnsanları değerlendirmeye geldiğinde geleneksel ofis ortamında baktığınız üç konu vardır. İnsanların yaptığı çalışma ürünleri, o işi nasıl yaptıkları ve bir insan olarak kişilikleri. Uzaktan çalışırken son ikisini bilemezsiniz. Bu sebeple insanların sadece yaptıkları işler yerine kişiliklerine ve onlarla çalışmanın kolay olup olmadığına da dikkat etmeniz gerekir.
3. Uzaktan çalışan insanlar tek kişilik projelerde çalışmakta daha iyidir. Eğer bir proje üzerinde birden fazla kişinin çalışmasını istiyorsanız, görevleri bölüp, herkese kendi bölümlerini vermeniz önemlidir.
4. Her durumda müşteriye aklınızda tutun. Kriz anında insanlar içe odaklanırlar. İnsanlara müşteri için ne ürettiklerini ve şirketin geleceği için bunun önemini düzenli olarak hatırlatın.

İletişim

Uzaktan çalışma esnasında iletişim çok önemlidir. Bu konudaki en önemli konu, bir lider olarak insanların teknoloji konusundaki sorunlarının çözümünde sabırlı ve atak olmanızdır. Bazı insanlar doğru teknolojiye sahip değillerdir. İnsanlar hakkındaki yargılarınızı onların teknolojik yeteneklerine veya teknolojik ulaşılabilirlik durumuna göre oluşturmayın. İnsanlar odalarının arkasında ne olduğunu kontrol edemezler. İnsanlar wi-fi kesintilerini kontrol edemezler.

İnternette bazı konuların nasıl yapılacağını unuttuklarında bu kontrolleri dahilinde değildir. Genellikle bunları kişisel hatalar olarak algılayız fakat bu doğru değildir. Teknolojinin bir öğrenme eğrisi vardır ve teknolojinin içinde uzun süredir yer alan kişiler bile bazen hata yapabilir. Bazen mikrofonlarını susturmayı veya açmayı unutabilir ve arka planlarını ayarlayamayabilirler.

Video konferanslarında insanlar birbirlerinin konuşmalarını kesmesin diye araları uzatmak gerekebilir. Hararetlendiğimizde ara vermeyi unutabilir ve sonuç olarak diğer insanların sözlerini kesebiliriz. Asıl önemli olan bir lider olarak sizin nasıl iletişim kurduğunuzdur. Odağınızı bozmayın ve kararlı olun.

İletişim için birden fazla kanal kullanın. Birine bir e-posta attıysanız sonrasında telefonla arayın. Birisini telefonla aradıysanız sonrasında e-posta atın. Belgelemek önemlidir. İnsanlar neyin yapıldığını veya konuşulduğunu bilsin diye belgeleme yapmayı unutmayın.

Takım çalışması yaratın ve sürdürün

Takım çalışmasını sürdürmek zorundasınız ve bunu yapmak yüz yüze olmadığınız zamanlarda daha zordur. İşte hatırlanacak birkaç konu: Her türlü takımda güven önemlidir fakat saygı da en az güven kadar önemlidir. Yapılan bir çalışma, e-posta attığınızda yüz yüze konuşurken olduğunuz kadar kibar olmadığınızı göstermiştir. E-postalarınızda üslubunuza dikkat edin. Ayrıca insanların arada sırada eğlenmesine izin verin.

Takımınızın yaptığı işi pazarlamaya çalışın. Genellikle bizden uzakta çalışan

insanların bizim kadar sıkı çalıştığını düşünmeyiz. Kendimizin ne kadar çalıştığını ölçebilir fakat karşımızdaki kişinin ne kadar çalıştığını ölçemeyiz. Takımınızı diğer herkesin ne yaptığı, yüzleştikleri zorluklar ve ne kadar sıkı çalıştıkları konusunda bilgilendirin. Takımınızın yaptığı işi üstlerinize de pazarlamanız gerekir. Takımınızın başardığı işleri kutlamalısınız. İnsanlara belirli sorumluluklar atayın ki, ne yapmaları gerektiğini bilsinler. Uzaktan çalışma esnasındaki çatışmalar normalden daha uzun sürer ve daha etkililerdir. Uzaktan çalışırken biraz daha kibar ve dikkatli olmalısınız.

Kişisel zorluklar

Takımınızın daha başarılı olabilmesi için kendinize de dikkat etmelisiniz. Örnek olarak bazı sınırlar çizmelisiniz. Ofiste çalışmanın iyi taraflarından birisi, ofisten çıkarken kapıyı kapatır, asansöre biner, merdivenlerden iner, arabana biner ve radyoyu açıp evinize dönersiniz. İşin bittiğini bilirsiniz. Eve gider, yemek yer, televizyon izler ve sabah olunca yine arabana biner ve işe gidersiniz. Uzaktan çalışırken işinizi ve ev hayatınızı birbirinden ayırmak normalden daha zordur. İkisinde de efektif olmak zordur. Ofiste çalışırken gerçekten önemli olan birkaç e-posta atarsınız fakat uzaktan çalışırken bilgisayarı her zaman yakınızdaki tutarsınız. Yatmaya gitmeden önce e-postalarınızı kontrol edersiniz. Bilinmeyen sebepten dolayı saat gece 4'te uyanırsınız ve e-postanızı tekrar kontrol edersiniz. Yapmayın. Çalışmanız gerektiğinde çalışın ve işinizin dışında bir hayatınız olduğundan emin olun. Yemekten önce son bir e-postaya bakmam lazım diyerek çocuklarınızı üzmezin. E-postanızı başka bir zaman veya yarın sabah atın. Eğer yapabiliyorsanız yatak odanızda çalışmayın. Yatak odanız uyku, rahatlama ve dinlenmek içindir, iş için değil.

Prof. Dr. Nur İrem NUHOĞLU: Profesör John Daly'e çok teşekkür ederiz. Çok güzel önerilerde bulundu. Önerilerden en önemlisi, -belki de bunu bir slogan olarak benimsememiz gerekecek- "uzaktan çalışma ortamında erişebilir olmak önemli." Uzaktan olmak değil, erişebilir olmak önemli. Uzaktan çalışma ortamında şirket kültürünün devam ettirilmesinin önem kazandığını vurguladı. Mesela şirket logolu t-shirt giyilerek toplantı yapılması ya da kullandığımız mouse'ların şirket logosuyla olması gibi şirket bağlılığını artırıcı, ortamı ısıtıcı etkenler olabilir diye önerdi. Motivasyonun bu ortamda daha da önem kazandığını vurguladı.

Alışık olmadığımız bir ortamdayız. Stres, gerginlik var ve belki iletişimde sorunlar da yaşıyor olabiliriz dedi ve motivasyonun daha da önem kazandığını vurguladı. Yöneticilerin bu konuya önem vermelerini gerektiğini ve teknolojik yetkinliği olmayan çalışanlara karşı sabırlı ve yardımcı olunmasına değindi. Teknolojik bilgilendirme ve güncellemelerin şirket yönetimi tarafından özel olarak sağlanmasını vurguladı. Birçok iletişim kanalını birlikte kullanmayı önerdi. Mesela bir elektronik posta yolluyorsak, bu yolladığımız bilgiyi telefonda da paylaşmayı önerdi.

Uzaktan çalışma ortamında dedikodunun normal çalışma ortamından daha fazla olabileceğini vurguladı ve buna dikkat etmemiz gerektiğini söyledi. Aralara sıcak ve samimi konuşmalar serpiştirmenin bu ortamda daha yararlı olacağını vurguladı. Uzaktan çalışma ortamında çelişkiler, çatışmalar, zıtlıklar daha fazla olabilir çünkü yüz yüze değiliz daha rahat bunlar ifade edilebilir. Uzun da sürebilir bu çekişmeler. Onun için nazik olmaya ve seçilen kelimelere dikkat etmeyi önerdi.

Uzaktan çalışma döneminde, uzaktan çalışma disiplininin sağlanmasını ve çalışma şartlarının belirlenmesini önerdi. İşe gider gibi giyinmemizi hatta pantolon gömlek giyinmese bile özenli giyinilmesini önerdi. Sürekli oturduğumuz için sağlık açısından sorun olabilir dedi ve arada kalkıp, egzersiz yapmamızı

belirtti. İşe dur dememiz gerektiğini de önerdi. 24 saat ev ortamında olduğumuz için 24 saat çalışmanın gerekmediğini eğer yatıyorsak, yatak odasına işi götürmememizi, akşam yemek yiyorsak şu mailime cevap vereyim diyerek yemeği ertelememiz gerektiğini ve bir disiplin içerisinde bunlara dikkat etmemiz gerektiğini söyledi.

Bir sonraki konuğumuza geçmeden önce size Akademik İlişkiler Komitesi hakkında bilgilendirmek istiyorum. Global IIA'nın etkin komitelerinden biri olan Akademik İlişkiler Komitesi'nde beş yıldır, TİDE'nin Akademik İlişkiler Komitesi'ni temsilen üye olarak görev yapmaktayım. Bugüne kadar canlı olarak sekiz kez toplandık. Onlarca kez çevrim içi toplantı düzenledik. Çeşitli ülkelerin temsilcilerinin üye olduğu bu komitede, iç denetim mesleğinin gelişimi, yaygınlaşması için üniversitelerle iş birliği içinde çalışmalar yapmaktayız. Bir üniversite mensubu ve bir TİDE üyesi olduğum için benim için bu çalışmalar çok keyifli oldu. Her toplantımızda TİDE'nin Akademik İlişkiler Komitesi'nin faaliyetlerini paylaşmam için gündemde yer verdiler. Böylelikle faaliyetlerimizi orada paylaşma imkanı buldum. Bu fırsatı bize verdiği için eski başkanımız Rudrik du Bruyn'a ve yeni başkanımız ve de biraz sonra konuşmasını yapacak olan Jared S. Soileau'ya çok teşekkür ediyorum.

Global komitede bu faaliyetleri sunduğum zaman en çok ilgilerini çeken Uluslararası Akademik Forum'un etkinliği oldu. Daha da ötesinde uluslararası enstitüler işbirliğine girmemizden, Selanik'te yapıyor olmamızdan çok etkilendiler. Yapamadık bu sene ama 2022 yılı için planladık. İnanıyorum ki, bu hayalimizi de gerçekleştireceğiz. İlgilerini çeken bir başka etkinliğimiz, öğrencilerle olan yakın diyalogumuz, yakın iletişimimiz özellikle denetim kulüpleri çalışmamızdan çok etkileniyorlar.

TİDE Akademik İlişkiler Komitesi tarafından yayın hayatına giren TİDE Academia Research adlı akademik dergi çok ilgilerini çekti, diğer enstitülere örnek

göstermek adına bizleri, ayağa kalkarak alkışladılar. TİDE'ye takdirlerini iletiler. Bu vesileyle kendilerine çok teşekkür ediyorum.

Değerli katılımcılar, bir sonraki konuğumuz Profesör Jared S. Soileau. Kendisi Louisiana Eyalet Üniversitesi Muhasebe Bölümü öğretim üyesidir. İç denetim, kurumsal yönetim, risk yönetimi konularında çalışmaları bulunmaktadır. Saygın akademik dergilerde birçok makalesi vardır. IIA Global'in Akademik İlişkiler Komitesi'nin yeni başkanı olmuştur. Kendisine başarılar diliyorum. Jared ile beş yıldır bu komitede çalışıyoruz ve kendisi meslektaşımıdır. Uzaktan çalışma ve eğitim konusunda bir konuşma yapacak.

Jared S. SOILEAU
IIA-Global ARC Başkanı

UZAKTAN ERİŞİM ORTAMINDA ÇALIŞMA VE/VEYA EĞİTİM İÇİN İPUÇLARI

Bugün uzaktan da olsa burada sizlere katılabiliyor olmak benim için bir zevk. Prof. Dr. Nur İrem Nuhoglu'nun komitemize katılmasıyla birlikte, Türkiye'deki akademik dünya konusunda birçok şey öğrendik. Onunla ilk defa iki sene önce Dubai'de bir akademik forumunda tanıştık ve birlikte çalışmaktan çok mutlu oldum. Bugün sizlerin arasında olmak benim için bir onurdur. Görüşlerimin bazıları Profesör Daly'nin söyledikleriyle ilgili. Bunu ilginç buluyorum çünkü çok farklı arka planlardan gelmemize rağmen benzer konular görüyoruz.

Uzaktan çalışmak veya eğitim vermek için birkaç adım hazırladım. Bu zamanlar hem çok kötü hem de çok iyiydi. Benim açımdan şu anın en kötü zamanlardan biri olduğu tartışılır fakat bazı kişiler için gerçekten de öyle olabilir. Bu onların deneyimlediği en kötü zamanlar olabilir ama bence bu beraberinde kendi fırsatlarını da getiriyor. Bunlar tamamen benim kendi düşüncelerimdir ve Louisiana State University veya IIA Akademik İlişkiler Komitesi ile ilgili değildir.

Bence uzaktan çalışmak kendi alışkanlıklarını da yaratacak. Bunlar Profesör

Daly'nin anlattığı konularla ilişkilidir. Sizlerin alışkanlıkları nelerdir? Alışkanlık terimine geldiğimizde bunun negatif bir söylem olduğunu düşünebiliriz. Fakat kötü alışkanlıkların yanında iyi alışkanlıklar da var ve bu iyi alışkanlıkları edinmek çok yararlıdır. Başarılı insanlar hakkında düşündüğümüzde, onlar hakkında duyduklarımızdan biri, onların motivasyon sahibi olmalarıdır. Genellikle çalışkan ve efektiflerdir. Çok okumayan insanların başarılı sayıldığı nadir görülür. Sadece fiziksel bir bakış açısından değil aynı zamanda zihinsel bir bakış açısından da egzersiz ve diyet iki vazgeçilmezdir.

Anlatmak istediğim konulardan biri ise sadece 21 günde bir alışkanlık kazanabilirsiniz. Umarım bu kazandığımız alışkanlıklar kötü değil iyi olanlardır. Başlangıçta sadece iki-üç haftalığına yeni bir sürece girdiğimizi düşünmüştük ama şu anda iki aydan fazladır bu sürecin içindeyiz. Covid-19'dan önce benim uzaktan çalışma deneyimlerimde teknoloji şimdiki halinde değildi. Şu anda teknolojinin büyük avantajları var. Benim için evde çalışırken en önemlisi, güne başlarken yaptığım rutinimi sürdürebilmektir. Profesör Daly'nin de söylediği gibi iş için giyinmek. Geçen zamanlarda okuduğum ve bana da ilginç gelen şu anda profesyonel giyim satışlarının düşüşte ve pijama satışlarının yükselişte olduğudur. Bence günü ofise gittiğiniz zamanlarda olduğu gibi başlatmak, gününüzü ayarlamaya yardımcı olur. Düzenli yemek araları. Bunlar toplantılara bağlı olarak değişebilir fakat odaklanmanız gereken konulardan biridir.

Egzersiz yapmayı da unutmayın. Düzenli olarak yapıldığı sürece alışkanlığa dönüşmesi daha kolaydır. Uzaktan eğitimin durumuna baktığımızda, bunu yapabilmek için iki farklı metoda sahibiz. Eş zamanlı ve eşzamanlı olmayan eğitim. Bir diğer seçenek ise ikisini de yapmaktır. Eğitimi kaydetmek ve sonrasında eş zamanlı olmayan bir şekilde sunmak. Bunların her biri hakkında ayrı düşüncelerim var çünkü açık bir şekilde bir seçenek bazı kişiler için işe yararken diğer seçenek başka kişiler için iyi olabilir. Bu ise yarattığımız alışkanlıklara ve motivasyonumuza bağlıdır. Eş zamanlı eğitimin iyi tarafı aynı anda sanal bir ortamda bulunmamızdır. Bunun negatif tarafı ise öğrencilerin sorularını chat sistemiyle sormayı tercih etmesidir. Bu, hem teknolojiye hem de chate odaklan-

mayı gerektirdiğinden takip edilmesi zor olabilir. Eş zamanlı olmayan eğitim de harikadır çünkü öğrencilerin isteğine bağlıdır. Fakat bir sınıf ortamı veya iletişim ağı yoktur. Eş zamanlı olmayan eğitimin negatif yanı ise bu yöntemin öğrenmek için bir kısa yol olarak görülmesidir. Burada söylemeye çalıştığım, eş zamanlı eğitim bazı konulara göz atmak için son saniyeye kadar beklemek gibi bir kötü alışkanlık yaratabilir. Bu ise eğitim sürecini kötü yönde etkileyebilir.

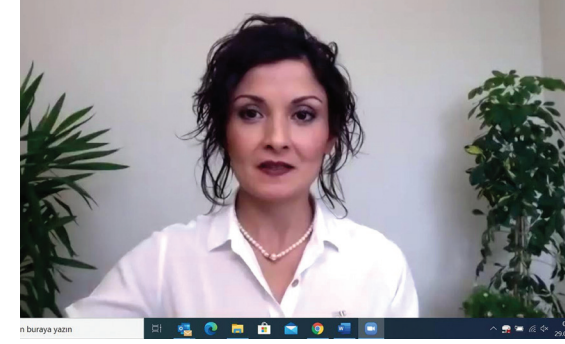
Benim düşüncelerime göre, bazıları için iyi olan bir şey diğerleri için iyi olmayabilir. Düzen ve alışkanlıklar yaratmak gerekmektedir. Bu süreçte benim yaşadığım sorunlardan biri, gereğinden fazla bilgi vermektir çünkü eş zamanlı olmayan eğitim tarzında devamlı olarak bilgi verebilirim. Bu yüzden öğrencilerimle dengeyi sağladığımdan emin olmam gerekir. Eş zamanlı metotta canlı sorulara anında cevap vermek daha kolaydır. Bu sebepten dolayı eş zamanlı eğitimi diğer tarza tercih ederim. Bu yeni eğitim tarzında önemli olan konulardan biri de soru sorma yeteneğidir. Çünkü bence bu gelecek için yeni yetenekler geliştirecek. Öğrencilerin üzerine daha fazla sorumluluk koymalısınız ki, bilgileri güncel kalabilsin. Uzaktan öğrenmek ise göz önünde bulundurulması gereken başka bir konudur ve tamamen bir öğrenci veya profesyonel olarak sizin için neyin iyi olup olmadığını bilmek ile alakalıdır. Uzaktan çalışmada olduğu gibi alışkanlıklar yaratmak yine çok önemlidir. Öğrencileri genellikle yatak odalarında çalışırken görüyorum ve bu da Profesör Daly'nin anlattıklarına ters bir durum. Bir diğer konu ise esnekliktir. Esnek olmak harikadır fakat sadece onu kontrol edebildiğinizde.

Dikkat dağınıklığı bir problem yaratabilir. Profesörün söylediği gibi, çocuklar ve evcil hayvanlar. Onlar sizin programınızın ne olduğunu bilemezler ve bu yüzden aile üyeleri veya oda arkadaşlarıyla bazı sınırlar çizmemiz gerekir.

Bu tarz durumlar için bir anahtar kelime oluşturmak yararlı olabilir. Aynı zamanda programınızla alakalı bilgi vermeniz de bu durumu kolaylaştırabilir. Odaklanma gerektiren zamanlarda bazen sınırlarımızın dışına çıkmamız ve herhangi bir çatışma ihtimalini en düşüğe indirmemiz gerekebilir. Olabildiğince programınızın içinde kalmaya çalışın.

Yeni beceriler kazanmak. Önceden de söylediğim gibi bunu yapmak oldukça önemlidir. Programınızdaki açıklıklardan veya başka bir sebepten dolayı kalan boş zamanınızı iş ortamınıza uygun olan yeni yetenekler öğrenmeye harcayın. Bu yeteneklerden bazıları risk yönetimi, istatistiksel analiz, öğrenebilecek yeni bilgisayar programları, veri yönetimi veya görselleştirme olabilir. Bu benzersiz zamanlarla birlikte gelen faydalardan bazıları da uyum sağlama yeteneğimizi ve esnekliğimizi gösterebilmemizdir. Profesyoneller olarak yeni bir iletişim yolu ve platforma geçiş yapmak bunları vurgulamamıza yardımcı olur. Zamanı etkili bir şekilde yönetme yeteneği de oldukça kritik bir öneme sahip. Mevcut çalışma esnekliğini yeni yetenekler ve teknolojiler öğrenmeye harcamalıyız. Dürüst olmam gerekirse önceleri zoom ile bir alakam yoktu fakat şimdi kendimi günde birden fazla kez zooma girerken buluyorum. Zoom içerisindeki özellikler aracılığıyla yapabileceğim yeni şeyler öğreniyorum. Sonuç olarak, burada söylediğim konulardan önemli olanlardan bazıları şunlardır. İyi alışkanlıklar edinmek. Bunu sadece 21 günde yapabilirsiniz. Yeni yetenekler geliştirmek, yeni fırsatları ve kaynakları öğrenmek sizi daha değerli yapacaktır.

Toplantılar ve iş için en iyi seçenekleri gözden geçirmek. Bence bazı durumlarda yaptıklarımızdan biri gereğinden fazla iletişim kurmak. Bazen az daha iyidir. Son olarak, yeni değişiklikler kaçınılmazdır. Onları kucaklamaya hazırlıklı olmalıyız çünkü istesek de istemesek de onlar gelecekler. Hazırlıklarımızı kendimizin ve organizasyonumuzun yararına kullanmalıyız.

Dr. Sezen ULUDAĞ
Anadolu Üniversitesi

KAPANIŞ BİLDİRİSİ

Uluslararası Akademik Forum 2020'nin sonuna gelmiş bulunuyoruz. Forumda çok değerli konuşmacılar, etkili ve ilgi çekici konuşmalarıyla bizlerleydi.

Açılış bildirisinde hatırlayacağınız gibi Bahçeşehir Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğretim Üyesi göz hastalıkları uzmanı ve tıp tarihi etiği uzmanı Prof. Dr. Sayın Kadircan Keskinbora "Salgınların Verdiği Derslerden Biri: Sorunların Kaynağını Denetlemek" başlıklı sunumuyla bizlerleydi. Sunumlarında dünyayı etkileyen bazı salgınlar ve farklı açılardan etkileri, bilimin gelişimi, salgın yönetimi, kaynakların dağıtımı, pandemi etiği, uygarlık ürünleri gibi konularda çok değerli görüşlerini bizlerle paylaştılar. Konuşmalarında "pandemik etik tartışmaların temelini, yararlılık, adalet ve bireyin özerkliğine saygı olmak üzere genel kabul gören üç temel ilkenin oluşturduğunu" belirttiler. Vicdan ve merhametin önemini vurgulayarak en büyük özgürlüğün güçten kurtulmak olduğunu ifade ettiler

Ardından Muhasebe Öğretim Üyeleri Bilim ve Dayanışma Vakfı Başkanı Prof. Dr. Sayın Can Şınga Muğan moderatörlüğünde gerçekleştirilen "Yeni normalde bir araya gelmek" konulu ilk forumda Prof. Dr. Sayın Melih Erdoğan, "Yeni

kamusal alan veya sanal agora” başlıklı sunumlarında kamusal alanın yeniden tanımlanması gerektiğini vurgulayarak, belirli kurallar çerçevesinde kamusal alanın sanal agoraya genişletilmesi gerektiğini açıkladılar. Ve yeni normalde yeni kamusal alanımızın nasıl idealize edilmesi gerektiğini belirterek, tüm bu süreçlerde denetim olgusunun değişen misyonunun tartışılması gerektiğini ifade ettiler.

Ardından Anadolu Üniversitesi ve Marmara Üniversitesi denetim kulüplerinden iki genç öğrencimiz yer aldılar. Burcunur Kışlacıklı ve Mesut Koç, “Yeni Normale Genç Bakış” konusunu açıkladılar. Gençlerin gözünden değişen koşulların; eğitim yaşamlarını, sosyal yaşamlarını, kariyer planlamalarını ve gelecekte beklenenlerini nasıl etkilemekte olduğunu açıkladılar.

Aynı forumda Sayın Berna Öztınaz, ”Yeni Normalde İş Yaşamı” başlıklı konuşmalarında, yeni normalde birlikte iş yaşamında yaşanan değişimleri açıkladılar. İleride hibrid çalışma modelleri olacağını ifade ederek, yaratıcı çözümler bulmaya hazırlanmak gerektiğini vurguladılar.

Öğleden sonra ise Dünya Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Sayın Hakan Güldağ’ın moderatörlüğünde gerçekleştirilen “Uzaktan Erişim ve Yeni Normal” konulu ikinci Forumda Prof. Dr. Sayın Nadir Suğur “Risk Çağında Yeni Sosyal Normalimiz” başlıklı sunuşlarında yaşanan salgın dolayısıyla ortaya çıkan değişimlerin etkilerini sosyolojik bir perspektifle açıkladılar. Bu sürecin özellikle alt gelir grupları, yaşlılar, kadınlar ve göçmenler üzerindeki etkilerinden söz ettiler.

Sayın Tansu Yeğen “COVID-19 sonrası Yapay Zeka ve Robotlarla Şekilleniyor” başlığı altına paylaştıkları görüşlerinde, içinde bulunduğumuz yeni normal ile gelen dönüşüm içinde artması beklenen Robotik ve yapay zeka teknolojisi kullanımını vurguladılar. Şirketlerin dijital strateji planlarının önemine ve gelişimine dikkat çektiler.

Sayın Şebnem Özdemir ise “Yeni Normalde Veri Etkisi”ni ifade ederek fütüristik bakış açısıyla yeni normalde değişen koşulları değerlendirdiler ve uzaktan

eğitim üzerindeki etkilerinden söz ettiler. Konuşmalarında bu sürecin bir kültür değişimi olduğunu vurguladılar.

Aynı forumda yer alan Prof. Dr. Sayın Ali Ekrem Özkul ise ‘Uzaktan Erişim’ ve ‘Yeni Normal’ olgularını yükseköğretim kurumları açısından irdeledikleri “Yüksek Öğretimde ‘Yeni Normal’i Tetikleyecek mi?” başlıklı sunuşlarıyla, sürecin Acil Durum Uzaktan Eğitimi olarak ifade edildiğini belirterek, olumlu olumsuz yanları olmakla birlikte süreçte başarılı örneklerin olduğunu ifade ettiler. Yaşanan deneyimlere bağlı olarak üniversitelerin de dijital planlarını oluşturmaları gerektiğini ve dijital teknolojiler ile entegrasyonun önemini vurguladılar.

Son olarak “Uzaktan Çalışma ve Eğitim” başlığı ile Boğaziçi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekan Yardımcısı ve IIA Global Akademik İlişkiler Komitesi Üyesi Prof. Dr. Sayın Nur İrem Nuhoglu’nun moderatörlüğünde, uluslararası oturum gerçekleştirilmiştir.

Uluslararası oturumda “Takım Çalışması ve Liderlik için Yeni Bir Dünya: Farklı Yerlerdeki Takımlar Nasıl Çalışmalı ve Nasıl Liderlik Edilmeli?” başlıklı sunumuyla Sayın John Daly, uzaktan çalışmaya yönelik eğilimdeki artışı ifade etmiş ve değişen bu dünyada farklı yerlerdeki ekiplerin çalışmalarının ve liderliğin etkili bir şekilde gerçekleşmesi için kültür, performans, motivasyon, teknolojik yetkinlik, gibi dikkat çekici konularda önemli tavsiyelerini açıkladılar.

Sayın Jared Soileau ise “Uzaktan Erişim Ortamında Çalışma ve/veya Eğitim İçin İpuçları” başlıklı sunumlarında Uzaktan çalışma ve uzaktan eğitim süreçlerinin etkinliği için yeni uygun alışkanlıklar edinilmesi ve yetenekler kazanılması gerektiğini vurguladılar.

Tüm konuşmacılara ve moderatörlere değerli katkıları için çok teşekkür ediyoruz.

Değerli izleyiciler, yaşadığımız küresel COVID-19 salgını ve sonrası dönem, maddi manevi olumsuzlukların ortadan kaldırılmasını, olumlu kazanımlardan en yüksek faydayı sağlamayı amaçlayan bir kriz yönetimini gerektirmektedir.

Deneyimleyerek görmekteyiz ki, belirsizliğin çok yüksek olduğu bu durum; ekonomi, sosyal yaşam, psikoloji, sosyoloji, kültür, sanat, eğitim, sağlık, çevre, politika gibi hayatın her alanında farklı etkilerle kendini gösterirken, bizler de pek çok farklı alanda uzaktan erişimi gereklilikten ziyade zorunluluğa dönüştüren bir döneme hızla girmiş bulunuyoruz.

Küresel zorunluluklarla günler, hatta saatler içinde yaşam biçimlerimizin, alışkanlıklarımızın, iş yapış şekillerimizin, beklentilerimizin ve önceliklerimizin değişimini görmekteyiz. Değişen bu dünyada yeni stratejiler oluşturmalı ve değişime adapte olurken onu yönetmeyi başarmalıyız.

Çok hızlı bir şekilde hem bireysel hem toplumsal dönüşümleri küresel zorunluluk haline getiren bu süreçte, öncelikle insanın değişimi doğru algılayıp içselleştirerek başlamasının önemini vurgulamak isterim. Çünkü daha fazla sorguladığımız, daha fazla anlamlandırmaya çalıştığımız hayata dair her konuyu, toplum ve doğa için olumlu etkileri olacak yöne hep birlikte yönlendirmenin önemini artık daha iyi anlıyoruz. Kişinin kendi özünde bilinçlenmeyle artırması gereken; duyarlılık, özveri, yeniden önceliklendirme ve teknolojiye uyum sağlama süreçleri, işbirliği ve dayanışma anlayışları ancak bu şekilde krizin tüm etki alanlarına yayılarak, yeni normal olabilecek en uygun haliyle şekillendirmemizi sağlayacaktır.

Dolayısıyla bugün de vurgulandığı üzere, sürecin öncelikle doğru algılanması ve bilinçlenmeyle başlaması gerekiyor. Ve herkesin çözüm üretme yeteneğini, dayanışma içinde yeni yetkinlikler kazanmaya yöneltmesine gereksinim duyuluyor. Belirsizlikle başa çıkmak ve daha sürdürülebilir bir dünya ve yaşam için araştırmaya ve geliştirmeye yönelmeye gereksinim olduğu daha iyi anlaşılıyor.

Değişim yönetimi ile yaşanan ve yaşanacak olan dönüşüm, zaman içinde yeni normal düzenleyerek ilerleyecektir. Çünkü bildiğimiz gibi teknolojik gelişim, artan rekabet küreselleşme gibi nedenlerle zaten artmış olan değişim hızı, 2020'de çok büyük bir ivme kazanmış durumdadır ve günlük hayatların da içine yerleşerek daha fazla, daha etkili bir değişimi de beraberinde getirecektir.

Ayrıca özellikle vurgulamak gerekmektedir ki zaten son derece önemli bir konu olan bilgi güvenliği, yaşadığımız günlerde uzaktan erişimin pek çok farklı alanda kullanılmasıyla daha duyarlı hale gelmiştir. Bu durum kontrol kavramı ile bağımsız ve tarafsız denetim olgusunun önemini de bu süreçte daha net bir şekilde gözler önüne sermektedir. Denetim alanında daha fazla değer yaratmak için daha etkili daha proaktif yaklaşımların geliştirilmesi gerektiği açıktır. Bu yalnızca finansal konulara yönelik bir gereksinim olmanın ötesinde daha sürdürülebilir bir dünya için önemli bir gerekliliktir.

Kıscacası pek çok farklı alanda ve küresel boyutta etkileri olan bu kriz hatta kaos döneminin, öncelikle her bireyin kendisini dönüştürmesiyle, yönetilmesinin mümkün olacağı görülmektedir. Bu salgın, tek bir insanın bile tüm dünyanın sürdürülebilirliği için ne kadar önemli olabileceğini çok net görebilmemizi sağladı. Başka bir ifadeyle bu salgın her bir insanın dünya için önemini fark ettirdi. Sorunlar, bu bilinçlenmeyi doğru kullanmayla; psikolojik zorluklar, kültürel değişimler, ekonomik krizler ve güçlükler ise ancak değişime adapte olmakla çözümlenebilecektir.

Bugün bizler de fiziksel olarak bir araya gelemediğimiz için çevirim içi gerçekleştirdiğimiz Uluslararası Akademik Forum ile yüksek bir katılımı bir aradayız. Bir arada olup paylaşımlarımızla kazanımlarımızı artırma yolunda ilerliyoruz. Bu akademik forumda, akademik forumları bugüne kadar gerçekleştiren edindiğimiz kazanımları yitirmeden, gelenekselleştirdiğimiz hiç bir adımdan vazgeçmeden, hatta değişimin getirdiği teknolojiyle daha da zenginleşmesini ve gelişmesini sağlayacak bir fırsata dönüştürerek sizlerle.

Dijital platformda bir araya geldiğimiz siz değerli katılımcılara çok teşekkür ediyoruz. Bugün etkili, verimli, başarılı ve keyifli bir forum gerçekleştirmemizi sağlayan değerli bilim kurulu üyelerine ve süreçte birlikte çalıştığımız TİDE düzenleme komitesine sonsuz teşekkürler...

Değişen koşulların yeni fırsatlara dönüşeceği sağlıklı günlerde 2022'de Yunanistan/ Selanik'te daha önce Uluslararası Akademik Forum bayrağını devralmış olan Makedonya Üniversitesi ev sahipliğinde hep birlikte olmak dileğiyle... Hoşça kalın.

MUHASEBE ÖĞRETİM ÜYELERİ BİLİM VE DAYANIŞMA VAKFI (MÖDAV)

13 Kasım 1995 tarihinde kurulan Muhasebe Öğretim Üyeleri Bilim ve Dayanışma Vakfı (MÖDAV), Türkiye üniversitelerinde görev yapan tüm muhasebe öğretim üyelerini temsil eden sivil bir oluşumdur.

Temel amacı; muhasebe bilim insanlarının en iyi şekilde yetişmesine, muhasebe biliminin ve bilimsel tartışma ortamlarının gelişmesine, muhasebe eğitim ve araştırmalarının düzeyinin yükseltilmesine katkıda bulunmak ve muhasebe bilim insanları arasındaki dayanışmayı güçlendirmek olan Vakıf, bu amaç doğrultusunda, geleneksel hale gelmiş Uluslararası Muhasebe Konferansı başta olmak üzere çalıştaylar, paneller, sempozyumlar gibi çeşitli bilimsel faaliyetler sürdürmekte, Türkiye'nin her tarafındaki üniversiteleri ziyaret ederek onlarla birlikte yerel etkinlikler düzenlemekte ayrıca Muhasebe Bilim Dünyası İsimli bir dergi çıkarmaktadır.

25 Şubat 2010 tarihinde MÖDAV ve TİDE aralarında bir mesleki işbirliği protokolü imzalamışlar ve mesleki konularda bilimsel çözüm ortağı olarak çalışma kararı almışlardır. İç denetim konusunda çalışan öğretim üyeleri TİDE'nin Akademik İlişkiler Komitesinde önemli rol ve sorumluluklar üstlenmişlerdir.

MÖDAV'ın faaliyetleri ve hizmetleriyle ilgili ayrıntılı bilgi almak için www.modav.org.tr web sitesini ziyaret edebilirsiniz

TÜRKİYE İÇ DENETİM ENSTİTÜSÜ (TİDE)

Şirket yönetim kurullarının ve üst düzey yöneticilerinin stratejik iş ve çözüm ortağı olan iç denetçilerin meslek örgütü “Türkiye İç Denetim Enstitüsü (TİDE)”, iç denetim mesleğinin uluslararası standartlar ile uyumlu, küresel seviyede kabul gören en iyi uygulamalar paralelinde yürütülmesi için güvence oluşturuyor.

Türkiye İç Denetim Enstitüsü, mesleğin profesyonellerinin yetkinlikleri, finans ve reel sektör şirketlerimiz ile kamu kurum ve kuruluşlarının kurumsal yönetim kalitesi, düzenleyici otoritelerin düzenlemelerinin uygulamadaki uyum kalitesi, mesleğin akademik gelişimi için çeşitli hizmetler sunuyor.

Her yıl düzenli olarak gerçekleştirilmekte olan iç denetim, kurumsal yönetim, iç kontrol ve risk yönetimi konularında yetkin uzmanların bilgi, deneyim ve iyi uygulama örneklerini paylaştıkları “Uluslararası Türkiye İç Denetim Kongresi”, yazı, makale ve söyleşileriyle mesleki gündemi belirleyen, temel mesleki bilgi ve referans kaynağı “İç Denetim Dergisi”, mesleki kitap yayıncılığında “TİDE Yayınları” ulusal ve uluslararası literatüre katkı sağlamayı amaçlayan, iç denetim mesleğiyle ilgili akademik araştırma ve makalelerin yer aldığı, TİDE ACADÉMIA Research/Governance, Risk, Control & Audit adlı süreli akademik dergi ile sürekli güncelliği sağlanan ve dilimize çevrilen “Uluslararası İç Denetim Standartları ve Mesleki Uygulama Çerçevesi”, iç denetim profesyonellerinin küresel yetkinlik belgesi “Uluslararası İç Denetçi Sertifikası”, sürekli mesleki gelişim için “Mesleki Gelişim ve Yetkinlik Seminerleri”, mesleki akademik gelişime yönelik “Akademik İlişkiler ve Gelişim Programı”, ülkemizde iç denetim farkındalığının yaygınlaşmasını hedefleyen “İç Denetim Farkındalık Ödülleri”, iki yılda bir farklı bir üniversitenin ev sahipliğinde gerçekleştirilen “Uluslararası Akademik Forum” etkinlikleri, mesleğimizin geleceği gençleri geleceğe hazırlamak üzere oluşturulan “TİDE GO – Gelecek Okulu”, iki yılda bir farklı şehirde farklı bir üniversitenin ev sahipliğinde düzenlenen ve çeşitli üniversitelerdeki öğrencileri bir araya getirerek, ortak bir iletişim ve paylaşım platformu

oluşturmayı amaçlayan “Gelecek Zirvesi”, genç neslin bakış açısıyla iç denetim mesleğine dair toplumsal farkındalığın artırılmasını hedefleyen “İç Denetime Genç Bakış Yarışması”, profesyonel kariyer fırsatlarının değerlendirilmesi için “Kariyer Merkezi” olmak üzere pek çok uluslararası ve ulusal mesleki birikimlere erişim ve paylaşım imkânı sağlıyor. Türkiye İç Denetim Enstitüsü, bu hizmetleriyle, mesleğin profesyonellerine ve iş dünyamıza güncel kalmak, değişim, gelişim ve büyümenin ortağı olmak konularında fırsatlar sunuyor.

Uluslararası İç Denetçiler Enstitüsü (IIA) ve Avrupa İç Denetim Enstitüleri Konfederasyonu (ECIIA)’nın temsilcisi olan Türkiye İç Denetim Enstitüsü, “Meslekte mükemmelliğin küresel paydaşı olmak” vizyonu ile şirketlerimizin yönetim kurulları, denetim komiteleri, icra kurulu başkanları, üst düzey yöneticiler ve iç denetçiler, kamu kurum ve kuruluşlarımız, düzenleyici kurumlarımız, üniversitelerimiz ve akademisyenlerimize hizmetleriyle katma değer yaratma misyonunu sürdürmeye devam ediyor.

Enstitü faaliyetleri ve hizmetleriyle ilgili ayrıntılı bilgi almak için www.tide.org.tr web sitesini ziyaret edebilirsiniz.

ULUSLARARASI AKADEMİK FORUM 2020’NİN ARDINDAN

INTERNATIONAL ACADEMIC FORUM 2020
 "Remote Access and New Normal" 29 May 2020 - Online
 OPENING SPEECHES (in Turkish and English)

Ali Kamil UZUN
 IIA-TURKEY Founder
 and Honorary President,
 IIA-TURKEY ARC Chairman

Prof. Dr. F. N. Can ŞİMŞAK MUĞAN
 MODAV Chairwoman

Verra MARMALIDOU
 IIA-GREECE Chairwoman,
 Internal Audit Director,
 National Bank of Greece

İbrahim Murat ÇAĞLAR
 IIA-TURKEY Chairman

INTERNATIONAL ACADEMIC FORUM 2020
 "Remote Access and New Normal" 29 May 2020 - Online
 REMOTE ACCESS AND THE NEW NORMAL

Moderator:
 Hakan GÜLDAĞ,
 Dünya Newspaper
 Editor in Chief

Prof. Dr. Nadir ŞUGUR,
 Anadolu University
 Faculty of Humanities

Tansu YEĞEN,
 UIPATH Vice Chairman

Prof. Dr. Ali Ekrem ÖZKUL,
 Atanya HEP University
 Deputy Rector

Dr. Şebnem ÖZDEMİR, Ph. D.
 Futurists Association of Turkey,
 Vice Chairwoman

INTERNATIONAL ACADEMIC FORUM 2020
 "Remote Access and New Normal" 29 May 2020 - Online
 FORUM I | COMING TOGETHER IN THE NEW NORMAL

Moderator:
 Prof. Dr. F. N. Can ŞİMŞAK MUĞAN,
 MODAV Chairwoman

Mesut KOÇ,
 Marmara University,
 Student

Prof. Dr. Melih ERDOĞAN,
 Anadolu University,
 Business School

Burcunur KIŞLACIKLI,
 Anadolu University,
 Student

Berna ÖZTINAÇ,
 PERVÖN Chairwoman

INTERNATIONAL ACADEMIC FORUM 2020
 "Remote Access and New Normal" 29 May 2020 - Online
 WORKING AND EDUCATING REMOTELY

Moderator:
 Prof. Dr. Nur İrem NUHOĞLU,
 Boğaziçi University,
 Business School, Vice Dean

Prof. John DALY,
 University of Texas at Austin,
 Department of Communication Studies

Jared S. SOILEAU
 IIA-GLOBAL ARC Chairman,
 Associate Professor,
 Louisiana State University,
 Department of Accounting

TEŞEKKÜRLER

INTERNATIONAL ACADEMIC FORUM 2020
"Remote Access and New Normal"
29 May 2020 - Online

Opening Statement:
Prof. Dr. Kadircan KESKİNBORA
Bahçeşehir University, Faculty of Medicine

Forum Program Moderator and Closing Remarks:
Dr. Sezen ULUDAĞ
Ph. D. Anadolu University

Türkiye İç Denetim Enstitüsü (TİDE) ve Muhasebe Öğretim Üyeleri Bilim ve Dayanışma Vakfı (MÖDAV) işbirliği ile çevrim içi olarak düzenlenen Uluslararası Akademik Forum 2020'ye katkı sağlayan akademik dünyanın değerli öğretim üyelerine, iş dünyasının değerli yönetici ve çalışanlarına, yurt dışından katılım sağlayan akademisyen ve meslektaşlarımızla birlikte katılımlarıyla bizlerin geleceğe olan inancını artıran öğrençilerimize teşekkür ederiz.

Açılış konuşmalarıyla bizleri onurlandıran; Türkiye İç Denetim Enstitüsü (TİDE) Başkanı İbrahim Murat Çağlar'a, MÖDAV Yönetim Kurulu Başkanı Prof. Dr. F. N. Can Şınga Muğan'a, IIA Yunanistan Başkanı Verra Marmalidou'ya, TİDE Kurucu ve Onursal Başkanı ve Akademik İlişkiler Komitesi Başkanı Ali Kamil Uzun'a,

Açılış bildirisini sunan; Bahçeşehir Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Kadircan Keskinbora'ya,

Mesleki ve Akademik Saygı Ödülü'nün takdimini yapan; MÖDAV Kurucu Mütevelli Heyet Üyesi TİDE Şeref Üyesi Prof. Dr. Ömer Lalik'e, Ödülü alan Prof. Dr. Mustafa Aysan'a, Ödülün tasarımını yapan ve hazırlayan Anadolu Üniversitesi Öğretim Üyesi ve Seramik Sanatçısı Prof. Kemal Uludağ'a,

Yeni Normalde Bir Araya Gelmek başlıklı Forum'a konuk olarak katılan ve sunum yapan; Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Melih Erdoğan'a, PERYÖN Yönetim Kurulu Başkanı Berna Öztınaz'a, Anadolu Üniversitesi Öğrencisi Burcunur Kışlacıklı'ya, Marmara Üniversitesi Öğrencisi Mesut Koç'a, Forum moderatörü, MÖDAV Yönetim Kurulu Başkanı Prof. Dr. F. N. Can Şınga Muğan'a,

Uzaktan Erişim ve Yeni Normal başlıklı Forum'a konuk olarak katılan konuşmacılar; Anadolu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Nadir Suğur'a, UIPATH Başkan Yardımcısı Tansu Yeğen'e, Fütüristler Derneği Başkan Yardımcısı Dr. Şebnem Özdemir'e, Alanya HEP Üniversitesi Rektör Vekili Prof. Dr. Ali Ekrem Özkul'a, Forum moderatörü, Dünya Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Hakan Güldağ'a,

ULUSLARARASI AKADEMİK FORUM 2020
BÜYÜK İLGİYLE TAMAMLANDI

Uzaktan Çalışma ve Eğitim başlıklı uluslararası Forum'a konuk olarak katılan ve sunum yapan; Austin Teksas Üniversitesi McCombs İşletme Fakültesi, İletişim Bölümü Öğretim Üyesi, John Daly'ye, IIA-Global Akademik İlişkiler Komitesi (ARC) Başkanı Jared S. Soileau'ya, Forum moderatörü, Boğaziçi Üniversitesi İ.İ.B.F. Dekan Yardımcısı Prof. Dr. Nur İrem Nuhoglu'na,

Forum'a performansları ile destek sağlayan; Nemeth Quartet Oda Müziği Grubu üyeleri, Gülen Ege Serter (keman)'e, Şeniz Aybulus (keman)'a, Pınar Basalak (viyola)'a ve Mutlu Varlık Kocaili (çello)'ne,

Forum'a dijital karikatür sergisiyle destek sağlayan; TİDE Kurucu ve Onursal Başkanı ve TİDE Akademik İlişkiler Komitesi Başkanı Ali Kamil Uzun'a,

Forum akışına animasyon desteği sağlayan; Tunçemre Doğramacı'ya,

Dijital Sergi akışına müzikleri ile katkı sunan; Can Erdoğan ve Daniel Sus'a,

Forum programını yöneten aynı zamanda Forum kapanış bildirisini sunan; Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesi Öğretim Üyesi Dr. Sezen Uludağ'a,

İlgi ve katılımları için üniversitelerimizden katılan değerli öğretim üyeleri ve öğrencilerine, iş ve meslek insanlarına, Forum programı ve organizasyonunda emekleri için Bilim Kurulu Başkanı ve üyelerine, Organizasyon ve Düzenleme Komitesi'ne, Akademik İlişkiler ve Kurumsal İletişim Komiteleri'ne,

TİDE Ofis Çalışanları; Ertan Küçükalyan'a, Güzide Aka'ya, Yasemin Tunçay Semiz'e, Sanem Daşçı'ya, Zeynep Özçelik'e ve Vildan İnci'ye,

Teknik Destek sağlayan; Bahadır Ürper'e

Uluslararası Akademik Forum 2020 ile ilgili görsel tasarımlar ve forum kitabını yayına hazırlayan; Serpil Kaya, Nuray Vurgun ve 3K Yayıncılık Hizmetleri'ne

TEŞEKKÜR EDERİZ

Türkiye İç Denetim Enstitüsü Yönetim Kurulu

YAYINLARIMIZ

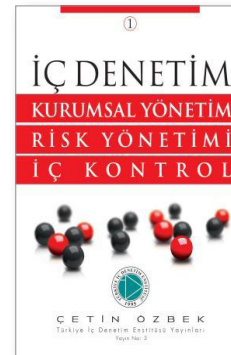
Yayın No: 1 - Türkiye'de İç Denetim Üzerine Yapılan Akademik Çalışmaların Analizi: 1985-2010

Türkiye İç Denetim Enstitüsü Akademik İlişkiler Komitesi tarafından hazırlanan çalışmada, iç denetim alanında 1985-2010 yılları arasında yapılmış olan yüksek lisans ve doktora çalışmaları ortaya koyuluyor ve analiz ediliyor.

Yayın No: 2 - Akademik Forum 2010

Kitapta, Türkiye İç Denetim Enstitüsü'nün, Marmara Üniversitesi ve Muhasebe Öğretim Üyeleri Bilim ve Dayanışma Vakfı (MÖDAV) ile birlikte 13 Mayıs 2010 tarihinde "İç Denetim Mesleğinin Akademik Gelişiminde İş Dünyasının Beklentileri, Üniversitelerimizin İhtiyaçları" temasıyla gerçekleştirilen ilk Akademik Forum olan Akademik Forum 2010'da sunulan bilimsel tebliğler ve konuşmalar yer alıyor.

Yayın No: 3 - İç Denetim, Kurumsal Yönetim, Risk Yönetimi ve İç Kontrol

İç Denetim, Kurumsal Yönetim, Risk Yönetimi ve İç Kontrol adlı kitap, TİDE'nin geçmiş dönem başkanlarından Çetin Özbek tarafından kaleme alındı. Günümüz iç denetim mesleğini her yönüyle inceleyen, kurumsal yönetim, risk yönetimi, iç kontrol kavramlarının içeriği ile uluslararası standartlara uygun bir iç denetim faaliyetinin söz konusu kavramlar ışığında, bir kurumda nasıl uygulanabileceğini ele alan ülkemizdeki ilk kaynak çalışma niteliği taşıyan kitap, TİDE tarafından yayına hazırlandı.

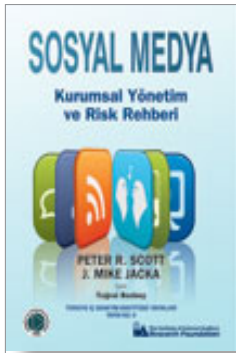
**Yayın No: 4 - Meslekte Mükemmelliğin Küresel Paydaşı:
Türkiye İç Denetim Enstitüsü**

Türkiye İç Denetim Enstitüsü Yönetim Kurulu Üyesi ve Başkan Yardımcısı Gürdoğan Yurtsever tarafından yazılan, Editörlüğü Türkiye İç Denetim Enstitüsü Kurucu ve Onursal Başkanı Ali Kamil Uzun tarafından yapılan kitap, Serpil Kaya tarafından yayına hazırlandı. Yüzden fazla kişinin katkıda bulunduğu, Uluslararası İç Denetçiler Enstitüsü (IIA) Başkanı Richard Chambers, Avrupa İç Denetim Enstitüleri Konfederasyonu (ECIIA) Başkanı MarieHélène LAIMAY ve Türkiye İç Denetim Enstitüsü (TİDE) Başkanı Özlem Aykaç İğdelipınar'ın önsözlerinin bulunduğu kitapta, Türkiye İç Denetim Enstitüsü'nün kurumsal tarihi anlatılıyor. Kitap aynı zamanda iç denetim mesleğinin yakın tarihine ışık tutuyor.

Yayın No: 5 - Akademik Forum 2012

Kitapta, Türkiye İç Denetim Enstitüsü'nün, İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi ve Muhasebe Öğretim Üyeleri Bilim ve Dayanışma Vakfı (MÖDAV) ile birlikte 16 Mayıs 2012 tarihinde "Denetim Mesleğinin Gelişimi ve Beklentiler" temasıyla gerçekleştirdiği ikinci Akademik Forum olan Akademik Forum 2012'de sunulan bilimsel tebliğler ve konuşmalar yer alıyor.

Yayın No: 6 - Sosyal Medya - Kurumsal Yönetim ve Risk Rehberi

Çevirmenliğini Tuğrul Bozbeğin, editörlüğünü Baki Enis Balakbabalar ve Selman Ortaköy'ün yaptığı kitap, Akademik İlişkiler Komitesi ve Yayın Komitesinin katkılarıyla yayına hazırlandı. Kitap, çalıştığı kuruma değer katmak isteyen bütün profesyoneller için kurumsal sosyal medya stratejisinin hazırlanması, sosyal medya politikalarının oluşturulması, sosyal medyanın takip edilerek kuruma olan etkilerinin ölçülmesi, sosyal medya fırsat ve risklerinin belirlenerek yönetilmesi ve kurumun sosyal medya faaliyetlerinin denetlenmesi konularında rehberlik yapıyor. Ülkemizi, çalıştığımız kurumları, paydaşlarını ve bireyleri etkileyen sosyal medya fenomeni gittikçe popülaritesini artırırken TİDE olarak bu yayınlı meslektaşlarımıza fayda sağlamayı hedefledik.

Yayın No: 7 - Akademik Forum 2014

Kitapta; Türkiye İç Denetim Enstitüsü (TİDE)'nün, Muhasebe Öğretim Üyeleri Bilim ve Dayanışma Vakfı (MÖDAV) ile birlikte Galatasaray Üniversitesi ev sahipliğinde, 9 Mayıs 2014 tarihinde, "Mesleki Mükemmelliğin Akademik Geleceği; Araştırma, Eğitim, Kariyer" temasıyla gerçekleştirdiği üçüncü Akademik Forum'da sunulan bilimsel tebliğler ve konuşmalar yer alıyor.

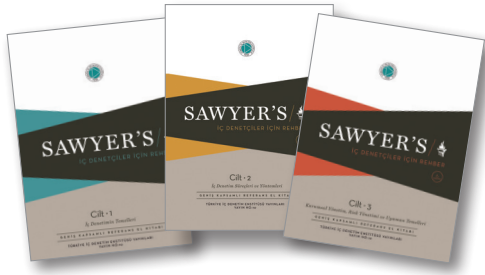
**Yayın No: 8 - Kampüsten Geleceğe:
Kariyerimi Şekillendirirken İç Denetim**

Ülkemizin ve meslek ailemizin geleceği üniversite öğrencileri için kariyer seçimlerinde yol gösterici olmak, iç denetimi kariyer seçiminde bir fırsatı olarak sunmak; iç denetimi teknik olmayan, sistematik bir şekilde tanıtmak amacıyla yayımlanan kitabın yazarlığını Ethem Yenigün yaptı. Kitabın sonunda ayrıca "İç Denetim Hakkında Bilgi Alınabilecek Kaynaklar" kısmına da yer verilerek, iç denetimi detaylı öğrenmek isteyenler için bir kaynakça önerisi sunuldu.

**Yayın No: 9 - Gelecek Zirvesi 2015:
Gelecek için Değerlerimizi Bilmek**

TİDE Gelecek Okulu'nun bir etkinliği olarak düzenlenen Gelecek Zirvesi etkinliğinin ilki, "Gelecek İçin Değerlerimizi Bilmek" teması ile gerçekleştirildi. Zirve, 8 Mayıs 2015 tarihinde, Çanakkale Zaferi'nin 100. yılı olması vesilesiyle, Çanakkale'de düzenlendi. Zirve ile Çanakkale ruhunu, bu ruhun özünde yer alan "değer bilme" ve "dayanışma" duygularını pekiştirmek amaçlandı. Bu amaçla, farklı disiplinlerden, kendi alanında uzman birçok uzman Zirve'ye konuşmacı olarak davet edildi. Bu etkinlikte yapılan konuşma ve sunumların, daha fazla kişiye ulaştırılması ve kalıcı olması amacıyla da kitap haline getirildi.

Yayın No: 10 - Sawyer's İç Denetçiler İçin Rehber – 6. versiyon

Larry Sawyer tarafından yazılan ve ilk olarak 1973 yılında yayımlanan İç Denetçiler İçin Rehber isimli klasikleşmiş kitabın güncelleştirilmiş 6. versiyonudur. 6. versiyon; İç Denetimin Temelleri, İç Denetim Süreçleri ve Yöntemleri ile Kurumsal

Yönetim, Risk Yönetimi ve Uyumun Temelleri olmak üzere üç ciltten oluşuyor. Türkiye İç Denetim Enstitüsü eski Yönetim Kurulu Başkanı olan Çetin Özbek, kitabın çevirisini yaparken, editörlüğünü de TİDE Kurucu ve Onursal Başkanı Ali Kamil Uzun ile TİDE geçmiş dönem başkanı Gürdoğan Yurtsever yaptı.

Yayın No: 11 - COSO İç Kontrol Bütünlük Çerçeve 2013

COSO İç Kontrol Bütünlük Çerçeve 2013 dört kitaptan oluşuyor: Birinci kitap Yönetici Özeti, ikinci kitap Çerçeve ve Ekler, üçüncü kitap Bir İç Kontrol Sisteminin Etkililiğini Değerlendirmek İçin

Kullanılabilecek Açıklayıcı Araçlar, dördüncü kitap Dış Finansal Raporlama Üzerinde İç Kontrol: Bir Yaklaşımlar ve Örnekler Özeti. Kitabın çevirisini Marmara Üniversitesi İşletme Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Nuran Cömert tarafından yapıldı.

Yayın No: 12 - Ululararası Akademik Forum 2016

Kitapta; Türkiye İç Denetim Enstitüsü (TİDE)'nün, Muhasebe Öğretim Üyeleri Bilim ve Dayanışma Vakfı (MÖDAV) ile birlikte Boğaziçi Üniversitesi ev sahipliğinde, 6 Mayıs 2016 tarihinde, "İç Denetimde Mesleki ve Akademik İnovasyon" temasıyla gerçekleştirdiği dördüncü Akademik Forum'da yer alan konuşmalar ve sunumlar yer alıyor. Dördüncüsü gerçekleştirilen Akademik Forum ayrıca ululararası yapılan ilk Akademik Forum olma özelliğini de taşıyor.

Yayın No: 13 - İç Denetim Üzerine Yapılan Akademik Çalışmaların Analizi: 2010-2015

TİDE Akademik İlişkiler Komitesi (AİK) bünyesinde başlatılan ve dönemsel olarak tekrarlanan bu çalışmanın ikincisi, 2010-2015 dönemini kapsıyor. Yapılan araştırmanın kapsamında; Yüksek Öğretim Kurumu web sayfasında yer alan "Ulusal Tez Veritabanı" tez türlerini (yüksek lisans ve doktora) de dikkate alarak, yıllara göre, iç denetim, iç kontrol, kurumsal yönetim ve risk yönetimi konularındaki tez sayısı, tez temalarının sektörel bazda dağılımı ve tez çalışmasının yapıldığı üniversiteler ve danışman unvanları açısından analiz ediliyor. Çalışma, İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Öğretim Görevlisi Prof. Dr. Lerzan Kavut ile birlikte Doç. Dr. Burcu Adiloğlu ve Gürol Baloğlu tarafından hazırlandı.

Yayın No: 14 - Gelecek Zirvesi 2017

"Geleceği hisset, kendini fark et, harekete geç..."

TİDE Gelecek Okulu'nun etkinliği olarak düzenlenen Gelecek Zirvesi 2017, "Geleceği hisset, kendini fark et, harekete geç" teması ile 21 - 22 Nisan 2017 tarihlerinde Sakaryada gerçekleştirildi. İki yılda bir düzenlenen etkinliğin zamanının belirlenmesinde bahar mevsimi, mekanın seçilmesinde ise Ulusal Bağımsızlık Destanımız ilham kaynağı olarak alınıyor. Sakarya Zaferi'nde ifade bulan atalarımızın canları pahasına fedakarlık göstererek imkansız başarıya ruhu, Gelecek Zirvesi 2017'nin de ana teması için ilham kaynağı oluyor. Zirve'de akademisyenler, iş dünyası temsilcileri ile birlikte alanlarında uzman konuk konuşmacılar, Sakarya Üniversitesi ev sahipliğinde gerçekleşen Zirve'de, bir araya geldi. İlgi çeken konuşmalar ve sunumlar, Gelecek Zirvesi 2017 adıyla kitaplaştırıldı.

Yayın No: 15 - Ululararası Akademik Forum 2018

Kitapta; Türkiye İç Denetim Enstitüsü (TİDE)'nün, Muhasebe Öğretim Üyeleri Bilim ve Dayanışma Vakfı (MÖDAV) ile birlikte Eskişehir Anadolu Üniversitesi ev sahipliğinde, 11 Mayıs 2018 tarihinde, "Gerçek Zamanlı Güvence Modeli Olarak Sürekli Denetim ve Sürekli İzleme" temasıyla gerçekleştirdiği beşinci Akademik Forum'da yer alan konuşmalar, sunumlar ile birlikte değerli akademisyenlerimizin bildirimleri de yer alıyor.

Yayın No: 16 - Türkiye'de İç Denetim Üzerine Yapılan Akademik Çalışmaların Analizi: 2016-2017 ve 1985-2017 Değerlendirmeleri

TİDE Akademik İlişkiler Komitesi (AİK) Eğitim Bölümü Akademik Tez Envanteri Çalışma Grubu bünyesinde yürütülen Lisansüstü Tez Envanteri çalışmalarının üçüncüsü olarak hazırlanan "Türkiye'de İç Denetim Üzerine Yapılan Akademik Çalışmaların Analizi: 2016-2017 ve 1985-2017 Değerlendirmeleri" araştırma çalışması, Türkiye Yüksek Öğretim Kurumu "Ulusal Tez Veritabanı"nda yer alan, 2016 ve 2017 yıllarında yapılmış "İç Denetim ve İlişkili Konulardaki Yüksek Lisans ve Doktora Tez Çalışmalarının" çeşitli açılardan analiz edilmesi amaçlanmıştır. Bu çalışmada ayrıca, 2010-2017 dönemi analizi ve 1985-2017 dönemi karşılaştırması yer verilmiştir. TİDE AİK bünyesinde oluşturulan "Lisansüstü Akademik Çalışmalar Veri Tabanı"nı güncelleyen bu çalışma; devamlılığı ve yıllar itibarıyla mukayese edilebilirliği sağlanmak

açısından, önceki yıllarda yapılan araştırmalarla uyumlu ve aynı içerikte gerçekleştirilmiştir. Çalışma, İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Öğretim Görevlisi Prof. Dr. Lerzan Kavut ile birlikte Doç. Dr. Burcu Adıloğlu ve Araştırma Görevlisi Nevzat Güngör tarafından hazırlanmıştır.

Yayın No: 17 - Uluslararası Mesleki Uygulama Çerçevesi (UMUÇ)

TİDE Yayınlarının 17. yayını olan Uluslararası Mesleki Uygulama Çerçevesi (UMUÇ) diğer adıyla Kırmızı Kitap, güncellenen son baskısıyla Türkçeye kazandırıldı. İç denetçiler için her zaman elinin altında bulunması gereken ve iç denetçilerin işlerinin bir nevi anayasası sayılan Kırmızı Kitap, devamlı bir başvuru kaynağı olarak kullanılıyor. Aynı zamanda kitabın içinde yer alan Zorunlu Rehber'de, İç Denetimde Mesleki Uygulamalar için Ana Prensipler, Uluslararası İç Denetim Standartları, İç Denetimin Tanımı ve Etik Kurallar ile Tavsiye Edilen Rehberde Uygulama Rehberleri ve Ek Rehberler, iç denetçilerin çalışmalarında uyulması zorunlu ilkeler halinde sunuluyor. Kitap, TİDE Standartlar ve Sertifikasyon Komitesi tarafından yayına hazırlandı.

Yayın No: 18 - Gelecek Zirvesi 2019

2019 yılı bu ülke için özel bir yıldır. Mustafa Kemal ve arkadaşlarının 19 Mayıs 1919 günü Samsun'a çıkışının 100. yılında, Gelecek Zirvesi 2019, Samsun'da Ondokuz Mayıs Üniversitesi (OMÜ)'nin ev sahipliğinde düzenlendi. Zirve öncesi Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'nın tahsis ettiği TCG BAYRAKTAR (L-402) Milli Amfibi Tank Çıkarma Gemisi'nde başlayan yolculukta, Türkiye'nin farklı şehirlerindeki üniversitemizden 100 öğrenciyle birlikte, Milli Savunma Üniversitesi Deniz Harp Okulu öğrencileri, akademisyenler, iş ve meslek insanları yer aldı. OMÜ'nün ev sahipliğinde ve "Güneş Ufuktan, Gelecek Umuttan Doğar" temasıyla düzenlenen Zirvede, alanında uzman konuşmacılarla birlikte akademisyenler ve meslek profesyonelleri de ufuk açıcı konuşmalarıyla yer aldılar. Bu konuşmalar ve sunular, Gelecek Zirvesi 2019 adıyla kitaplaştırıldı.

ULUSLARARASI AKADEMİK FORUM 2020

"Uzaktan Erişim ve Yeni Normal"
29 Mayıs 2020 - Çevrimiçi

Uluslararası Akademik Forum 2020 Şimdi You Tube Kanalımızda!

Değerli Üyemiz;

Bu yıl altıncısı düzenlenen, "Uzaktan Erişim ve Yeni Normal" temalı Uluslararası Akademik Forum 2020'yi, 29 Mayıs 2020 tarihinde, çevrimiçi olarak ve yaklaşık 500 kişinin uzaktan katılımıyla gerçekleştirdik.

Türkiye İç Denetim Enstitüsü (TİDE) ve Muhasebe Öğretim Üyeleri Bilim ve Dayanışma Vakfı (MÖDAV) işbirliğiyle, iki yılda bir düzenlediğimiz Forum ile alanında uzman isimleri bir araya getirdik.

TİDE Yönetim Kurulu Başkanı İbrahim Murat ÇAĞLAR, MÖDAV Yönetim Kurulu Başkanı Prof. Dr. F. N. Can ŞİMGA MUĞAN, İİA Yunanistan Başkanı Verra MARMALIDOU ve TİDE Kurucu ve Onursal Başkanı, Akademik İlişkiler Komitesi Başkanı Ali Kamil UZUN'un açılış konuşmalarıyla başlayan Forum, Bahçeşehir Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Kadircan KESKİNBORA'nın açılış bildirisiyle devam etti.

Forumda gerçekleştirilen Mesleki ve Akademik Saygı Ödülü Töreninde, ödül Prof. Dr. Mustafa A. AYSAN'a takdim edildi.

MÖDAV Yönetim Kurulu Başkanı Prof. Dr. F.N. Can ŞİMGA MUĞAN moderatörlüğündeki ilk Forum'da; Anadolu Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Melih ERDOĞAN, PERYÖN Yönetim Kurulu Başkanı Berna ÖZTINAZ ile Anadolu Üniversitesi öğrencisi Burcunur KISLACIKLI ve Marmara Üniversitesi öğrencisi Mesut KOÇ, yeni normalde kamusal alan, iş yaşamı ve gençlerin bakış açılarını ele aldılar.

Dünya Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Hakan GÜLDAĞ moderatörlüğündeki ikinci Forum'da ise; UIPATH Başkan Yardımcısı Tansu YEĞEN, Futüristler Derneği Başkan Yardımcısı Dr. Şebnem ÖZDEMİR, Anadolu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Nadir SUGUR ve Alanya HEP Üniversitesi Rektör Vekili Prof. Dr. Ali Ekrem ÖZKUL'un katılımlarıyla COVID-19 sonrası yapay zeka ve robotik süreçlerin etkisi, yeni normalde veri, risk çağında yeni sosyal normaller ile yüksek öğretimdeki durum masaya yatırıldı.

Boğaziçi Üniversitesi İ.İ.B.F. Dekan Yardımcısı Prof. Dr. Nur İrem NUHOĞLU moderatörlüğündeki oturumda ise Texas Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. John Daly ile İİA-Global ARC Başkanı Jared S. SOILEAU, uzaktan erişim ortamında takım çalışması, liderlik ve eğitim için ipuçlarını paylaştılar.

Nemeth Quartet'in Mini konseri ve Ali Kamil UZUN'un karikatür sergisiyle renklenen Forum, forumun program yöneticiliğini yapan Dr. Öğretim Üyesi Sezen Uludağ'ın kapanış bildirisiyle tamamlandı. Uluslararası Akademik Forum 2020 ile iç denetim mesleğinin akademik gelişimine katkı ve destek sağlamaya devam ediyoruz.

Zor ve olağanüstü günlerden geçerken TİDE olarak iletişimimizi güçlü tutmanın gayretini içindeyiz. Faaliyetlerimizi gerçekleştirmek için alternatif iş modellerine adapte olarak, bu zor günleri yine birlikte atlatacağımıza inanıyoruz.

Çevrim içi düzenlediğimiz ve değerli konuşmacıların sunularından ve görüşlerinden faydalanacağınızı düşündüğümüz Uluslararası Akademik Forum 2020'yi çevrimiçi olarak erişime açtık. Forum konuşmacılarımızı You Tube kanalımızdan izleyebilir, değerli görüşlerinden faydalanabilirsiniz.

Sağlıklı günlerde buluşmak dileklerimizle, sevgi ve saygılarımızı sunuyoruz.

Türkiye İç Denetim Enstitüsü

Uluslararası Akademik Forum 2020 programında yer alan tüm etkinlik videolarına,

TİDE Youtube kanalından erişebilirsiniz.

<https://www.youtube.com/user/IcDenetim>

ISBN 978-605-83073-9-1

9 786058 307391